

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΜΣ "ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ-ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ"

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ**

**ΘΕΜΑ: «ΧΤΙΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ Ο.Τ.Α.-
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΤΩΝ-ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ»**

**"CONSTRUCTING A MODERN LOCAL AUTHORITY
ORGANIZATION-THE CASE OF THE MUNICIPALITY OF
SPATA-ARTEMIS"**

**ΜΑΡΙΑ ΠΡΙΦΤΗ Α.Μ.: Δ.Μ. 2041
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΠΑΜΠΑΛΙΟΥΤΑΣ**

ΑΘΗΝΑ 2023

ΜΕΛΗ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΠΑΜΠΑΛΙΟΥΤΑΣ

2. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΝΘΟΣ

3. ΦΑΙΔΩΝ ΚΟΜΙΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη ΠΡΙΦΤΗ ΜΑΡΙΑ του ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ με αριθμό μητρώου ΔΜ2041 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ» του Τμήματος ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας της της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, στον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.»

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή

Η ΔΗΛΟΥΣΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΡΙΦΤΗ

Στον Γιώργο που έφυγε νωρίς.

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας το ΠΜΣ αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω:

- Τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Λάμπρο Μπαμπαλιούτα για την αρωγή, την καθοδήγηση και την καθοριστική συνδρομή του κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας.
- Τον διευθυντή του ΠΜΣ, καθηγητή κ. Δημήτριο Στράνη, όπως και όλους τους διδάσκοντες του προγράμματος, για τις πολύτιμες εμπειρίες και γνώσεις που μας μετέδωσαν σε πρωτόγνωρες ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες εν μέσω της πανδημίας.
- Τη γραμματέα του Προγράμματος κ. Σοφία Ιωαννίδου και τον καθηγητή κ. Απόστολο Μάνθο για την πολύτιμη βοήθειά τους, χάρη στους οποίους ολοκληρώθηκε η προσπάθειά μου.
- Την οικογένειά μου, τους γονείς μου, τον σύζυγό μου Σωτήρη και τις κόρες μου Δήμητρα και Χριστιάνα-Ισιδώρα για την ενθάρρυνση, τη συμπαράσταση, την υπομονή και τη συνεχή υποστήριξη που μου προσφέρουν πάντα.

Πίνακας Περιεχομένων

Κατάλογος Πινάκων.....	9
Κατάλογος Διαγραμμάτων	10
Περίληψη	11
1 ^ο Κεφάλαιο Εισαγωγή.....	13
1.1.Πρόλογος.....	13
1.2.Μεθοδολογία	14
1.3.Διάρθρωση της εργασίας.....	14
2 ^ο Κεφάλαιο-Η Δημόσια Διοίκηση.....	16
2.1 Η Έννοια της Δημόσιας Διοίκησης.....	16
2.2. Διοικητικά Συστήματα	18
2.2.1. Το συγκεντρωτικό σύστημα.....	18
2.2.2. Το αποκεντρωτικό σύστημα.....	19
2.3. Η τοπική αυτοδιοίκηση	21
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-Σύγχρονες Μορφές Οργάνωσης.....	23
3.1.Έννοια της Οργάνωσης	23
3.2. Σκοπός της Οργάνωσης.....	24
3.3. Οργανόγραμμα	24
3.4. Βασικές Οργανωτικές Αρχές.....	25
3.4.1.Καταμερισμός της Εργασίας.....	25
3.4.2. Κριτήρια και Μέθοδοι Τμηματοποίησης	25
3.4.3. Το Εύρος Εποπτείας.....	27
3.4.4. Η Αρχή της Ενότητας της Κατεύθυνσης.....	28
3.5. Γραφειοκρατία-Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ(ΝΔΜ)	28
4 ^ο Κεφάλαιο- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.....	31
4.1. Η εξέλιξη των ελληνικών δήμων.....	31
4.2. Οι Περιφέρειες-Ο.Τ.Α. Β΄ Βαθμού	32
4.3. Συνταγματική κατοχύρωση δήμων.....	33
4.4. Οι Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα	34
4.5. Οι Οικονομικοί Πόροι των Δήμων.....	40
4.5.1.Τακτικά Έσοδα	41
4.5.2.Έκτακτα Έσοδα	42
4.6. Προϋπολογισμός Δήμων	43

4.7. Η Σύνταξη Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας.....	44
4.8.Στρατηγικός σχεδιασμός-Όραμα	45
5° Κεφάλαιο-Η σύγχρονη πόλη του 21 ^{ου} αιώνα.....	47
5.1. Απόδοση Ταυτότητας Τόπου-City Branding	47
5.2. Η έξυπνη πόλη-smartcity.....	49
5.3. Η πράσινη πόλη.....	52
5.4. Η Υγιής Πόλη.....	54
5.5. Η Νέα πολιτική συνοχής και οι στόχοι του Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027	57
6° Κεφάλαιο-Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος.....	58
6.1.Παρουσίαση Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος	58
6.2.Το ευρύτερο περιβάλλον του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και οι υποδομές.....	60
6.3.Όραμα.....	64
6.4. Τα Όργανα Διοίκησης & το Οργανόγραμμα Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος	65
6.4.1.Δήμαρχος.....	66
6.4.2.Αντιδήμαρχοι.....	68
6.4.3. Εκτελεστική Επιτροπή.....	69
6.4.4.Οικονομική Επιτροπή	70
6.4.5.Δημοτικό Συμβούλιο.....	73
6.4.6.Επιτροπής Ποιότητας Ζωής	75
6.5.1. Διευθύνσεις.....	83
6.5.2. Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες.....	87
6.5.3. Υπηρεσίες Υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο και Αυτοτελή Τμήματα.....	87
6.5.4. Ανθρώπινο Δυναμικό.....	89
6.6. Τα νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δίκαιου (ΝΠΔΔ) του Δήμου.....	94
6.6.1. Αθλητικός οργανισμός Δήμου Σπάτων – Αρτέμιδος «Η ΑΡΤΕΜΙΣ»	94
6.6.2.Οργανισμός Παιδείας, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Σπάτων–Αρτέμιδος «Ο ΞΕΝΟΦΩΝ».....	95
6.6.3. Σχολική επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων- Αρτέμιδος	96
6.6.4. Σχολική επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος.....	97
6.7.Δημοτική Επιτροπή Παιδείας.....	98
Κεφάλαιο 7°Αξιολόγηση της διοικητικής οργάνωσης του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος.....	100
7.1.Αξιολόγηση της άσκησης των αρμοδιοτήτων	100
7.1.1. Οι αρμοδιότητες της καθαριότητας.....	100
7.1.2.Οι αρμοδιότητες της ύδρευσης και της αποχέτευσης.....	101
7.1.3.Οι αρμοδιότητες του ηλεκτροφωτισμού.....	102

7.1.4.Οι αρμοδιότητες της πολεοδομίας.....	102
7.1.6.Η αρμοδιότητα των κοιμητηρίων.....	103
7.1.7.Οι αρμοδιότητες του περιβάλλοντος, πρασίνου και πολιτικής προστασίας	103
7.1.8 Οι αρμοδιότητες της τοπικής ανάπτυξης.....	104
7.2. Συμπεράσματα σχετικά με την άσκηση αρμοδιοτήτων από τον Δήμο	104
7.3. Εκτίμηση του Εύρους Εποπτείας	104
7.4. Εκτίμηση της Ενότητας Κατευθύνσεως	107
7.5. Εκτίμηση των Κριτηρίων Τμηματοποίησης.....	108
Κεφάλαιο 8°. Συμπεράσματα και Προτάσεις Βελτίωσης για την Αποτελεσματικότερη Λειτουργία του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος	111
8.1. Γενικά Συμπεράσματα.....	111
8.2.Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής	111
8.3. Προτάσεις για την τροποποίηση του ΟΕΥ του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος. 112	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	118

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Θεματικοί τομείς ανάπτυξης-διάρθρωση υπηρεσιών.....	78
Πίνακας 2. Η σημερινή δομή του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών.....	78
Πίνακας 3. Υπηρεσίες και μονάδες.....	83
Πίνακας 4. Οργανωτικές μονάδες Ο.Ε.Υ.....	89
Πίνακας 5. Ανθρώπινο δυναμικό ΝΠΔΔ «Η ΑΡΤΕΜΙΣ».....	94
Πίνακας 6. Ανθρώπινο δυναμικό ΝΠΔΔ «Ο ΞΕΝΟΦΩΝ».....	95

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Οργανόγραμμα Δήμου.....	75
--------------------------------------	----

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί να διερευνήσει το καταλληλότερο μοντέλο οργάνωσης ενός ελληνικού δήμου που θα οδηγήσει στον εκσυγχρονισμό του. Αφού αναλύονται η έννοια της δημόσιας διοίκησης και τα διοικητικά συστήματα, γίνεται αναφορά στις σύγχρονες μορφές οργάνωσης και τις οργανωτικές αρχές. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη των ελληνικών δήμων, το νομικό πλαίσιο λειτουργίας τους, οι αρμοδιότητες που τους εκχωρήθηκαν μετά τη μεταρρύθμιση του Καλλικράτη, τα όργανα διοίκησης και η κατάρτιση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας. Παρατίθενται οι έννοιες της έξυπνης, πράσινης και της υγιούς πόλης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα που έχουν καταρτίσει ο ΟΗΕ, ο ΠΟΥ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί. Ακολουθεί η ενδελεχής παρουσίαση του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος, το ευρύτερο περιβάλλον του, η αποστολή και το όραμα του Δήμου, το ισχύον οργανόγραμμα και οι δομές του. Κατά την αξιολόγηση της διοικητικής οργάνωσης του Δήμου βάσει των οργανωτικών αρχών επισημάνθηκαν οι αδυναμίες του οργανογράμματος και προτάθηκαν οι τροποποιήσεις που κρίνονται απαραίτητες για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διοίκηση του Δήμου λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιογνωμία του, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της περιοχής, όπως και τις διεθνείς τάσεις για τη σύγχρονη πόλη του μέλλοντος.

Λέξεις-Κλειδιά: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Οργανόγραμμα, Δημόσια Διοίκηση, Διοικητική Οργάνωση, Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος.

Abstract

This thesis attempts to explore the most appropriate model of organization of a Greek municipality that will lead to its modernization. After analyzing the concept of public administration and administrative systems, the modern forms of organization and organizational principles are discussed. Subsequently, the evolution of Greek municipalities, their legal framework, the competences assigned to them after the Kallikratis reform, the administrative bodies and the drafting of the Internal Service Organisation are presented. The concepts of smart, green and healthy cities are listed according to the international standards developed by the UN, WHO and other international organizations. This is followed by a thorough presentation of the Municipality of Spata-Artemis, its wider environment, the mission and vision of the Municipality, the current organisational chart and its structures. During the evaluation of the administrative organisation of the Municipality based on the organisational principles, the weaknesses of the organisational chart were highlighted and the amendments deemed necessary for a more effective and efficient administration of the Municipality were proposed, taking into account its physiognomy, the advantages and disadvantages of the region, as well as the international trends for the modern city of the future.

Keywords: Local Government Organization, Organization Chart, Public Administration, Administrative Organization, Municipality of Spata-Artemis.

1^ο Κεφάλαιο Εισαγωγή

1.1.Πρόλογος

Ο πολίτης και η κάλυψη των αναγκών του αποτελούν το κέντρο δράσης του κράτους. Η οικονομική κρίση, η γραφειοκρατία, η αναποτελεσματικότητα, η αναξιοπιστία, η πολυνομία, η επιβολή των δημοσιονομικών μέτρων, η ασυνέχεια της διοίκησης και άλλοι παράγοντες έχουν πλήξει την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τη δημόσια διοίκηση που πρέπει να αποκατασταθεί. Η δρώσα δημόσια διοίκηση οφείλει να υιοθετήσει τις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις για την αναδιοργάνωση των διοικητικών δομών που θα φέρουν τον πολίτη εγγύτερα προς τη διοίκηση ώστε να εξυπηρετηθεί άμεσα, αποτελεσματικότερα, ορθολογικότερα, δίκαια και με διαφάνεια.

Τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις υπάρχει η τάση στη χώρα μας πολλές λειτουργίες ενός σύγχρονου κράτους να ασκούνται από την τοπική αυτοδιοίκηση βάσει σημαντικών αρχών για τη δημόσια διοίκηση όπως η επικουρικότητα, της εγγύτητα και το τεκμηρίου αρμοδιότητας¹. Η μεταρρύθμιση του Καλλικράτη με τον Νόμο Ν.3852/2010 άλλαξε ριζικά την αρχιτεκτονική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Σε ένα μικρό χρονικό διάστημα τριών μηνών μόνο προετοιμάστηκε το σχετικό νομοσχέδιο, ψηφίστηκε από τη Βουλή και εφαρμόστηκε. Αρχικά ακούστηκαν πολλές ενστάσεις σχετικά με την εφαρμογή του, στη συνέχεια όμως οι ισχυρότεροι λόγω συνενώσεων ελληνικοί δήμοι επιχειρούν να προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες προς τους δημότες τους με επιτυχία τις περισσότερες φορές.

Στην πρόσφατη υγειονομική κρίση του covid-19 η τοπική αυτοδιοίκηση, το εγγύτερο θεσμικό διοικητικό όργανο της δημόσιας διοίκησης, στάθηκε αρωγός πλευρό των πολιτών. Καθώς τα περιθώρια βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και στο της αποδοτικότητας των ΟΤΑ είναι μεγάλα, οι ελληνικοί δήμοι οφείλουν να παρακολουθούν τις σύγχρονες εξελίξεις, να προσαρμόζονται άμεσα, να είναι ευέλικτοι και να επιτελούν με επάρκεια την αποστολή τους. Ο εκσυγχρονισμός της διοικητικής οργάνωσης των ελληνικών δήμων στο πλαίσιο των διευρυμένων πλέον αρμοδιοτήτων τους θα βελτιώσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους δημότες με τους υπάρχοντες πόρους.

¹ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Φορολογική Αποκέντρωση & ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ Α΄ βαθμού στην Ελλάδα, ΚΕΔΕ, 2020.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι ο προσδιορισμός της πλέον κατάλληλης οργανωτικής δομής ενός ελληνικού Δήμου για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διοίκησή του προς όφελος των πολιτών μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος, της πόλης όπου γεννήθηκα, ζω και εργάζομαι.

1.2.Μεθοδολογία

Στην παρούσα διπλωματική εργασία χρησιμοποιείται εκτενής βιβλιογραφική αναζήτηση σχετικά με τα θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης, της διοικητικής οργάνωσης καθώς και των χαρακτηριστικών των σύγχρονων πόλεων. Μελετήθηκαν συγγράμματα, επιστημονικές μελέτες, άρθρα, πηγές του διαδικτύου και η αντίστοιχη ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Επιπρόσθετα πραγματοποιήθηκε ενδελεχής επιτόπια έρευνα και καταγραφή των διοικητικών δομών του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και του υφιστάμενου προσωπικού.

1.3.Διάρθρωση της εργασίας

Η διπλωματική εργασία αποτελείται από οκτώ κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται εισαγωγή στο θέμα, αναφέρεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και η διάρθρωση της εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται βιβλιογραφική ανασκόπηση για την έννοια της δημόσιας διοίκησης και τα διοικητικά συστήματα, το συγκεντρωτικό, το αποκεντρωτικό και την τοπική αυτοδιοίκηση. Το τρίτο κεφάλαιο, αναφέρεται στις σύγχρονες μορφές διοικητικής οργάνωσης, την έννοια και τον σκοπό της οργάνωσης, το οργανόγραμμα, τις βασικές οργανωτικές αρχές, τη γραφειοκρατία και Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ. Στο τέταρτο κεφάλαιο, αφού γίνεται αναφορά στην εξέλιξη των ελληνικών Δήμων, περιγράφεται ο τρόπος διοίκησης των ελληνικών ΟΤΑ, η συνταγματική κατοχύρωσή τους, οι αρμοδιότητές τους, όπως προβλέπονται από τις μεταρρυθμίσεις του Καλλικράτη και του Κλεισθένη, τα επιχειρησιακά προγράμματά τους, η νομοθεσία και η διαδικασία σύνταξης των ΟΕΥ τους. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι τάσεις για τη σύγχρονη πόλη του 21^{ου} αιώνα, οι ωφέλειες της απόδοσης ταυτότητας για την πόλη και αναλύονται οι έννοιες της έξυπνης, πράσινης και της υγιούς πόλης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα που έχουν καταρτίσει ο ΟΗΕ, ο ΠΟΥ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί. Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται εκτενώς ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος, το ευρύτερο περιβάλλον του, η

αποστολή και το όραμα του Δήμου, το οργανόγραμμα και περιγράφονται σύντομα οι βασικές δομές του. Στο έβδομο κεφάλαιο αξιολογείται η διοικητική οργάνωση του Δήμου, η επαρκής ή μη άσκηση των αρμοδιοτήτων, η εκτίμηση του εύρους εποπτείας, της ενότητας κατεύθυνσης και των κριτηρίων τμηματοποίησης. Στο όγδοο κεφάλαιο καταγράφονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για τη βελτίωση της οργανωτικής δομής του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος για τον εκσυγχρονισμό του.

2ο Κεφάλαιο-Η Δημόσια Διοίκηση

2.1 Η Έννοια της Δημόσιας Διοίκησης

Το κράτος υπό την ευρεία έννοια του όρου γίνεται αντιληπτό ως η αυτοδύναμη οργάνωση ενός λαού, του συνόλου ανθρώπων με κοινή ιθαγένεια, επί τη βάσει κανόνων δικαίου μέσα στα όρια μιας συγκεκριμένης εδαφικής περιοχής ή χώρας². Το κράτος θεσπίζει κανόνες, εποπτεύει την εφαρμογή τους, στοχεύει στην επίλυση των διαφορών μεταξύ κράτους και ιδιωτών, αποβλέπει στην προστασία και την ικανοποίηση των ατομικών, κοινωνικών, πολιτικών δικαιωμάτων των ανθρώπων³.

Κάθε σύγχρονο κράτος μέσω των φορέων του οφείλει να είναι οργανώνεται ώστε να προάγει το δημόσιο συμφέρον με τον πλέον αποτελεσματικότερο και αποδοτικότερο τρόπο. Η Δημόσια Διοίκηση είναι ο κύριος εκτελεστικός μηχανισμός του Κράτους που μετατρέπει το περιεχόμενο των νόμων σε κοινωνική πραγματικότητα⁴. Δημόσια Διοίκηση εννοείται το σύνολο των δραστηριοτήτων των εκτελεστικών οργάνων των εθνικών και των τοπικών αρχών⁵. Τα διοικητικά όργανα ασκούν εκτελεστική εξουσία με σκοπό την πραγμάτωση της κυβερνητικής πολιτικής⁶.

Η δημόσια διοίκηση είναι δυναμική, θέτει τους βασικούς όρους οργάνωσης του κράτους με στόχο την ορθή διακυβέρνησή του βασιζόμενη σε γενικές για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Η δομή και η φιλοσοφία αναπροσαρμόζονται διαρκώς λόγω των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών παραγόντων που επικρατούν αλλά και χάρη στο έμπυχο δυναμικό. Οι δημόσιοι υπάλληλοι επιχειρούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους με στόχο την εξυπηρέτηση των πολιτών και ασκούν επίδραση στις ζωές τους με τη υπηρεσιακή δράση τους.

Η δημόσια διοίκηση βάσει ενός οργανικού κριτηρίου είναι το σύνολο των διοικητικών οργάνων του κράτους και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, ενώ βάσει ενός λειτουργικού κριτηρίου είναι η άσκηση δημόσιας λειτουργίας που δε συνιστά άσκηση νομοθετικής ή δικαστικής εξουσίας⁷. Η δημόσια διοίκηση εξάλλου

² Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ.173.

³ Τζέμος Β., Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 11.

⁴ Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., ό.π., σ.6.

⁵ Simon H.A., D.W. Smithburg & V. A. Thompson, Public Administration, New York: Albert A. Knopf, 1950, σ. 7.

⁶ Σπηλιωτόπουλου Ε. ,Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 9^ηέκδοση, Εκδόσεις .Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1999, σ. 16.

⁷ Τζέμος Β., Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013,σ. 35.

μπορεί να διακριθεί υπό την ευρεία και τη στενή έννοια του όρου. Υπό την ευρεία έννοια εντάσσονται το Δημόσιο και τα Δημόσια Νομικά Πρόσωπα ενώ υπό τη στενή έννοια του όρου δε συμπεριλαμβάνονται τα Δημόσια Νομικά Πρόσωπα και οι Δημόσιες Εταιρείες, που, αν και ασκούν δημόσια εξουσία, διέπονται από κανόνες ιδιωτικού δικαίου⁸.

Η Δημόσια Διοίκηση μπορεί να διακριθεί ως προς το περιεχόμενο της λειτουργίας της σε κυριαρχική και συναλλακτική⁹. Κυριαρχική είναι η παραδοσιακή μορφή της, όπως τη αντιλαμβάνεται ο καθένας μας, όπου το κράτος εμφανίζεται ως κυρίαρχο, περιορίζει τα δικαιώματα των πολιτών, παρέχει θέτοντας τους όρους και τις προϋποθέσεις σε ομάδες δικαιούχων πολιτών, ρυθμίζει θέτοντας στόχους, σχεδιάζει και προγραμματίζει. Συναλλακτική είναι όταν συναλλάσσεται ως ιδιώτης βάσει του ιδιωτικού δικαίου, συνάπτει ιδιωτικές συμβάσεις.

Η αντιπαράθεση της έννοιας της δημόσιας διοίκησης με την έννοια της επιχειρησιακής διοίκησης συντελεί στην κατανόηση του περιεχομένου της δημόσιας διοίκησης. Η διευθυντική εξουσία αποτελεί μεν κοινό παρονομαστή των δύο εννοιών, ασκείται δε για διαφορετικό σκοπό και με διαφορετικά μέσα επιδίωξής του. Η δημόσια διοίκηση ασκείται με σκοπό την προαγωγή του δημοσίου συμφέροντος. Χρησιμοποιεί μέσα διοικητικού καταναγκασμού, έχοντας τη δύναμη να επιβάλει τη βούλησή της και την εφαρμογή των νόμων. Η επιχειρησιακή διοίκηση είναι ιδιοτελής, αποσκοπεί στην εκπλήρωση των ιδιωτικών συμφερόντων και την επίτευξη του μέγιστου δυνατού οικονομικού κέρδους και χρησιμοποιεί ως μέσο την ελεύθερη συναλλαγή¹⁰.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί η κάθετη και οριζόντια οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης. Κάθετος είναι ο τρόπος οργάνωσης, όταν χρησιμοποιείται η ιεραρχία μεταξύ των οργάνων, όπου στην κορυφή της πυραμίδας το ανώτατο κυριαρχικό όργανο λαμβάνει τις αποφάσεις. Στη βάση της πυραμίδας βρίσκονται τα διοικητικά όργανα με τη μικρότερη αποφασιστική αρμοδιότητα. Στην οριζόντια οργάνωση η διοικητική εξουσία μεταβιβάζεται βάσει της ειδικεύσεως κατά ειδικότητες σύμφωνα με τις συγκεκριμένες ανάγκες.

⁸ Σπηλιωτόπουλου Ε., *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1999, σ. 12-13.

⁹ Τζέμος Β., *ό.π.*, σ. 16.

¹⁰ Μπαμπάλιουτας Λ., *Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης*, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 15.

2.2. Διοικητικά Συστήματα

Η πολιτεία καλείται να επιλέξει το βέλτιστο σύστημα διοικητικής οργάνωσης προκειμένου να ασκηθούν οι δημόσιες υποθέσεις με τον αρτιότερο τρόπο για την προαγωγή του δημοσίου συμφέροντος. Ανάλογα με τον βαθμό κατανομής της αποφασιστικής αρμοδιότητας μεταξύ των κεντρικών διοικητικών οργάνων και των περιφερειακών χαρακτηρίζονται τα συστήματα διοικητικής οργάνωσης σε συγκεντρωτικό, αποκεντρωτικό και την τοπική αυτοδιοίκηση¹¹. Το κοινό σημείο αυτών των συστημάτων είναι η αδυναμία απόλυτης εφαρμογής τους¹².

2.2.1. Το συγκεντρωτικό σύστημα

Σύμφωνα με το συγκεντρωτικό σύστημα ή σύστημα διοικητικής συγκέντρωσης η άσκηση της κρατικής εξουσίας επιτυγχάνεται από τα διοικητικά όργανα του κράτους για οποιοδήποτε θέμα ανακύπτει σε οποιοδήποτε γεωγραφικό σημείο της χώρας¹³. Η κεντρική διοίκηση ασκεί αποφασιστική αρμοδιότητα για όλες τις διοικητικές υποθέσεις του κράτους¹⁴ σε ολόκληρη τη γεωγραφική ενότητά του. Παράδειγμα το Υπουργείο Γεωργίας ασκεί αποφασιστική αρμοδιότητα για την γεωργία θέτοντας κατευθυντήριους άξονες για όλη τη χώρα¹⁵.

Κατά την εφαρμογή του παραπάνω συστήματος ως θετικό στοιχείο σημειώνεται το ότι τα προβλήματα αντιμετωπίζονται σε κεντρικό επίπεδο ενιαία και αμερόληπτα χωρίς παρεμβάσεις των τοπικών φορέων κατά τις οποίες ίσως υποκρύπτονται τοπικιστικά συμφέροντα. Επίσης επιτυγχάνεται η ενότητα της διοίκησης και εξοικονομούνται δαπάνες για την πρόσληψη προσωπικού και την υλικοτεχνική υποδομή¹⁶. Από την άλλη πλευρά όμως τα μειονεκτήματα είναι αρκετά, όπως η διόγκωση της γραφειοκρατίας, η λήψη αναποτελεσματικών αποφάσεων από τα κεντρικά όργανα για περιφερειακά θέματα χωρίς την έκφραση γνώμης και την

¹¹Τζέμος Β., Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σ. 70.

¹²Παπαχατζής Γ., Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου, 7^η Έκδοση, 1991, σ. 266.

¹³Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 23.

¹⁴Παγκάκης Γ., Οργάνωση και Διοίκηση του Περιφερειακού Προγραμματισμού, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1990, σ. 34.

¹⁵Πετράκος Γ. & Ψυχάρης Γ., Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, 2004, σ. 391.

¹⁶Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 24.

ανάληψη ευθύνης των τοπικών οργάνων, η αποξένωση της δημόσιας διοίκησης από την κοινωνική και οικονομική ζωή της περιφέρειας κυρίως, οι καθυστερήσεις και πολλά άλλα¹⁷.

2.2.2. Το αποκεντρωτικό σύστημα

Ο Μπαμπαλιούτας αναφέρει ότι «*σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα μεταβιβάζονται εξουσίες και αποφασιστικές αρμοδιότητες σε περιφερειακά όργανα για την άσκηση πολιτικής σε συγκεκριμένη γεωγραφική ενότητα*¹⁸». Το άρθρο 101 του ελληνικού Συντάγματος προβλέπει ότι «*1.Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. 2.Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες. 3.Τα περιφερειακά όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, όπως νόμος ορίζει.4. Ο κοινός νομοθέτης και η Διοίκηση, όταν δρουν κανονιστικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας για την ανάπτυξή τους*¹⁹».

Σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα δίδεται στα περιφερειακά όργανα με νόμο αποφασιστική, αποκλειστική και γενικής διοικητική αρμοδιότητα, όχι οποιαδήποτε αρμοδιότητα ²⁰. Τα περιφερειακά όργανα παράγουν έννομα αποτελέσματα με τις αποφάσεις τους χωρίς να απαιτείται να επικυρωθούν από κεντρική αρχή²¹. Στο πεδίο δράσης των αποκεντρωμένων οργάνων εντάσσονται δημόσιες υποθέσεις που δε δύνανται να μεταφερθούν στην τοπική αυτοδιοίκηση, όπως και υποθέσεις που οι κεντρικές υπηρεσίες επιλέγουν ενίοτε ότι δεν είναι αναγκαίο να ασκούνται σε κεντρικό επίπεδο. Εξαιρούνται οι υποθέσεις στον χώρο της εξωτερικής πολιτικής, της εθνικής άμυνας, της δικαιοσύνης, των οικονομικών και του

¹⁷Μπαμπαλιούτας Λ., ό.π., σ.24.

¹⁸Πετράκος Γ. & Ψυχάρης Γ., Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, 2004, σ. 391.

¹⁹βλέπε άρθρο 101 στο Σύνταγμα της Ελλάδος.

²⁰Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου Δ. Η διοικητική οργάνωση του κράτους (Από άποψη Διοικητικού Δικαίου και Διοικητικής Επιστήμης), Θεσσαλονίκη, 2002, σ.94-95.

²¹Παπαχατζής Γ., Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου, 7^η Έκδοση, 1991, σ. 266.

πολιτισμού που ασκούνται σε κεντρικό επίπεδο²². Οι Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η αναφέρουν ότι η βασική διαφορά μεταξύ αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης έγκειται στο ότι τα μεν αποκεντρωμένα περιφερειακά όργανα ανήκουν στον κεντρικό πυρήνα του κράτους και ασκούν σε τοπικό επίπεδο αποφασιστικές αρμοδιότητες κρατικού χαρακτήρα και υπάγονται σε ιεραρχικό έλεγχο νομιμότητας, ενώ στην αυτοδιοίκηση τα όργανα είναι αυτοτελή και αιρετά υπό καθεστώς διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας αλλά και υπό την εποπτεία του κράτους²³».

Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή αυτού του συστήματος είναι η ύπαρξη κεντρικής διοίκησης²⁴. Στο παράδειγμα που αναφέρθηκε παραπάνω, στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής, το υπουργείο εκχωρεί κάποιες αρμοδιότητες σε αποκεντρωμένες διοικήσεις που ρυθμίζουν με αποφάσεις τους τα θέματα που τους αφορούν στην περιοχή δικαιοδοσία τους, τη διοικητική περιφέρεια²⁵.

Οι σκοποί της αποκέντρωσης εκπληρώνονται καθώς οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να βρίσκονται σε άμεση επαφή με τα αρμόδια όργανα για τη λήψη των αποφάσεων. Λόγω της εγγύτητας η τοπική διοίκηση είναι περισσότερο προσιτή στους πολίτες σε σχέση με την κεντρική διοίκηση. Επίσης τα περιφερειακά όργανα έχουν αντίληψη των σχετικών συνθηκών αμεσότερα, με συνέπεια τον ορθότερο καταμερισμό της εργασίας, που οδηγεί στην ταχύτερη και αποτελεσματική επίλυση των θεμάτων που προβληματίζουν τη Διοίκηση²⁶.

Είναι εύλογο ότι, κατά την εφαρμογή αυτού του συστήματος λόγω της εγγύτητας, επιτυγχάνεται ο εξορθολογισμός των δημόσιων υπηρεσιών, ο λειτουργικός καταμερισμός της εργασίας²⁷ η ταχύτερη και ορθότερη επίλυση των τοπικών υποθέσεων. Επίσης τα κεντρικά διοικητικά όργανα επικεντρώνονται με ουσιαστικότερο τρόπο στο έργο τους καθώς απαλλάσσονται από τον μεγάλο φόρτο εργασίας. Τα περιφερειακά όργανα έχοντας επιτόπια και άμεση αντίληψη για την αποτελεσματικότητα του έργου μπορούν να συγκεντρώνουν σημαντικές πληροφορίες για μελλοντικές ενέργειες. Οι πολίτες έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν

²²Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ.317.

²³Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., ό.π., σ.322.

²⁴Μπαμπαλιούτας Α., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 25, Πετράκος Γ. & Ψυχάρης Γ., Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, 2004, σ. 391.

²⁵Μπαμπαλιούτας Α., ό.π., σ. 25.

²⁶Σπηλιωτόπουλου Επ., Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1999, σ. 250.

²⁷Τζέμος Β.Γ., Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Διαγράμματα, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013, σ. 72.

αποτελεσματικότερα τα περιφερειακά όργανα σε σχέση με τα κεντρικά όργανα και αναπτύσσουν σχέσεις εμπιστοσύνης με αυτά.

Βάσει της αρχής της επικουρικότητας είναι επιθυμητό να λαμβάνονται οι αποφάσεις στο εγγύτερο διοικητικό επίπεδο προς τον πολίτη με την κρατική διοίκηση να διαδραματίζει συντονιστικό και επιτελικό ρόλο²⁸.

Αρνητικό στοιχείο της εφαρμογής του αποκεντρωτικού συστήματος είναι η υποστελέχωση των περιφερειακών υπηρεσιών και η έλλειψη εξειδίκευσης και κατάρτισης των εργαζομένων²⁹.

2.3. Η τοπική αυτοδιοίκηση

Ο Ράικος ορίζει την Αυτοδιοίκηση ως «τη μη κρατική δημόσια διοίκηση εκτός του Ν.Π.Δ.Δ. κράτος, την οργάνωση της διοίκησης σε ξεχωριστό Ν.Π.Δ.Δ., τη αυτοτελή άσκηση τοπικής δημόσιας διοίκησης από ένα εδαφικό Ν.Π.Δ.Δ. με τη σύμπραξη του συνόλου των μελών του λαού και υπό την εποπτεία του κράτους³⁰». Το κράτος μεταβιβάζει αρμοδιότητες στους Ο.Τ.Α. και παραχωρεί δημόσια εξουσία σχετικά με τις τοπικές υποθέσεις. Η εξουσία που ασκεί το κράτος είναι πρωτότυπη ή πρωτογενής ενώ οι Ο.Τ.Α. ασκούν εξουσία κατά παραχώρηση ή παράγωγη.³¹

Κύρια χαρακτηριστικά της αυτοδιοίκησης αποτελούν η αυτόνομη νομική προσωπικότητα, η αυτοτέλεια των διοικητικών υποθέσεων, η αυτοτέλεια των διοικητικών οργάνων, η δημοσιονομική αυτοτέλεια και η υπαγωγή σε κρατική διοικητική εποπτεία³². Με τη διοικητική εποπτεία τα κρατικά όργανα μπορούν να παρεμβαίνουν στη λειτουργία άλλων δημοσίων νομικών προσώπων με σκοπό να συνδράμουν στη συμμόρφωση στη νομοθεσία, στην υπηρετήση του δημοσίου συμφέροντος και στην εξασφάλιση της συνοχής της έννομης τάξης. Η εποπτεία αυτή είναι εποπτεία νομιμότητας που επιτρέπει εκ μέρους του κράτους ακύρωση των πράξεων των δημοτικών αρχών που κρίνονται παράνομες. Η εποπτεία μπορεί να είναι

²⁸Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου Δ. Η διοικητική οργάνωση του κράτους (Από άποψη Διοικητικού Δικαίου και Διοικητικής Επιστήμης), Θεσσαλονίκη, 2002, σ. 101.

²⁹Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 27.

³⁰Ράικος Α., Η γενική θεωρία της τοπικής αυτοδιοικήσεως, Ε.Δ.Δ.Δ., 1967, σ. 143.

³¹Μπαμπαλιούτας Λ., ό.π., τόμος Β, σ. 10-11.

³²Τζέμος Β.Γ., Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Διαγράμματα, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013, σ. 72-3.

και εποπτεία σκοπιμότητας ή ουσιαστική, με την προϋπόθεση ότι αίρεται το αυτοδιοίκητο των Ο.Τ.Α³³.

Έλεγχοι διενεργούνται με σκοπό την ορθή διοικητική λειτουργία και την οικονομική διαχείριση από ελεγκτικούς μηχανισμούς όπως η Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης³⁴, το Ελεγκτικό Συνέδριο, το Οικονομικό Παρατηρητήριο προκειμένου να εξορθολογιστεί η οικονομική διαχείριση των ΟΤΑ³⁵.

Η Τ.Α. διαπνέεται από την αρχή της εγγύτητας και παρατηρούμε ότι υπάρχει η τάση η άσκηση των αρμοδιοτήτων να ανατίθενται στις αρχές τις πλησιέστερες στους πολίτες³⁶ Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας διέπει την τοπική αυτοδιοίκηση που αποτελεί βασικό πυλώνα του δημοκρατικού πολιτεύματος. Απαγορεύεται οι αρχές των Ο.Τ.Α να διορίζονται από την κρατική διοίκηση αλλά πρέπει να αναδεικνύονται μέσω δημοκρατικών διαδικασιών.

³³Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ.403-4, Κόρσου Δ., Διοικητικό Δίκαιο: Γενικό Μέρος, Γ Έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, σ. 282-4.

³⁴Βλέπε άρθρα 214 έως 238 του Ν. 3852/10, άρθρο 108 του Ν. 4555/18, άρθρο 12 του Ν. 4915/2022, Π.Δ. 2503/1997.

³⁵Βλέπε Ν. 4111/13, άρθρο 197 του Ν. 4555/18.

³⁶Βλέπε άρθρο 4, παρ.3 του Ν. 1850/1989, Κύρωση του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-Σύγχρονες Μορφές Οργάνωσης

3.1. Έννοια της Οργάνωσης

Οργάνωση είναι ένα σύστημα συνειδητά συντονισμένων δραστηριοτήτων ή δυνάμεων δύο ή περισσότερων προσώπων, τα οποία αποσκοπούν με βάση τη μεταξύ τους επικοινωνία στην πραγματοποίηση ενός κοινού ή περισσότερων στόχων.³⁷ Κατά τον Barnard Chester κάθε οργάνωση αποτελεί ένα σύστημα συνειδητά συντονιζόμενων δραστηριοτήτων δύο ή περισσότερων ατόμων³⁸. Σύμφωνα με τον Parsons «η οργάνωση είναι ένα κοινωνικό σύστημα που αποτελείται από διάφορα υποσυστήματα και εντάσσεται σε ευρύτερα κοινωνικά συστήματα, όπως η κοινότητα ή η κοινωνία»³⁹.

Οι οργανώσεις που συνιστούν πολύπλοκα συστήματα συμπεριφοράς χρησιμοποιούν για τη λειτουργία τους σταθερές και ομοιόμορφες διαδικασίες. Τα μέλη της οργάνωσης, που συναποτελούν την οργανωτική οντότητα, συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων και την επεξεργασία ενεργειών που στη συνέχεια εκδηλώνονται ως οργανωτικές εκροές ή συμπεριφορές. Όμως το κάθε μέλος συμβάλει με διαφορετικό ποσοστό επιρροής, ανάλογα με τη θέση που κατέχει μέσα στην οργάνωση⁴⁰.

Ο Οργανισμός αφορά ένα αυτοτελώς οργανωμένο σύστημα που συνδυάζει τους συντελεστές παραγωγής, τους φυσικούς πόρους δηλαδή, τους ανθρώπινους πόρους, την εργασία, το κεφάλαιο, την τεχνολογία, τα στελέχη της διοίκησης, τις πληροφορίες, έχει συγκεκριμένη οργανωτική δομή και στόχους, λειτουργεί με την οικονομική αρχή της πραγματοποίησης του μέγιστου δυνατού αποτελέσματος με τη ελάχιστη κατά το δυνατό προσπάθεια⁴¹. Η οργανωτική δομή του, το οργανόγραμμα αποτυπώνει την επίσημη τακτοποίηση των μερών του οργανισμού, τα καθήκοντα, τις ροές εργασίας, τις σχέσεις αναφοράς και τους διαύλους επικοινωνίας.

Σύμφωνα με τους Peter και Waterman τους επιτυχημένους οργανισμούς χαρακτηρίζουν τα εξής: ο ρεαλιστικός και υλοποιήσιμος προγραμματισμός, η απλή διοικητική δομή με τα αναγκαία επίπεδα ιεραρχίας, η ικανοποίηση του πελάτη που

³⁷Κτιστάκης Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 109.

³⁸Κτιστάκης Ν., ό.π., σ. 110.

³⁹Κτιστάκης Ν., ό.π., σ. 133.

⁴⁰Μακρυδημήτρης Α., Θεωρητικά παραδείγματα και οργανωτικές συνιστώσες στη διαδικασία των αποφάσεων, ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/7428, σ.60.

⁴¹Λιγωμένου Α., «Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μάνατζμεντ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ, σ. 40.

αποτελεί κυρίαρχο στόχο του Οργανισμού και τέλος η έμφαση στα πλεονεκτήματα του Οργανισμού⁴².

Σύμφωνα με τον Κέφη Β. «Η οργανωτική δομή οφείλει να ανταποκρίνεται στους στόχους, να εκφράζει τη διαθέσιμη εξουσία, να ανταποκρίνεται στο περιβάλλον, να αναθέτει εξουσία και να προσδιορίζει τις δραστηριότητες λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες των ατόμων»⁴³.

3.2. Σκοπός της Οργάνωσης

Ως σκοπός μιας οργάνωσης σύμφωνα με τον Παυλόπουλο Π. «νοείται το προκαθορισμένο αποτέλεσμα που προσδιορίζει το περιεχόμενο της οργανωτικής προσπάθειας και τη διαδικασία υλοποίησής του»⁴⁴. Ο σκοπός της Οργάνωσης δεν αποτελεί μόνο στοιχείο της οργάνωσης αλλά ταυτόχρονα και λόγο ύπαρξής της.

Όλοι οι Οργανισμοί μοιράζονται έναν ευρύ σκοπό, να παρέχουν αγαθά ή υπηρεσίες αξίας στους «πελάτες τους». Ο σκοπός συνδέεται με τον βαθμό ικανοποίησης των πελατών αποτελώντας σημαντική πηγή οργανωσιακής δύναμης και πλεονεκτήματος απόδοσης⁴⁵.

3.3. Οργανόγραμμα

Το οργανόγραμμα είναι ένα διάγραμμα, όπου αποτυπώνονται οι σχέσεις αναφοράς καθώς και η διάρθρωση θέσεων εργασίας μέσα σε έναν οργανισμό που θέτει τις αρχές και τις βασικές επιθυμίες λειτουργίας του. Μελετώντας το οργανόγραμμα μπορούμε να μάθουμε πώς κατανέμεται η εργασία στο προσωπικό και πώς εποπτεύεται, την ιεραρχία, τα διοικητικά επίπεδα κ.α.⁴⁶.

Το Οργανόγραμμα ως γραφική απεικόνιση της δομής της οργάνωσης δείχνει τα συστατικά της, τους τομείς, τα τμήματα, τα άτομα, ποιος είναι ανώτερος ποιου, τη φύση της εκτελούμενης εργασίας, τα επίπεδα διοίκησης και απεικονίζει τις προοπτικές εξέλιξης των στελεχών⁴⁷.

⁴²Λιγωμένου Α., «Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μάνατζμεντ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ, σ. 42.

⁴³Κέφης Β., Ολοκληρωμένο Μάνατζμεντ(Βασικές αρχές για σύγχρονες οικονομικές μονάδες),εκδ. Κριτική, Αθήνα 2005, σ.104.

⁴⁴Κτιστάκη Στ. Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 117.

⁴⁵Κτιστάκη Στ. Ν., ό.π. σ. 120.

⁴⁶Κτιστάκη Στ. Ν., ό.π. σ. 330.

⁴⁷Λιγωμένου Α., ό.π. Λιγωμένου Α., «Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μάνατζμεντ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ, σ. 92.

Στο οργανόγραμμα όμως δεν είναι δυνατό να διακρίνονται οι άτυπες ομάδες, η ποιότητα και ο βαθμός επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οργάνωσης, η εξέλιξη των αρμοδιοτήτων και της ευθύνης κάθε θέσης. Ο Henry Mintzberg είχε παρομοιάσει το οργανόγραμμα με έναν γεωγραφικό χάρτη, όπου σημειώνονται οι πόλεις και οι οδικές συνδέσεις χωρίς όμως πληροφόρηση για το οικονομικό και περιφερειακό δυναμικό⁴⁸. Ομοίως και στο οργανόγραμμα δεν παρέχεται πληροφόρηση για τις επιρροές που δέχεται η οργάνωση και για τα άτυπα κανάλια επικοινωνίας.

3.4. Βασικές Οργανωτικές Αρχές

3.4.1. Καταμερισμός της Εργασίας

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενότητα και η συνοχή στο εσωτερικό της οργάνωσης πρέπει με σαφήνεια να εξειδικεύονται οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες, τόσο οριζόντια όσο και κάθετα. Η ορθή κατανομή του έργου θα καθοριστεί από τις ειδικότητες και τα στάδια της διαδικασίας ή από τη φύση της εργασίας⁴⁹. Μετά τον καθορισμό της αποστολής του οργανισμού και του έργου που πρέπει να επιτελεστεί, πραγματοποιείται ο διαχωρισμός του έργου σε επιμέρους μικρά και απλοποιημένα μέρη με στόχο την εκτέλεσή τους σύντομα και αποτελεσματικά. Είναι εύλογο ότι κανείς εργαζόμενος δε γνωρίζει τα πάντα, δε διαθέτει όλες τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις εξειδικεύσεις.⁵⁰

3.4.2. Κριτήρια και Μέθοδοι Τμηματοποίησης

Στις οργανώσεις μεγάλου μεγέθους, όπως είναι ο δήμος, η μονοπρόσωπη διοίκηση δεν είναι δυνατόν να επιτελέσει όλες τις διοικητικές ενέργειες και δραστηριότητες και κατά συνέπεια επιμέρους λειτουργικές δραστηριότητες ανατίθενται σε αντίστοιχα τμήματα ή υπο-ομάδες⁵¹. Τμηματοποίηση καλείται η συνυπαγωγή των θέσεων εργασίας σε κοινές οργανωτικές μονάδες, όπως είναι κατά φθίνουσα ιεραρχική σειρά οι Γενικές Διευθύνσεις, οι Διευθύνσεις, τα Τμήματα και τα Γραφεία. Επίσης απαντώνται τα Αυτοτελή Τμήματα και Γραφεία που αναφέρονται απευθείας σε υψηλότερο επίπεδο, όπως σε μια Γενική Διεύθυνση ή στον πολιτικό προϊστάμενο. Ένας λειτουργικός οργανισμός ομαδοποιεί εργαζομένους με παρόμοια

⁴⁸Ο.π., σ. 92.

⁴⁹Κτιστάκη Στ. Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 120.

⁵⁰Λιγωμένου Α.,ό.π. σ.93.

⁵¹Μακρυδημήτρης Α.(2013), Διοικητική Επιστήμη II, Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων, Ε έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, σ. 249.

προσόντα που ασκούν παρόμοια καθήκοντα. Για τη συν-επαγωγή των θέσεων εργασίας σε κοινές οργανωσιακές μονάδες εφαρμόζονται τα παρακάτω κριτήρια⁵²:

- Το κριτήριο της συμπληρωματικότητας των δραστηριοτήτων, σύμφωνα με το οποίο ομαδοποιούνται θέσεις εργασίας με διαφορετικό μεν περιεχόμενο και αναγκαία τεχνογνωσία που ωστόσο συμπράττουν στην παραγωγή ενός συγκεκριμένου αποτελέσματος.
- Το κριτήριο της ομοιογένειας των μεθόδων, σύμφωνα με το οποίο η ομαδοποίηση γίνεται με βάση την εξειδικευμένη φύση της εργασίας και τη συνεπαγόμενη ομοιογένεια των μεθόδων εργασίας και της αναγκαίας τεχνογνωσίας
- Το κριτήριο του κοινού, βάσει του οποίου ομαδοποιούνται δραστηριότητες ανεξαρτήτως του εξειδικευμένου αποτελέσματος που στοχεύουν ή του τεχνικού τους περιεχομένου, οι οποίες απευθύνονται συμπληρωματικά σε μια συγκεκριμένη ομάδα-στόχο
- Το κριτήριο της χωρικής αρμοδιότητας, βάσει του οποίου ομαδοποιούνται δραστηριότητες ανεξαρτήτως του εξειδικευμένου αποτελέσματος που στοχεύουν σε ενιαίο γεωγραφικό τομέα ευθύνης.

Η διαδικασία της τμηματοποίησης ξεκινά με την υιοθέτηση στο ευρύτερο επίπεδο ενός εκ των ανωτέρω κριτηρίων και την πιθανή χρήση ενός ή περισσότερων για εσωτερική υποδιαίρεση.

Ο Gulick διακρίνει τέσσερις μεθόδους βάσει των οποίων μπορούν να κατανεμηθούν οι δραστηριότητες κάθε οργάνωσης⁵³:

1. Οργάνωση κατά σκοπό: Αυτός ο τύπος οργάνωσης εμφανίζεται σε οργανώσεις μεγάλου μεγέθους και στηρίζεται στη συγκέντρωση μέσα στο ίδιο οργανωτικό πλαίσιο περισσότερων προσώπων που επιδιώκουν από κοινού την επίτευξη ενός σκοπού⁵⁴.
2. Οργάνωση κατά διαδικασία: Στο ίδιο οργανωτικό πλαίσιο εντάσσονται μόνο ομοειδείς δραστηριότητες και επαγγελματικές εξειδικεύσεις⁵⁵

⁵² Τσέκου Θ.Ν. (2010) Το μεθοδολογικό πλαίσιο και τα εργαλεία οργανωτικής ανάλυσης και σχεδιασμού: Εφαρμογή στον χώρο της υγείας, σ.5, Δημοσιευμένο σε Κοντιάδης Ξ. Κ. Σουλιώτης(Επιμ.), (2010), Θεσμοί και Πολιτικές Υγείας, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, σ. 222.

⁵³Κτιστάκη Στ. Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 122.

⁵⁴Κτιστάκη Στ. Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 122.

⁵⁵Κτιστάκη Στ. Ν. ό.π. σ.124.

3. Οργάνωση κατά το κοινό ή πελατεία: Στο ίδιο οργανωτικό πλαίσιο εντάσσονται όλες οι συναφείς δραστηριότητες ή διαδικασίες που επιδιώκουν την ικανοποίηση αναγκών μιας ορισμένης κοινωνικής ομάδας ανθρώπων, ενός ορισμένου κοινού ή πελατείας⁵⁶.

4. Οργάνωση κατά τόπο ή κατά γεωγραφική περιοχή: Το κριτήριο αυτής της οργάνωσης είναι μόνο γεωγραφικό ανεξάρτητα από τις διαφορές των επιδιωκόμενων σκοπών, διαδικασιών και τεχνικών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οργάνωσης κατά τόπο αποτελεί το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τα άρθρα 101 και 102 του Συντάγματος.

Μπορούμε να αντιληφθούμε σε αυτό το σημείο πόσο σημαντική είναι η επιλογή της τμηματοποίησης μιας οργάνωσης για τη μελλοντική της πορεία καθώς επηρεάζει καθοριστικά την παραγωγικότητά της, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά της.

3.4.3. Το Εύρος Εποπτείας

Η Κτιστάκη ορίζει ως εύρος εποπτείας «τον αριθμό των υφισταμένων που δύναται να εποπτεύσει ένας προϊστάμενος ή τον αριθμό των θέσεων εργασίας που θα πρέπει να αποτελέσουν μια οργανωσιακή μονάδα». Σύμφωνα με την καθηγήτρια: « Οι βασικοί παράγοντες που καθορίζουν το εύρος εποπτείας είναι οι εξής:

- Η πολυπλοκότητα του εργασιακού αντικειμένου.
- Η βαρύτητα των εκροών και επιπτώσεων από τη δραστηριότητα της οργάνωσης.
- Ο βαθμός σταθερότητας του περιβάλλοντος της οργάνωσης.
- Ο βαθμός τυποποίησης των διαδικασιών.
- Η έκταση συγκέντρωσης ή αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων και της ενδοοργανωτικής εξουσίας.
- Η ποιότητα της οργανωσιακής επικοινωνίας.
- Το επίπεδο εμπειρίας και εκπαίδευσης του προσωπικού⁵⁷».

⁵⁶Κτιστάκη Στ. Ν. ό.π. σ.126.

⁵⁷Κτιστάκη Στ. Ν., Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση, σ. 95.

Σύμφωνα με την αρχή ενότητας εντολής ή ενότητας διοίκησης πρέπει να κυριαρχεί μια και μοναδική διαδικασία που θα καθορίζει την οργανωτική δομή της επιχείρησης. Κάθε υπάλληλος-υφιστάμενος διοικείται, αναφέρεται και λογοδοτεί σε έναν μόνο προϊστάμενο, ο οποίος τον καθοδηγεί, του δίνει εντολές και κατευθύνσεις. Η επιχείρηση λοιπόν επιλέγει τον αριθμό των υφισταμένων που μπορεί να διοικήσει αποτελεσματικά ένας προϊστάμενος, λαμβάνοντας υπόψη την αποφυγή της σύγχυσης σε σχέση με τις εντολές που δίνονται και τα καθήκοντα των υπαλλήλων. Αν υποχρεώνεται ο υπάλληλος να αναφέρεται σε περισσότερους του ενός προϊσταμένους, τότε δημιουργείται σύγχυση, έλλειψη συντονισμού και συνοχής στην εργασία με δραματικές συνέπειες για την επιχείρηση⁵⁸. Σύμφωνα με τον Fayol η πολυαρχία μπορεί να προκαλέσει «διευθυντική σύγχυση».⁵⁹

3.4.4. Η Αρχή της Ενότητας της Κατεύθυνσης

Σύμφωνα με την Αρχή της Ενότητας της Κατεύθυνσης ένα σχέδιο δράσης κατευθύνει την οργάνωση. Ένας εντολέας αντιστοιχεί σε κάθε δραστηριότητα. Ο Οργανισμός προσπαθεί να προωθεί τον στόχο του σε όλες τις δραστηριότητες. Η αρχή αυτή αναφέρεται στις λειτουργίες που επιτελούνται σε μια οργάνωση και στην ανάγκη υπαγωγής τους κάτω από ενιαίο σχέδιο ανά ομάδα δραστηριοτήτων που έχουν τον ίδιο σκοπό⁶⁰. Ομοειδείς δραστηριότητες με τον ίδιο στόχο ενώνονται στην οργάνωση και ένα άτομο πρέπει να είναι αρμόδιο προκειμένου να αποφευχθούν παρανοήσεις και καθυστερήσεις.

3.5. Γραφειοκρατία-Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ(NAM)

Ο ιστορικός και κοινωνιολόγος Max Weber(1864-1920) διατύπωσε τη θεωρία της γραφειοκρατίας και θεώρησε τη γραφειοκρατική οργάνωση ως την τελειότερη μορφή οργάνωσης σε μεγάλους οργανισμούς. Η κρατική γραφειοκρατία, κατά τον Weber, είναι ένας ορθολογικά οργανωμένος μηχανισμός, με τον οποίο επιτυγχάνεται αξιόπιστη, λειτουργική και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση⁶¹. Στο παραδοσιακό μοντέλο διοίκησης το οργανόγραμμα και στη δημόσια διοίκηση καθορίζει τις σχέσεις ιεραρχίας. Η εξουσία συγκεντρώνεται στην κορυφή της πυραμίδας, οι δε εργαζόμενοι

⁵⁸ΚτιστάκηΣτ. Ν., ό.π., σ.21.

⁵⁹ΚτιστάκηΣτ. Ν., ό.π., σ.95.

⁶⁰ΚτιστάκηΣτ. Ν., ό.π., σ.95.

⁶¹Λιγωμένου Α., «Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μάνατζμεντ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ, σ. 74-75.

ελέγχονται στενά. Οι αμοιβές και οι αρμοδιότητες καθορίζονται από τους νόμους. Η εξειδίκευση και ο καταμερισμός της εργασίας, οι επίσημοι κανόνες και διαδικασίες, οι απρόσωπες σχέσεις των στελεχών, η σαφής ιεραρχία και η πυραμιδοειδής μορφή της ιεραρχικής δομής αποτελούν τις βασικές αρχές του γραφειοκρατικού μοντέλου διοίκησης.

Η γραφειοκρατία όμως αντιστέκεται στις αλλαγές και τις μεταρρυθμίσεις και δίνει έμφαση στην αυτοσυντήρησή της δημιουργώντας σύνθετα δίκτυα αλληλεξαρτήσεων που εγκλωβίζουν τελικά τη διοίκηση σε γραφειοκρατικό φαύλο κύκλο με προτεραιότητα στις διαδικασίες και στην ορθή χρήση των νόμων. Οι δημόσιες γραφειοκρατίες μπορούν να παρομοιαστούν με μεγάλα πλοία, τα οποία μπορούν να κινούνται σταθερά και με αρκετή ασφάλεια όχι όμως με ανάλογη ταχύτητα και ευελιξία⁶².

Κατά τη δεκαετία του 1980 και μετά αναπτύχθηκε το Νέο Δημόσιο Μάνατζερ στη Μ. Βρετανία με πρωθυπουργό τη Μ. Θάτσερ και στις ΗΠΑ με πρόεδρο τον Ρ. Ρίγκαν. Εξαιτίας της δημοσιονομικής κρίσης και της αποτυχίας του κράτους εγκαινιάστηκαν μέτρα και μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις σε πολλές χώρες⁶³. Οι Osborne και Gaebler τόνισαν ότι η γραφειοκρατία δεν ήταν απαραίτητη και αποτελεσματική. Σύμφωνα με τη Λιγωμένου «οι υποστηρικτές της θεωρίας του ΝΔΜ θεωρούν ότι το κρατικό ενδιαφέρον πρέπει να επικεντρωθεί στην αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την οικονομικότητα των διοικητικών δράσεων και στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες»⁶⁴. Σύμφωνα με τους θεωρητικούς του ΝΔΜ το Κράτος δεν πρέπει να δίνει έμφαση στις διαδικασίες παραγωγής αποτελεσμάτων αλλά να θεωρεί τους πολίτες «πελάτες» δημοσίων υπηρεσιών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων προς τους πολίτες υπηρεσιών. Ο Καρκατσούλης αναφέρει ότι «το ΝΔΜ αποτελεί μια επίκαιρη συνολική πρόταση Οργάνωσης κράτους-αγοράς-κοινωνίας των πολιτών που ανταποκρίνεται στις παγκόσμιες και τοπικές πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις»⁶⁵.

⁶² Μακρυδημήτρης Α., Διοικητική Επιστήμη II, Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων, Ε έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, Σάκκουλας, σ. 464.

⁶³ Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ. 340-1.

⁶⁴ Λιγωμένου Α., ό.π., σ. 163.

⁶⁵ Καρκατσούλης Π., Το κράτος σε μετάβαση. Από τη διοικητική μεταρρύθμιση και το νέο δημόσιο μάνατζμεντ στη διακυβέρνηση, εκδ. Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2004 και Λιγωμένου Α., ό.π., σ. 163.

Οι μεταρρυθμίσεις του ΝΑΜ μπορούν να ομαδοποιηθούν⁶⁶ σε τρεις κατηγορίες (Hood 1995) :

1. Η 'ιεραρχική' δίνει έμφαση στην ηγεσία και το όραμα για την οργάνωση με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας και κατ' επέκταση την άνοδο των επιπέδων της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του οργανισμού.

2. Η 'προσέγγιση της αγοράς' δίνει έμφαση στις αρχές του ανταγωνισμού. Στόχος είναι η αλλαγή της νοοτροπίας στα μέλη της δημόσιας οργάνωσης με την υιοθέτηση ειδικών μηχανισμών ώστε οι δημόσιοι υπάλληλοι να αντιλαμβάνονται τη σχέση τους με τους πολίτες ως σχέση παραγωγού - πελάτη. Η αξιολόγηση της αποδοτικότητας των υπαλλήλων και η επίτευξη ατομικών στόχων θα αντικαταστήσουν τις γραφειοκρατικές αγκυλώσεις.

3. Η 'δικτυακή' προσέγγιση δίνει έμφαση στην αντικατάσταση των γραφειοκρατικών ιεραρχικών σχέσεων από σχέσεις που στηρίζονται στην εμπιστοσύνη, την αμοιβαία κατανόηση και την κοινή προσήλωση στην εξυπηρέτηση των πολιτών/πελατών τους. Τα δύο μέρη, υπάλληλοι και εξυπηρετούμενοι συμφωνούν αμοιβαία για επιχειρήσουν να βελτιώσουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στη χώρα μας έχουν γίνει τέτοιες προσπάθειες με τη νομοθέτηση νόμων, οι οποίοι μεταξύ των άλλων προβλέπουν τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων δομών. Ενδεικτικά αναφέρονται:

1. Ο νόμος 3230/2004 για τη «Διοίκηση μέσω στόχων».

2. Ο νόμος 4369/2016 για τη «Διοίκηση αποτελεσμάτων μέσω δεικτών και στόχων διάφορων κατηγοριών».

Το ΝΑΜ προτείνει το μοντέλο Διοίκησης «Διοίκηση Ολικής Ποιότητας» στο οποίο συμμετέχουν και συνεργάζονται όλοι οι εργαζόμενοι των τμημάτων της δημόσιας δομής με τις ακόλουθες αρχές να διέπουν τη Διοίκηση Ολικής Ποιότητας:⁶⁷

1. Έμφαση στην ικανοποίηση των αναγκών του πολίτη.

2. Έλεγχος και συνεχής βελτίωση συστήματος ολικής ποιότητας.

3. Ολική συμμετοχή στη βελτίωση της ποιότητας.

4. Συνεχείς μετρήσεις κι εκτιμήσεις προσπαθειών βελτίωσης ποιότητας.

⁶⁶ Καρκατσούλης Π., Η Διακυβέρνηση ως περιεχόμενο και διαδικασία λήψης απόφασης για τις δημόσιες υποθέσεις, www.contiades.com/wp-content/uploads/2008/02/karkatsoulis.pdf, (ανάκτηση 17-1-2023).

⁶⁷ Λιγωμένου Α., «Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μάνατζμεντ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ, σ.176.

4^ο Κεφάλαιο- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα

Στη χώρα μας λειτουργούν οι Ο.Τ.Α. σε δύο Βαθμούς, σε πρώτο Βαθμό, οι Δήμοι και σε δεύτερο βαθμό οι Περιφέρειες. Μεταξύ των δύο βαθμών Τ.Α. κατανέμονται διακριτές αρμοδιότητες, υπάρχει συνεργασία, δε συνδέονται όμως με ιεραρχική σχέση μεταξύ τους⁶⁸.

4.1. Η εξέλιξη των ελληνικών δήμων

Στην ελληνική επικράτεια ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης πρωτοεμφανίστηκε κατά την αρχαιότητα και τη βυζαντινή περίοδο. Οι ρίζες του βρίσκονται στα προεπαναστατικά χρόνια, τότε που οι επαναστατημένοι πρόγονοί μας επιχειρούσαν να οργανωθούν τοπικά. Σύμφωνα με τους Μακρυδημήτρη Α. & Πραβίτα Μ.Η⁶⁹ τέσσερις διαδοχικές φάσεις διακρίνονται κατά την ιστορική εξέλιξη των δήμων & κοινοτήτων.

Στην πρώτη φάση, την προεπαναστατική και επαναστατική περίοδο, οι Έλληνες υπό τον τουρκικό ζυγό ήταν οργανωμένοι σε κοινότητες, ενώ δήμοι δεν υπήρχαν. Στις 30 Απριλίου 1822 με τον νόμο «Οργανισμού των Ελληνικών Επαρχιών» διαιρέθηκε ο ελλαδικός χώρος σε επαρχίες, αντεπαρχίες και κοινότητες.

Κατά τη δεύτερη φάση, που ξεκινά με την άφιξη του Όθωνα στην Ελλάδα μετά την εθνική απελευθέρωση και διαρκεί έως το 1912, καταργούνται οι κοινότητες και υφίστανται μόνο οι δήμοι. Τον Απρίλιο του 1833 το νεοσύστατο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος εμφανίστηκαν οι επάλληλες διοικητικές βαθμίδες, όπου κάθε διοικητική ενότητα περιλάμβανε περισσότερες και πιο μικρές ενότητες. Με το διάταγμα στις 27/12/1833 συστάθηκαν οι Δήμοι.

Κατά την τρίτη φάση, της οποίας έναρξη και ορόσημο αποτελεί ο νόμος ΔΝΖ περί συστάσεως δήμων του 1912 της κυβέρνησης Βενιζέλου, διαπιστώνεται η συνύπαρξη των δήμων και των κοινοτήτων, καθιερώθηκε η κοινότητα ως τύπος Ο.Τ.Α.⁷⁰ αλλά και ο κατακερματισμός.⁷¹ Στην ελληνική επικράτεια υπήρχαν 5318 κοινότητες και 457 δήμοι.

⁶⁸Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ.346.

⁶⁹Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., ό.π. σ. 414-416.

⁷⁰Ο.π. σ. 282.

⁷¹Κόρσου Δ., Διοικητικό Δίκαιο: Γενικό Μέρος, Γ Έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, σ. 282.

Σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις και μεταβολές επέφερε ο νόμος 2539 του 1997 στο πλαίσιο του προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας», με τον οποίο εγκαινιάζεται η τέταρτη φάση. Οι κοινότητες περιορίστηκαν δραστικά σε 133 και οι δήμοι ανήλθαν στους 900.

Με τον Ν.3852/2010 θεσμοθετήθηκε το Πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» με τον οποίο άλλαξε η αρχιτεκτονική της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης. Από τη συνένωση των Δήμων βάσει γεωγραφικών, ιστορικών, δημογραφικών, διοικητικών, αναπτυξιακών κ.α. κριτηρίων προέκυψαν λιγότεροι και ισχυρότεροι Δήμοι. Με την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων εκχωρήθηκαν στους Δήμους νέες σημαντικές διευρυμένες αρμοδιότητες σε διάφορους τομείς, όπως της παιδείας, της πρόνοιας, της υγείας, της απασχόλησης, της έκδοσης οικοδομικών αδειών και πολεοδομικών εφαρμογών εντοπισμένης, χωρικά, ρύθμισης. και τις σύγχρονες μεθόδους διοίκησης.

Προέκυψαν 325 Δήμοι στην ελληνική επικράτεια Επίσης με τον Ν.3852/2010 υποχρεώθηκαν οι Δήμοι στην εκπόνηση πενταετών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Με τον Ν. 4555/2018, πρόγραμμα ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ, η χώρα διαιρείται πλέον σε 332 Δήμους.

1. Η Διοικητική Διαίρεση της Ελλάδας σύμφωνα με τον Καλλικράτη⁷²

4.2. Οι Περιφέρειες-Ο.Τ.Α. Β΄ Βαθμού

Το άρθρο 102 του Συντάγματος προβλέπει ότι με νόμο θα κατανέμονται οι αρμοδιότητες στους επί μέρους βαθμούς Ο.Τ.Α.. Με τους Ν. 2218/1994 και 2240/1994

⁷²Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, 2016, Αθήνα.

ενεργοποιείται ο θεσμός της Τ.Α. Β' Βαθμού με τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις στα γεωγραφικά όρια των νομών. Με το πρόγραμμα Καλλικράτης καταργήθηκαν οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με τις Περιφέρειες πλέον να αποτελούν τις δομές Τ.Α. Β' Βαθμού. Οι Περιφέρειες, οι οποίες είναι οργανωμένες ως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου με σκοπό την ανάπτυξή της περιφέρειάς τους είναι οι εξής δεκατρείς: Αττικής, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης.

4.3. Συνταγματική κατοχύρωση δήμων

Η συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού της διοικητικής αποκέντρωσης δεν πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονα με τη νομοθετική κατοχύρωσή του αλλά 90 χρόνια αργότερα με το Σύνταγμα του 1975 στο άρθρο 105. Ο Μπαμπαλιούτας Λ. αναφέρει ότι *«στο Σύνταγμα του 1975, άρθρο 101, κατοχυρώθηκε ο θεσμός της διοικητικής αποκέντρωσης με την έννοια της διεκπεραίωσης των διοικητικών υποθέσεων της περιφέρειας από τα περιφερειακά όργανα. Επίσης κατοχυρώνεται η διοικητική αποκέντρωση ως θεσμός δημοσίου δικαίου και πραγματώνονται οι αρχές της επικουρικότητας και της πλησιέστερης διοίκησης⁷³»*.

Το Σύνταγμα προβλέπει ότι *«η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού»*. Συγκεκριμένα στο άρθρο 102 προβλέπεται ότι *«Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους. Συνιστώνται οργανωτικές μονάδες έξω από το Κράτος που αποτελούν ιδιαίτερα νομικά πρόσωπα, στα οποία ανατίθεται η άσκηση δημόσιας διοίκησης»*. Την πρώτη βαθμίδα αυτών αποτελούν οι Δήμοι». Οι λοιπές βαθμίδες σύμφωνα με το άρθρο 102 1 του Συντάγματος ορίζονται δια νόμου.

Σύμφωνα με τους Μακρυδημήτρη Α. & Πραβίτα Μ.-Η. *«το Σύνταγμα εγγυάται εξάλλου την αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης και της «αυτοκυβέρνησής» της κατά τη*

⁷³Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σ.47-8.

διάταξη του άρθρου 102 παρ. 2 εδ. β που προβλέπει τη διοίκηση των Ο.Τ.Α. από αιρετά όργανα που εκλέγονται από τους δημότες με καθολική και μυστική ψηφοφορία»⁷⁴.

4.4. Οι Αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα

Ο στόχος της διοικητικής αποκέντρωσης του κράτους προϋποθέτει τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του συστήματος της διοικητικής αποκέντρωσης είναι η ανακατανομή και μεταβίβαση αποφασιστικών αρμοδιοτήτων στα περιφερειακά όργανα ώστε να εκδίδουν διοικητικές πράξεις άμεσα εκτελεστές χωρίς την έγκριση άλλου διοικητικού οργάνου με την παράλληλη και απαραίτητη ταυτόχρονα ανακατανομή πόρων⁷⁵.

Η διάκριση των δημοσίων υποθέσεων σε γενικές και τοπικές αποτελεί μείζον ζήτημα στη θεωρία του δημοσίου δικαίου και την καθημερινή πρακτική λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Σε αρκετές περιπτώσεις ο προσδιορισμός δεν μπορεί να είναι απόλυτος με συνέπεια ο επακριβής προσδιορισμός του χαρακτηρισμού μιας υπόθεσης σε τοπική ή γενική να αποτελεί ζήτημα νομοθετικής πολιτικής ή και δικαστικής ερμηνείας ⁷⁶. Το κράτος αποφασίζει για τη μεταβίβαση άσκησης κρατικών αρμοδιοτήτων στους Ο.Τ.Α. και με νόμο καθορίζει τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων⁷⁷.

Σύμφωνα με το άρθρο 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων του Ν. 3463/2006(ΦΕΚ Α 114/30.6.2006) *«οι δημοτικές και οι κοινοτικές αρχές διευθύνουν και ρυθμίζουν όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.»* Στη συνέχεια αναφέρονται στο ίδιο άρθρο οι αρμοδιότητες των Ο.Τ.Α στους τομείς της ανάπτυξης, του περιβάλλοντος, της ποιότητας ζωής και εύρυθμης λειτουργίας των πόλεων και των οικισμών, της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού και της πολιτικής προστασίας. Επίσης το κράτος έχει εκχωρήσει στους δήμους αρμοδιότητες κρατικού χαρακτήρα σε τοπικό επίπεδο.

⁷⁴Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σ.373.

⁷⁵Μπαμπαλιούτας Λ., Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021,σ.53-6.

⁷⁶Μακρυδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., ό.π. σ.442-3.

⁷⁷Μακρής Ι, Οι Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Δομή Τοπικής Δράσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, www.ita.org.gr/el/images/meletes.pdf (ανάκτηση 23-11-2022).

Στο άρθρο 94 του Ν. 3852/2010 παρουσιάζονται οι πρόσθετες μεταβιβαζόμενες αρμοδιότητες στους δήμους στους παραπάνω τομείς. Επίσης με το Άρθρο 228 του Ν. 4555/2018 εκχωρήθηκαν και άλλες αρμοδιότητες στους Δήμους σχετικά με τα Αστικά Στερεά Απόβλητα.

Παρατηρούμε ότι οι αρμοδιότητες των Δήμων έχουν αυξηθεί σημαντικά ακολουθώντας τη διεθνή τάση της διοικητικής αποκέντρωσης. Μετά την κατάργηση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων οι περισσότερες αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν στους Δήμους χωρίς όμως οι τελευταίοι να ενισχυθούν παράλληλα σε προσωπικό. Για παράδειγμα η αδειοδότηση και ο έλεγχος των επαγγελματικών δραστηριοτήτων πραγματοποιούνται ως επί το πλείστον από τους Δήμους. Επίσης αρμοδιότητες σχετικά με την παιδεία, την κοινωνική πολιτική, το περιβάλλον, τα πολεοδομικά θέματα ασκούνται από τους Δήμους πλέον. Επίσης θέματα για την τοπική ανάπτυξη, τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία επίσης αποτελούν αρμοδιότητα των δήμων.

Οι βασικότερες αρμοδιότητες των Δήμων που καθορίζουν την αποστολή τους σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία που αναφέρθηκε παραπάνω αφορούν κυρίως τους τομείς:

- **«Ανάπτυξης, όπως προστασία, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων, μελέτη, κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση και διαχείριση των δικτύων φυσικού αερίου, επέκταση ηλεκτρικών δικτύων και γενικότερα δικτύων ενέργειας, εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, προγραμμάτων για την τουριστική ανάπτυξη, προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής, σχεδιασμός, κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση υποδομών για τη στήριξη της τοπικής οικονομίας.**

- **Περιβάλλοντος, όπως εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων για την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής του περιφέρειας, αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού, μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης, λήψη μέτρων για την αποκατάσταση και ανάπλαση των περιοχών της περιφέρειάς του εκπόνηση και υλοποίηση Τοπικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ), την κατασκευή και**

λειτουργία Πράσινων Σημείων, την υλοποίηση και λειτουργία Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥΠ), την υλοποίηση και λειτουργία Σταθμών Μεταφόρτωσης Αποβλήτων ΣΜΑ.

- **Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών**, όπως εξασφάλιση και διαρκής βελτίωση των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στην πόλη, συμμετοχή στο έργο της αστικής συγκοινωνίας, ρύθμιση της κυκλοφορίας, καθορισμός των χώρων και των όρων λειτουργίας των λαϊκών αγορών και των εμποροπανηγύρεων, προστασία του καταναλωτή με τη δημιουργία Γραφείων Ενημέρωσης του καταναλωτή, προσδιορισμός ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων της ίδρυσης και εγκατάστασης καταστημάτων, επιχειρήσεων και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, προσδιορισμός των όρων και των ωρών λειτουργίας μουσικής σε καταστήματα. Η μέριμνα και η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας, όπως ο υγειονομικός έλεγχος των δημοτικών και κοινοτικών δεξαμενών νερού, ο υγειονομικός έλεγχος των καταστημάτων και επιχειρήσεων που λειτουργούν στην περιφέρειά τους, ο έλεγχος της ηχορύπανσης, της κοινής ησυχίας και της εκπομπής ρύπων, θορύβων και άλλων επιβαρύνσεων του περιβάλλοντος από τροχοφόρα, η περισυλλογή και εν γένει η μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα και η δημιουργία καταφυγίων, μέριμνα και λήψη μέτρων για την προστασία και αναβάθμιση της αισθητικής των πόλεων και των οικισμών.

- **Απασχόλησης**, όπως υλοποίηση ή συμμετοχή σε ολοκληρωμένα τοπικά σχέδια και προγράμματα, προώθηση και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών επαγγελματικής κατάρτισης, με την ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης προσαρμοσμένα στις τοπικές ανάγκες, συμβολή στην απορρόφηση του εργατικού δυναμικού της περιοχής τους με την ανάπτυξη συμβουλευτικών δράσεων που παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και την ενθάρρυνσή τους για την εξεύρεση απασχόλησης, καθώς και στην προώθηση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην αγορά εργασίας, με τη δημιουργία Δημοτικών και Κοινοτικών Γραφείων Ενημέρωσης για την Απασχόληση, σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις επιχειρήσεις της περιοχής του.

- **Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης**, όπως εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, με την ίδρυση και λειτουργία

νομικών προσώπων και ιδρυμάτων όπως παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, κέντρων ανοικτής περίθαλψης και ημερήσιας φροντίδας, ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, γηροκομείων κ.λπ., εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα, που στοχεύουν στη μέριμνα, υποστήριξη και φροντίδα ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας με τη δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με αναπηρία, κέντρων ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής στήριξης των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βίας κατά συνοικούντων προσώπων και κέντρων πρόληψης κατά εξαρτησιογόνων ουσιών, μέριμνα για τη στήριξη αστέγων και οικονομικά αδύνατων, η προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

- **Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού**, όπως κατασκευή, διαχείριση και βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών του εθνικού συστήματος της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας Παιδείας και ιδιαίτερα η συντήρηση, η καθαριότητα και η φύλαξη των σχολικών κτιρίων, εκπόνηση και εκτέλεση προγραμμάτων διά βίου μάθησης, ίδρυση και λειτουργία βιβλιοθηκών, κέντρων δημιουργικής απασχόλησης παιδιών, πάρκων κυκλοφοριακής αγωγής, εφαρμογή πολιτικών για την ανάδειξη και προστασία του τοπικού πολιτισμού, προστασία μουσείων, μνημείων, σπηλαίων, καθώς και αρχαιολογικών χώρων της περιοχής, επισκευή, συντήρηση και αξιοποίηση παραδοσιακών και ιστορικών σχολικών κτιρίων και κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, διοργάνωση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων και άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων, προώθηση πολιτιστικών ανταλλαγών, σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων, όπως δημοτικών και κοινοτικών γυμναστηρίων, αθλητικών κέντρων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης. προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης μαζικού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.

- **Πολιτικής Προστασίας**, όπως συντονισμός και επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, διατύπωση εισήγησης για τον σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιοχής, στο πλαίσιο του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και η εφαρμογή των προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων, διάθεση και συντονισμός δράσης του

απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών της περιφέρειάς τους.

- **Αγροτικής Ανάπτυξης, Κτηνοτροφίας και Αλιείας**, όπως ίδρυση Γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης, παροχή γνώμης για τον καθορισμό βιομηχανικών και Επιχειρησιακών Περιοχών (Β.Ε.Π.Ε.) και για τη μελέτη των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μελέτη και εκτέλεση έργων τεχνικής υποδομής τοπικής σημασίας, που αφορούν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και ιδίως αυτών, που σχετίζονται με την αγροτική οδοποιία, κατασκευή λιμνοδεξαμενών, έργα βελτίωσης βοσκοτόπων, εγγειοβελτιωτικά έργα, καθώς και η άσκηση εποπτείας επί των Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (Τ.Ο.Ε.Β).»

- Επίσης «ο Δήμος ασκεί σε τοπικό επίπεδο, **κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες**, οι οποίες τους έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, όπως τήρηση του δημοτολογίου και του μητρώου αρρένων, η έκδοση των σχετικών πιστοποιητικών που απορρέουν από αυτό, καθώς και η τήρηση των υποχρεώσεων για τη δημιουργία και τήρηση του Εθνικού Δημοτολογίου, τήρηση των ληξιαρχικών βιβλίων, έκδοση αποσπασμάτων των ληξιαρχικών πράξεων, τήρηση αρχείων επίσημων εγγράφων και η έκδοση αντιγράφων, περιοδική ενημέρωση των δημοσίων υπηρεσιών για τις μεταβολές προσωπικής κατάστασης, που προκύπτουν από τα τηρούμενα στοιχεία, τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία., χορήγηση άδειας πολιτικού γάμου και η τέλεση των γάμων αυτών, δημιουργία, συντήρηση και λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών, καθώς και η χορήγηση άδειας ταφής και αποτέφρωσης νεκρών, χορήγηση βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας κ.λ.π».

Οι αρμοδιότητες αυτές στο σύνολό τους επικεντρώνονται στις παραδοσιακές διεκπεραιωτικές γραφειοκρατικές αρμοδιότητες, στην κατασκευή και συντήρηση βασικών υποδομών, στην καθαριότητα και τη διαχείριση απορριμμάτων. Χάρη στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις αναπτύχθηκαν κοινωνικές υπηρεσίες για τη φροντίδα παιδιών και ηλικιωμένων. Στον τομέα της δημόσιας παιδείας και της δημόσιας υγείας, τους δύο σημαντικότερους κλάδους της παροχικής δημόσιας διοίκησης, ο ρόλος των ΟΤΑ είναι εξαιρετικά υποβαθμισμένος σε σχέση με τα περισσότερα κράτη της Ε.Ε.⁷⁸

⁷⁸Χλέπας Κ.Ν., Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη Μετά-κوروناϊό Εποχή, 2021, www.dianeosis.org.gr, (ανάκτηση 28-11-2022).

Στη χώρα μας δυστυχώς οι Δήμοι διαθέτουν περιορισμένες δυνατότητες, αν και τους διακρίνει ισχυρή και κοινωνική εμβέλεια⁷⁹. Η Ελλάδα λειτουργεί με τρόπο συγκεντρωτικό σε μεγαλύτερο βαθμό από τα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. παρόλη την παραδοχή ότι είναι σημαντικός ο ρόλος της Τ.Α. για την ανόρθωση της χώρας. Η συμμετοχή στις δημόσιες δαπάνες και των δύο βαθμών ΟΤΑ δεν ξεπερνά το 7% με την Ε.Ε. να βρίσκεται στο 34% και το 15% του συνόλου στη δημόσια απασχόληση με την Ε.Ε στο 45%. Σύμφωνα με τον δείκτη τοπικής αυτονομίας της Ε.Ε. η Ελλάδα βρίσκεται στην 32^η θέση μεταξύ 39 κρατών⁸⁰. Σύμφωνα με παγκόσμια έρευνα του ΟΟΣΑ το ελληνικό κράτος ξοδεύει για την Τοπική Αυτοδιοίκηση μόλις το 3,5% του ΑΕΠ ενώ άλλα κράτη με παρόμοιο κατά κεφαλήν εισόδημα με την Ελλάδα ξοδεύουν πολύ περισσότερα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, περίπου το 13% του ΑΕΠ. Συνεπώς δεν αρκεί η θεωρητική παραδοχή της σημαντικότητας των Ο.Τ.Α. αλλά η έμπρακτη απόδειξη με την ανακατανομή των πόρων και την ενίσχυση των Ο.Τ.Α. Η οικονομική αυτάρκεια των Ο.Τ.Α. κρίνεται επιβεβλημένη για την ανάπτυξή τους.

Η κεντρική εξουσία, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση υστερείται αρμοδιοτήτων και πόρων σε σχέση με άλλες χώρες και δεδομένου ότι η ανάπτυξη της χώρας προϋποθέτει την τοπική ανάπτυξη, πρέπει να σχεδιάσει και υλοποιήσει την επιβεβλημένη πλέον προοδευτική μεταρρύθμιση στη χώρα μας που θα οδηγήσει στην ουσιαστική αποκέντρωση. Ο Μοχιανάκης αναφέρει ότι *«μέσω της ανακατανομής αρμοδιοτήτων και πόρων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης και τη διαλειτουργικότητά τους η Ελλάδα πρέπει να στοχεύσει στην Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση και την ενίσχυση του εγγύτερου επιπέδου προς τον πολίτη⁸¹.»*

Ως προς τη διάκριση των αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τους Γκέκα Ρ. & Μήτσου Κ. *«Η νομοθεσία διακρίνει της αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης σε ίδιες, κοινές και ανατεθειμένες. Οι ίδιες αρμοδιότητες αφορούν θέματα τοπικού ενδιαφέροντος. Ο Δήμος διαθέτει τη μέγιστη διακριτική ευχέρεια υπό την προϋπόθεση τήρησης του νόμου. Οι ανατιθέμενες αρμοδιότητες μεταβιβάζονται από το κράτος στην τοπική αυτοδιοίκηση και στα όργανά της, καθορίζονται ρητά και οφείλουν να υπακούσουν σε ορισμένες*

⁷⁹Χλέπας Κ.Ν., ό.π.

⁸⁰Ladner/Keuffer/Baldersheim/Hlepas/Swianiewicz/Steyvers/Navarro2019:Patterns of Local Autonomy in Europe, Palgrave Macmillan: Houndmills Basingstoke, σ.240.

⁸¹Μοχιανάκης Κ., Πλαίσιο πολιτικής για τον Βιώσιμο και Ανθεκτικό Ψηφιακό Μετασχηματισμό των Τοπικών Κοινωνιών, 30-10-2022, www.citybranding.gr/2022/06/blog-post.html (ανάκτηση στις 6-12-2022).

οδηγίες. Η αυτονομία των ΟΤΑ έμμεσα περιορίζεται στις ανατεθειμένες αρμοδιότητες. Οι κοινές-συντρέχουσες αρμοδιότητες σχετίζονται με τις όμοιες αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί συνολικά στους Δήμους της χώρας, στην πραγματικότητα όμως ασκούνται και από άλλες βαθμίδες τοπικών κοινοτήτων ή οργανισμών»⁸².

Σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες των Δήμων μπορούμε να τις διακρίνουμε σε κύριες υπηρεσίες και οριζόντιες-υποστηρικτικές. Οι κύριες λειτουργίες ασκούνται σε βασικούς τομείς ανάπτυξης, όπως οι αναπτυξιακές, κοινωνικές, πολιτιστικές, αθλητικές, χωροταξικές δραστηριότητες. Οι υποστηρικτικές ή οριζόντιες λειτουργίες συνεισφέρουν στη διευθέτηση και ολοκλήρωση των εργασιών των υπηρεσιών, των αιρετών οργάνων των Δήμων και των Νομικών Προσώπων του, όπως η διοίκηση του ανθρώπινου δυναμικού, τα οικονομικά του Δήμου κ.α⁸³.

Συχνά εντοπίζονται ομοειδείς αρμοδιότητες, σύγκρουση ή επικάλυψη αρμοδιοτήτων ως προς την άσκηση των υποστηρικτικών υπηρεσιών μεταξύ διαφορετικών δομών του ίδιου ΟΤΑ. Ο Καρκατσούλης Π. αναφέρει⁸⁴ ότι «*Το ελληνικό κράτος έχει ένα πρωτοφανή αριθμό επικαλύψεων αρμοδιοτήτων που καθιστά την πολύ-επίπεδη συνεννόηση -πόσο μάλλον την διακυβέρνηση- αδύνατη. Επιπλέον η συσσώρευση των διοικητικών βαρών που αποδίδονται στις υποστηρικτικές υπηρεσίες επιβραδύνει στην εφαρμογή των πολιτικών που ασκεί ο δήμος*⁸⁵».

4.5. Οι Οικονομικοί Πόροι των Δήμων

Το Σύνταγμα προβλέπει τη δημοσιονομική αυτοτέλεια των Δήμων ώστε να εκπληρώσουν την αποστολή τους και να ασκήσουν τις αρμοδιότητές τους. Το Κράτος φροντίζει με νομοθετικές ρυθμίσεις και επικαιροποιώντας δημοσιονομικά μέτρα να εξασφαλίσει στους Δήμους τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους. Επίσης προβλέπεται στο Σύνταγμα ότι «*με νόμο ορίζονται τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική*

⁸² Γκέκας Ράλλης-Μήτσου Κατερίνα, Καλλικράτης: η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση, συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές, διαθέσιμο σε: www.eetaa.gr/ekdoseis/pdf/140.pdf, σελ. 134, (ανάκτηση 17-1-2023).

⁸³ σ. Μακρής Ι, Οι Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Δομή Τοπικής Δράσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, www.ita.org.gr/el/images/meletes.pdf (ανάκτηση 23-11-2022) σ. 54 κ.ε.

⁸⁴ www.athensvoice.gr/epikairota/politiki-oikonomia/771504/to-epiteliko-kai-to-apokenomeno-kratos/ (ανάκτηση 17-1-2023).

⁸⁵ Ο.π., σ. 56 κ.ε.

αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης». Έτσι οι Δήμοι διαθέτουν τα δικά τους έσοδα από φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές. Ωστόσο, το διοικητικό σύστημα της Ελλάδας παραμένει αρκετά συγκεντρωτικό.⁸⁶.

Τα έσοδα συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ. Τα σχετικά έσοδα των ΟΤΑ έχουν καθιερωθεί με τυπικό νόμο, που τα επιβάλλει αυτοδικαίως χωρίς απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου υπέρ των Δήμων αλλά και δίνει τη δυνατότητα στους ΟΤΑ με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου να επιβάλλουν τα τέλη αυτά. Το ύψος τους εξαρτάται από τις αποφάσεις των αιρετών για την επιβολή τους και από την ικανότητα των αρμόδιων υπαλλήλων να τα βεβαιώσουν αρχικά και στη συνέχεια να τα εισπράξουν.

Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.3463/06) περιγράφει τα έσοδα των Ο.Τ.Α. και διακρίνονται σε τακτικά και έκτακτα. *«Τα τακτικά προέρχονται από θεσμοθετημένους υπέρ των ΟΤΑ πόρους, τους λεγόμενους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), την εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσία του Δήμου, τα ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές και τοπικά δυννητικά τέλη, δικαιώματα και εισφορές. Τα έκτακτα έσοδα προέρχονται από δάνεια, δωρεές, κληροδοτήματα και κληρονομίες, διάθεση, εκποίηση και εν γένει εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων, συμμετοχή σε επιχειρηματική δραστηριότητα, τα κάθε είδους πρόστιμα ή άλλες διοικητικές κυρώσεις και από κάθε άλλη πηγή⁸⁷»*.

4.5.1. Τακτικά Έσοδα

4.5.1.1. Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.)

Τα κύρια τακτικά έσοδα των Ο.Τ.Α. προέρχονται από την Κεντρική Διοίκηση, που χρηματοδοτεί σε ετήσια βάση τους Δήμους με τους Κ.Α.Π.⁸⁸. Η εκάστοτε κυβέρνηση διαθέτει στους Δήμους από τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού το 20% του Φόρου Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων⁸⁹, το 12% του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) και το 11,3% του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α). Τα έσοδα αυτά διατίθενται σε δράσεις σχετικά με

⁸⁷Βλέπε Ν.3463/06.

⁸⁸Βλέπε Ν. 1828/89, παρ 1, άρθρο 259 του Ν. 3852/10, παρ. 6 άρθρο 13 του Ν. 4223/13.

⁸⁹Βλέπε Π.Δ. 170/14.

παρεμβάσεις στον πολεοδομικό ιστό και στο δομημένο περιβάλλον του δήμου⁹⁰. Τα παραπάνω έσοδα εγγράφονται στον τακτικό προϋπολογισμό και κατατίθενται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων σε λογαριασμό με τίτλο «Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων»⁹¹.

4.5.1.2. Ανταποδοτικά Τέλη και Δικαιώματα

Οι υπηρεσίες που παρέχει ο Δήμος έναντι ισόποσης παροχής, απαρτίζουν τα ανταποδοτικά τέλη. Συγκεκριμένα τα έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα, επιβάλλονται από τους ΟΤΑ με βασικό στοιχείο ότι στους υπόχρεους παρέχεται από τον ΟΤΑ ειδική και συγκεκριμένη αντιπαροχή, όπως υπηρεσία καθαριότητας, υπηρεσία ύδρευσης και φωτισμού.

4.5.1.3. Φόροι, τέλη, δικαιώματα, εισφορές

Αποτελούν τη βασική πηγή των ιδίων εσόδων και παρουσιάζουν τάση αύξησης του ποσοστού επί του συνόλου των εσόδων των ΟΤΑ εξαιτίας της μείωσης των επιχορηγήσεων και των ΚΑΠ τα τελευταία χρόνια. Απευθείας από τους Δήμους εισπράττονται το Τέλος Ακίνητης Περιουσίας(ΤΑΠ), ο Φόρος Ηλεκτροδοτούμενων Χώρων, ο Φόρος Ακάλυπτων Χώρων, το Τέλος Διαμονής Παρεπιδημούντων⁹² κ.α. Από το Κράτος εισπράττονται το Τέλος Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών, τα Τέλη Διαφήμισης, ο Φόρος Ζύθου, κ.α. και αποδίδονται στους Δήμους.

4.5.1.4. Αξιοποίηση τοπικών πόρων και περιουσίας

Η αξιοποίηση των τοπικών πόρων και της περιουσίας αποτελεί σημαντική πηγή ιδίων εσόδων, την οποία συχνά οι Δήμοι υποτιμούν και δεν κινητοποιούνται για να αξιοποιήσουν.

4.5.2. Έκτακτα Έσοδα

4.5.2.1. Επιχορηγήσεις

Οι επιχορηγήσεις αποτελούν εξωτερική πηγή χρηματοδότησης και διακρίνονται σε έκτακτες και ειδικές. Κατά την περίοδο για παράδειγμα της υγειονομικής κρίσης του κορονοϊού η Κυβέρνηση ενίσχυσε σημαντικά με έκτακτες επιχορηγήσεις τους Δήμους της χώρας

⁹⁰Βλέπε παρ 2 άρθρο 261 του Ν. 3852/10.

⁹¹www.dimosnet.gr (ανάκτηση 3-12-2022).

⁹²Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ., Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Κριτική, Αθήνα 2004, σ.465-9.

4.6. Προϋπολογισμός Δήμων

Όπως συμβαίνει σε όλους οργανισμούς έτσι και στους Δήμους συντάσσεται ο Προϋπολογισμός, όπου καταγράφονται τα ετήσια έσοδα και έξοδα του ΟΤΑ⁹³ για το χρονικό διάστημα με έναρξη την 1η Ιανουαρίου και λήξη την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Ο προϋπολογισμός πρέπει να είναι ισοσκελισμένος, οι δημοτικές δαπάνες να είναι ίσες δηλαδή με τα έσοδα⁹⁴. Σύμφωνα με τις αρχές της ενότητας και της καθολικότητας, τα έσοδα και οι δαπάνες εγγράφονται και εμφανίζονται σε έναν ενιαίο προϋπολογισμό.

Με απόφασή του ο Υπουργός Οικονομικών ορίζει την προκαθορισμένη αναλυτική κωδικοποιημένη ταξινόμηση βάσει της οποίας προσδιορίζονται τα έσοδα και οι δαπάνες του Προϋπολογισμού⁹⁵. Η οικονομική υπηρεσία συγκεντρώνει στοιχεία από τις υπηρεσίες για την καταγραφή των δαπανών, των προμηθειών, των έργων, της μισθοδοσίας, των εισφορών, των τοκοχρεωλυσίων, των αποζημιώσεων που απαιτείται, των ενοικίων κ.α..⁹⁶ Ως προς τα έσοδα του Δήμου, η οικονομική υπηρεσία συγκεντρώνει τα έσοδα, που νομοθετηθεί και βεβαιωθεί ως το τέλος του έτους⁹⁷.

Στη συνέχεια η Επιτροπή Διαβούλευσης κάνει προτάσεις για τον προϋπολογισμό προς την εκτελεστική επιτροπή, η οποία, αφού αξιολογεί την εισήγηση της οικονομικής υπηρεσίας με τις προτάσεις των υπηρεσιών του Δήμου και συνεκτιμά τις προτάσεις της Επιτροπής Διαβούλευσης εισηγείται το προσχέδιο του προϋπολογισμού προς την Ο.Ε. έως την 20ή Ιουλίου..⁹⁸

Η Ο.Ε. εξετάζει και ελέγχει ενδελεχώς το προσχέδιο προϋπολογισμού που της υποβάλλει η Εκτελεστική και καταρτίζει με τις ενδεχόμενες αναμορφώσεις το σχέδιο του προϋπολογισμού έως την 20η Σεπτεμβρίου.⁹⁹

Κατά τη συζήτηση και την ψήφιση του προϋπολογισμού παρουσιάζεται η εισήγηση της οικονομικής επιτροπής και οι τυχόν προτάσεις των παρατάξεων της αντιπολίτευσης. Η εισήγηση της Οικονομικής Υπηρεσίας καθίσταται υποχρεωτική και δεν τίθεται θέμα άρνησης παροχής της εκ μέρους της¹⁰⁰.

⁹³Βλέπε άρθρο 1 του ΒΔ 17-5/1959.

⁹⁴Arnold Roger, Εισαγωγική στην Οικονομική, Έβδομη Έκδοση, Επίκεντρο, Αθήνα 2005.

⁹⁵www.karagilanis.gr.

⁹⁶N.4172/13.

⁹⁷www.karagilanis.gr.

⁹⁸ N.4172/13, N.4555/18.

⁹⁹N.3852/10, N.4172/13.

¹⁰⁰N.4172/13, N.4555/18, 312/2020 εγκύκλιος του ΥΠΕΣ.

Στη συνέχεια ενσωματώνεται το σχέδιό του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο να παράσχει τη γνώμη του. Το Παρατηρητήριο παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, όπως αποτυπώνονται στο «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» (Ο.Π.Δ).

Το Δ.Σ. ψηφίζει το προϋπολογισμό και το ΟΠΔ μέχρι 15 Νοεμβρίου σε ειδική συνεδρίασή του και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31η Δεκεμβρίου¹⁰¹.

4.7. Η Σύνταξη Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας

Μετά την ψήφιση του Καλλικράτη οι νεοσύστατοι και ισχυρότεροι πλέον καλλικρατικοί δήμοι έπρεπε να συντάξουν νέους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας(ΟΕΥ). Το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Αποκέντρωσης για να συνδράμει σε αυτή την απαιτητική διαδικασία υπέγραψε με την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης(ΕΕΤΑΑ)μνημόνιο συνεργασίας βάσει του οποίου ανετέθη στην ΕΕΤΑΑ η υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου μετάβασης στη «νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκέντρωσης Καλλικράτης». Στο Υπόεργο 3 με τίτλο «Σύνταξη προτύπων και οδηγών για την υποστήριξη της κατάρτισης των ΟΕΥ των νέων Δήμων» η ΕΕΤΑΑ συνέταξε 10 πρότυπα σχέδια ΟΕΥ¹⁰². Οι Δήμοι χωρίστηκαν σε κατηγορίες ομοειδών χαρακτηριστικών, όπως ο πληθυσμός τους, το επίπεδο αστικοποίησής τους, οι τοπικές μορφές απασχόλησης και ανάπτυξης, η νησιωτικότητα ή η ορεινότητα, κ.α. Στο σύνολο των Δήμων συντάχθηκαν με επιτυχία οι νέοι Ο.Ε.Υ. Ζητήθηκε από το κράτος στη συνέχεια¹⁰³η αξιολόγηση των δομών και της λειτουργίας των οργανισμών του Δημοσίου μεταξύ των οποίων και οι ΟΤΑ μέχρι τη λήξη του 2014¹⁰⁴.Το ίδιο ζήτησαν το Υπουργείο Εσωτερικών και η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, να προχωρήσουν οι Δήμοι σε αξιολόγηση των δομών και της λειτουργίας τους¹⁰⁵.

¹⁰¹βλέπε παρ.7 του άρθρου 77 του Ν.4172/13.

¹⁰²www.eetaa.gr, (ανάκτηση από διαδίκτυο στις 3-12-2022).

¹⁰³Βλέπε άρθρο 35 του Ν.4024/2014.

¹⁰⁴Βλέπε άρθρο 10 του Ν. 4210/13.

¹⁰⁵Βλέπε Κ.Υ.Α. ΔΟΑ/Φ.20/931, ΦΕΚ 55 β', 24-01-12, άρθρο 35, παρ. 4 του Ν. 4024/11» και Κ.Υ.Α. ΓΟΑ/Φ.20/31331, ΦΕΚ 2998, Β', 26-11-13.

4.8.Στρατηγικός σχεδιασμός-Όραμα

Κάθε Δήμος κατά το πρώτο εξάμηνο της Δημοτικής περιόδου υποχρεούται¹⁰⁶ να συντάξει το Επιχειρησιακό του Πρόγραμμα, όπου τίθενται οι βασικοί άξονες της δράσης της δημοτικής αρχής με κύριο στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους δημότες και τους κατοίκους. Ο προγραμματισμός πρέπει να διαπνέεται από όραμα για την ποιοτική αναβάθμιση του τόπου και των υπηρεσιών αλλά συνάμα απαιτείται να είναι ρεαλιστικός. Για αυτό με μεγάλη προσοχή και με τη μέγιστη συνεργασία των τοπικών συλλόγων, φορέων και δημοτών πρέπει να καταγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση που επικρατεί στον Δήμο, να εντοπιστούν τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία και κατόπιν να κατατεθούν αιτιολογημένες προτάσεις σχετικά με τα έργα που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη.

Η Α΄ Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος αναφέρεται στον Στρατηγικό Σχεδιασμό, περιγράφει την υφιστάμενη κατάσταση, τη φυσιογνωμία της περιοχής, τη διοικητική οργάνωση του Ο.Τ.Α., τις υποδομές, την οικονομική κατάσταση και το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολεί. Στο τέλος περιγράφεται το ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό αναπτυξιακό πλαίσιο εντός του οποίου θα προσδιοριστούν οι στόχοι.

Η Β΄ Φάση εξειδικεύεται στα σχέδια δράσης, καθορίζονται το χρονοδιάγραμμα και οι διαθέσιμοι πόροι που θα χρησιμοποιηθούν και καταρτίζονται Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης για την παρακολούθηση του προγράμματος.

Η Υπηρεσία Προγραμματισμού συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του Δήμου, των νομικών προσώπων και τις εισηγήσεις των τοπικών συμβουλίων των δημοτικών ενοτήτων προς την εκτελεστική επιτροπή και συντάσσει το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου. Η εκτελεστική επιτροπή υποβάλλει εισηγείται το σχέδιο στο Δ.Σ. για συζήτηση και ψήφιση.

Σύμφωνα με την έρευνα του ΙΤΑ «Στρατηγικός Σχεδιασμός της Πρωτεύουσας¹⁰⁷» οι ακόλουθες ενέργειες απαιτούνται για την εξειδίκευση του Επιχειρησιακού Σχεδίου:

«1. Διαμόρφωση του Αναπτυξιακού Οράματος ακολουθώντας τα πέντε βήματα:

α. Ανάλυση της παρούσας κατάστασης

¹⁰⁶Βλέπε ΦΕΚ 2970, τ. Β΄ 4-10-2014.

¹⁰⁷ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μελέτη: Στρατηγικός Σχεδιασμός της Πρωτεύουσας, Νοέμβριος 2018, ΚΕΔΕ, Αθήνα, www.ita.org.gr, (ανάκτηση στις 9-1-2023).

- β. Ανάλυση των αναπτυξιακών τάσεων*
 - γ. Διατύπωση του οράματος*
 - δ. Διαμόρφωση κατευθύνσεων πολιτικής, αξόνων, μέτρων και δράσεων*
 - ε. Διαμόρφωση ενός μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης*
- 2. Απαιτούμενες Ενέργειες για τη Διαμόρφωση του Οράματος, όπως: - Έκδοση οδηγού διαβούλευσης - Βασικές μελέτες και έρευνες - Ενεργοποίηση φορέων και πολιτών - Οργάνωση ημερίδων, στρογγυλών τραπεζιών, θεματικών (τοπικών και κλαδικών) συναντήσεων εργασίας - Συμπλήρωση ερωτηματολογίων*
- 3. Διερεύνηση και αποτύπωση της κοινωνικοοικονομικής φυσιογνωμίας, των υποδομών και του εξοπλισμού κάθε Δημοτικής Κοινότητας.*
- 4. Εξειδίκευση του Επιχειρησιακού Σχεδίου σε επίπεδο Δημοτικής Κοινότητας*
- 5. Εξειδίκευση Αξόνων Μέτρων και Δράσεων του συνολικού Επιχειρησιακού Σχεδίου*
- 6. Ενεργοποίηση του Μηχανισμού Εφαρμογής*
- 7. Διερεύνηση των Πηγών Χρηματοδότησης*
- 8. Εκ των προτέρων αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και διαδικασίες προσαρμογής του σε ετήσια βάση».*

5^ο Κεφάλαιο-Η σύγχρονη πόλη του 21^{ου} αιώνα

Το 54% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε πόλεις με την εκτίμηση ότι το ποσοστό αυτό θα φτάσει στο 66% το 2050. Στην Ευρώπη το 74% των πολιτών ζουν σε πόλεις με αυξανόμενη τάση. Οι σύγχρονες πόλεις μετασχηματίζονται γοργά για να μπορέσουν να παρακολουθήσουν τις διεθνείς εξελίξεις, να προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες στους δημότες τους, να καλύπτουν τις ανάγκες τους, να αντιμετωπίζουν επαρκώς τις δυσκολίες και τις αντιξοότητες προς το συμφέρον των πολιτών. Κατά τη διοικητική οργάνωση κάθε δήμου και τη σύνταξη του στρατηγικού του σχεδιασμού πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι σύγχρονες ανάγκες.

5.1. Απόδοση Ταυτότητας Τόπου-City Branding

Οι Δήμοι βάσει των αρμοδιοτήτων τους στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της καθημερινότητας των κατοίκων τους, στην προσέλκυση επισκεπτών αλλά και στην ανταγωνιστικότητα για την αξιοποίηση της επιχειρηματικότητας. Η δημιουργία της ταυτότητας για έναν Δήμο είναι σημαντικότερη για τη σύνταξη του Στρατηγικού του Σχεδιασμού. Ο Δήμος δεν είναι μόνο ο τόπος, ο γεωγραφικός χώρος, τα φυσικά χαρακτηριστικά αλλά κυρίως η ιστορία του, τα πολιτιστικά του παρελθόν και παρόν, ο τρόπος οργάνωσής του, η πολιτική που ασκείται, η κοινωνική και οικονομική του δυναμικότητα, τα χαρακτηριστικά των κατοίκων του. Πριν την εκπόνηση του στρατηγικού σχεδιασμού οφείλουν όλοι οι φορείς που σχετίζονται με τον Δήμο και εκπροσωπούν αυτούς που ζουν, εργάζονται και επιχειρούν στον Δήμο να καταλήξουν στο πώς φαντάζονται το μέλλον του, ποιες θα είναι οι στρατηγικές που θα επιλέξει ο Δήμος, ποια είναι τελικά η ταυτότητα του Δήμου που τον κάνει ξεχωριστό και μοναδικό. Το ερώτημα που πρέπει να απαντήσουν είναι το εξής: Πώς θα αποτελέσει η πόλης μας πόλο έλξης για τις επιχειρήσεις και τον πληθυσμό;

Ο Πολίτης εύστοχα παρατηρεί ότι συχνά στους Δήμους δημιουργείται ένα τρίγωνο σχηματικά από τους αιρετούς, από τον υπηρεσιακό μηχανισμό και τους εξωτερικούς συνεργάτες και τέλος από τους δημότες, όπου παρατηρείται δυστοκία στον καθορισμό των σημαντικών προτεραιοτήτων του Δήμου¹⁰⁸. Λόγω των

¹⁰⁸ Πολίτης Κ., «Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση»: Βασικές παραδοχές για το στρατηγικό σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων των Ο.Τ.Α., Το e-περιοδικό του ΙΤΑ και της

ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των παραπάνω ομάδων, των επιδιώξεων και των αντικρουόμενων συχνά συμφερόντων τους δεν επιτυγχάνεται η ιεράρχηση των σημαντικών ζητημάτων κυρίως στη συμφωνία για την τοπική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής βάσει του σχεδιασμού της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-27 δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στις τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές με την παράλληλη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των τοπικών αρχών στη διαχείριση των κονδυλίων¹⁰⁹.

Με τον όρο “City Branding” εννοούμε το εγχείρημα να δημιουργηθεί μια συγκεκριμένη εικόνα της πόλης, μια εντύπωση στο μυαλό των παρατηρητών, των μελλοντικών κατοίκων και επενδυτών. Το branding, ξεκίνησε από τα προϊόντα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες, και αποτελεί μια διαδικασία με στόχο τη δημιουργία συμβόλων ή χαρακτηριστικών ονομάτων για τα προϊόντα για να γίνουν πιο ανταγωνιστικά και να αυξηθούν οι πωλήσεις τους. Αντίστοιχα για την πόλη ο στόχος είναι να καταφέρει να τη συνοδεύει η καλή, θετική φήμη που θα την κάνει να ξεχωρίζει από τις άλλες ανταγωνίστριες πόλεις¹¹⁰. Πολλοί Δήμοι σε παγκόσμιο επίπεδο που έχουν επενδύσει στη δημιουργία της ταυτότητάς του κατάφεραν να αναπτύξουν ισχυρό branding. Ο Guardian δημοσιεύει τις πόλεις με ισχυρό brand name, στις οποίες δυστυχώς δε συμπεριλαμβάνονται ελληνικές πόλεις.

Το City Branding, αν και αποτελεί διεθνώς έναν πολύ βασικό άξονα πολιτικής παρέμβασης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν αποτελεί προτεραιότητα στην ατζέντα των Ελλήνων Δημάρχων. Είναι σημαντικότερο οι ελληνικές πόλεις ακολουθώντας τις καλές πρακτικές των επιτυχημένων δήμων του εξωτερικού να επενδύσουν στην ανάδειξη της ταυτότητας του τόπου για την προσέλκυση επισκεπτών, κατοίκων και επενδυτών.

Σύμφωνα με τον Συρακούλη Κλεάνθη¹¹¹ στη Νορβηγία οι Δήμοι της χώρας συνήθως επιλέγουν ως στρατηγική για το city branding ή την τουριστική τοπική ανάπτυξη, είτε το μοντέλο της οργανωτικής δομής του ίδιου του Δήμου, είτε την εμφάνιση της Δημοκρατίας στη λειτουργία του Δήμου και ως μηχανισμού και ως

ΚΕΔΕ, Ιούλιος 2021, www.ita.org.gr/el/index.php/e-periodiko/272-anaptyksi-kai-topiki-aftodioikisivasikes-paradoxes, (ανάκτηση 10-12-2022).

¹⁰⁹ Πολίτης Κ., ό.π..

¹¹⁰ Ράλλης Γκέκας, Ο σχεδιασμός και η προβολή της ταυτότητας μίας πόλης – Τα λάθη και οι νέες τάσεις στο branding των πόλεων, Αυτοδιοικητικές Ψηφιακές Διαδρομές: Το e-περιοδικό του ΙΤΑ και της ΚΕΔΕ.

¹¹¹ Συρακούλη Κ., Η ταυτότητα του τόπου ως εργαλείο στρατηγικής στους Δήμους, Αυτοδιοικητικές Ψηφιακές Διαδρομές: Το e-περιοδικό του ΙΤΑ και της ΚΕΔΕ, (ανάκτηση 9-12-2022).

κοινωνικού συνόλου. Επίσης σε πόλη της Πολωνίας, που επισκέφτηκε και παρακολούθει, το 2005 αποφάσισαν και από το 2007 εφαρμόζουν πιστά τη στρατηγική για την ταυτότητά τους σε σχέση με το περιβάλλον. Έχουν στοχεύσει στη δημιουργία μιας πόλης φιλικής προς το περιβάλλον. Δημιούργησαν και χρησιμοποιούν το Σύστημα Οπτικής Ταυτοποίησης με τις δημόσιες συγκοινωνίες και το Σύστημα Πληροφοριών Πόλης που είναι οπτικά, αρχιτεκτονικά και δομικά συνεπές προς τη ταυτότητα της πόλης. Το όραμα της πόλης υλοποιείται βαθμιαία καθώς όλα τα έργα που πραγματοποιούνται λαμβάνουν υπόψη το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και οι δράσεις τους συντονίζονται προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι βελτιώσεις είναι εμφανείς στην ποιότητα ζωής των κατοίκων (π.χ. διαχείριση αποβλήτων, βελτίωση προσβασιμότητας).

5.2. Η έξυπνη πόλη-smartcity

Η έξυπνη πόλη¹¹² οργανώνεται δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, τον αυτοματισμό, την ψηφιοποίηση, τη διάδραση, την τεχνολογία, την οικονομία, το περιβάλλον. Στοχεύει στη βελτίωση των όρων διαβίωσης των κατοίκων επιδιώκοντας να είναι καλά ενημερωμένοι. Η έξυπνη πόλη αποτελεί έναν νέο και αναπτυσσόμενο τομέα της Ψηφιακής Διακυβέρνησης, που αξιοποιεί τις ΤΠΕ για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, τη μείωση του κόστους και τη σωστή χρήση των πόρων, ενώ παράλληλα εμπλέκει τους πολίτες στον δημόσιο διάλογο και τη διακυβέρνηση¹¹³. Η πόλη, αφού πρώτα καταγράφει με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα που διαθέτει τα δεδομένα, στη συνέχεια τα επεξεργάζεται για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων και των υπηρεσιών της για την εξυπηρέτηση των πολιτών, προβλέπει, προβληματίζεται. Τα χαρακτηριστικά της έξυπνης πόλης είναι η αλληλεπίδραση, η βελτιστοποίηση των υπηρεσιών, η αποτελεσματικότητα, η διάδραση. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΚΕΔΕ κ. Παπαστεργίου «*Το μόνο σίγουρο στις έξυπνες πόλεις, είναι ότι οφείλουμε να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψης, αφού μια έξυπνη πόλη, είναι μια πόλη την οποία όλοι/ες απολαμβάνουν, όλοι/ες ζουν σε αυτή, όλοι/ες χρησιμοποιούν τις εφαρμογές της, με βασικό στοιχείο τον διάλογο μεταξύ όλων, με διαδικασίες διαβούλευσης και συζήτησης,*

¹¹² Giffinger ,R., Smart cities Ranking of European medium-sized cities, October2007, 13–18.[https://doi.org/10.1016/S0264-2751\(98\)00050-X](https://doi.org/10.1016/S0264-2751(98)00050-X), (ανάκτηση 12-12-2022).

¹¹³Χαραλαμπίδης Ι., Λαχανά Ζ., Θεοχαροπούλου Χ., Βογιατζής Ν.,ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μάρτιος 2022, www.ita.org.gr, (ανάκτηση 6-12-2022).

με έμφαση στη νέα γενιά»¹¹⁴.

Όλοι έχουμε ακούσει για τους έξυπνους κάδους, τον έξυπνο φωτισμό, την έξυπνη διάβαση, την έξυπνη στάθμευση. Οι περισσότερες εφαρμογές έξυπνων πόλεων διέπονται από ένα έλεγχο αισθητήρων, οι οποίοι καταμετρούν σε πραγματικό χρόνο τα επίπεδα ακτινοβολίας, την ανίχνευση σημάτων wifi και Bluetooth¹¹⁵, τους ρύπους, τον όγκο των απορριμμάτων στους κάδους, τους διαθέσιμους χώρους στάθμευσης, τον έλεγχο αγορών των πολιτών κ.α.. «Οι βασικοί τομείς δραστηριότητας των Έξυπνων Πόλεων»¹¹⁶είναι δέκα και διαχωρίζονται όπως ακολούθως:

1. Υποδομές ΤΠΕ. Περιλαμβάνει λύσεις για την υποστήριξη, την παρακολούθηση και τη βελτιστοποίηση των υποδομών μίας πόλης με τη χρήση Οπτικών Ινών, ασύρματων δικτύων κ.α.

2. Περιβάλλον. Αναφέρεται στην παρακολούθηση και βέλτιστη διαχείριση και προστασία του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης ρύπων, θορύβου, ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας με τη χρήση αισθητήρων μέτρησης διαφόρων παραμέτρων κ.α.

3. Μεταφορές - Μετακινήσεις. Αναφέρεται στη βελτίωση του δικτύου μεταφορών αλλά και της ποιότητάς του. Τέτοιου είδους λύσεις περιλαμβάνουν τον προγραμματισμό μεταφορών σε πραγματικό χώρο, δημόσια ποδήλατα, συνεχή παροχή πληροφοριών σχετικά με τα μέσα μεταφοράς σε πραγματικό χρόνο κ.α.

4. Ενέργεια. Περιλαμβάνει την εξοικονόμηση ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συστημάτων διαχείρισης της ενέργειας για τα δημόσια κτήρια, αισθητήρες φωτισμού, ηλιακά πάνελ κ.α.

5. Υγεία. Αναφέρεται στη βελτίωση της ποιότητας παροχής υγείας ακόμη και σε δυσπρόσιτες περιοχές μέσω παροχής υλικού πρώτων βοηθειών, τηλε-παρακολούθηση ασθενών, τηλε-διάγνωση κ.α.

¹¹⁴ www.myota.gr/2022/12/12/%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CE%B2%CE%BF%CF%83%CF%84%CF%8E%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CF%85%CF%80%CE%BD%CE%B7/, (ανάκτηση 12-12-2022).

¹¹⁵ el.economy-pedia.com/11036003-smart-city, (ανάκτηση 12-12-2022).

¹¹⁶ Χαραλαμπίδης Ι., Λαχανά Ζ., Θεοχαροπούλου Χ., Βογιατζής Ν., ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μάρτιος 2022, www.ita.org.gr, (ανάκτηση 6-12-2022).

6. Διαχείριση Αποβλήτων & Υδάτινων πόρων. Αναφέρεται στη μείωση κατανάλωσης ύδατος, την αναβάθμιση της ποιότητας παροχής ύδρευσης και την ορθή διαχείριση των αποβλήτων. Παραδείγματα τέτοιου είδους λύσεων αποτελούν η παρακολούθηση και ο έλεγχος της ροής, πίεσης, ποιότητας και διανομής νερού σε μία πόλη, έξυπνα συστήματα άρδευσης κ.α.

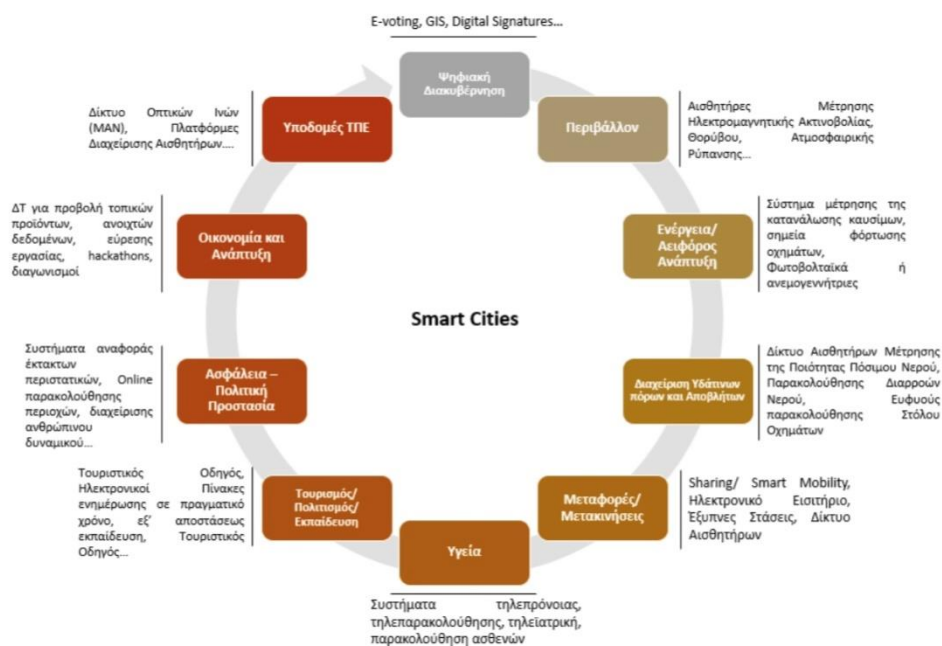
7. Τουρισμός-Πολιτισμός-Εκπαίδευση. Αναφέρεται στην αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου μίας πόλης με την ανάπτυξη, την προβολή και τη βελτιωμένη διαχείριση του τουριστικού και πολιτισμικού προϊόντος της (π.χ. ηλεκτρονική παρουσία δημόσιων βιβλιοθηκών και μουσείων, εφαρμογές ασύγχρονης ηλεκτρονικής μάθησης, καινοτόμες εφαρμογές τουρισμού κ.α.).

8. Οικονομία - Ανάπτυξη. Αναφέρεται στη συνεχή υποστήριξη ή και στη δημιουργία νέας οικονομικής δραστηριότητας – επιχειρηματικότητας και περιλαμβάνει λύσεις όπως καινοτόμες υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, προβολή επιχειρήσεων, mentoring κλπ.

9. Ασφάλεια - Πολιτική Προστασία. Αναφέρεται στην έξυπνη διαχείριση ζητημάτων ασφάλειας με εφαρμογές για την παρακολούθηση (π.χ. μέσω καμερών) ασφάλειας δημοσίων κτιρίων και εγκαταστάσεων, ή και περιοχών υψηλής εγκληματικότητας, ηλεκτρονικό σύστημα αναφοράς περιστατικών από τους πολίτες, αισθητήρες σε δασικές περιοχές για την ανίχνευση πυρκαγιάς κ.α.

10. Ψηφιακή Διακυβέρνηση. Αναφέρεται στην ενδυνάμωση της διαφάνειας των δημόσιων διαδικασιών και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Παραδείγματα αποτελούν η ηλεκτρονική υποβολή παραπόνων, αιτημάτων, βλαβών, η ηλεκτρονική δημόσια διαβούλευση, η ηλεκτρονική ψηφοφορία για θέματα της πόλης, οι ηλεκτρονικές πληρωμές κ.α.¹¹⁷».

¹¹⁷Χαραλαμπίδης Ι., Λαχανά Ζ., Θεοχαροπούλου Χ., Βογιατζής Ν, ό.π.

Εικόνα 1. Οι τομείς δραστηριότητας της έξυπνης πόλης¹¹⁸

5.3. Η πράσινη πόλη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχοντας αντιληφθεί ότι το μέλλον της Ευρώπης σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό από την υγεία στον πλανήτη κατέληξε στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ένα σύνολο πολιτικών πρωτοβουλιών της με πρωταρχικό στόχο να τεθεί η ΕΕ σε τροχιά προς την πράσινη μετάβαση για μια Ευρώπη ουδέτερη για το κλίμα το 2050. Σύμφωνα με την παραπάνω συμφωνία προτείνεται να μετασχηματιστεί η ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία με σύγχρονη και ανταγωνιστική οικονομία. Οι δράσεις περιλαμβάνουν αλληλένδετες πρωτοβουλίες σχετικά με το κλίμα, το περιβάλλον, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τη γεωργία και τη βιώσιμη χρηματοδότηση¹¹⁹.

¹¹⁸Χαραλαμπίδης Ι., Λαχανά Ζ., Θεοχαροπούλου Χ., Βογιατζής Ν, ό.π.

¹¹⁹<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal>, (ανάκτηση 13-12-2022).

Εικόνα2.Green City Accord

Green City Accord¹²⁰: Το Σύμφωνο των Πράσινων Πόλεων είναι ένα κίνημα Ευρωπαίων δημάρχων που έχει δεσμευτεί να κάνει τις πόλεις πράσινες, πιο καθαρές και υγιείς με την ανάληψη δράσεων για την επίτευξη φιλόδοξων στόχων έως το 2030. Αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των Ευρωπαίων και στην επιτάχυνση της εφαρμογής της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Με την υπογραφή του συμφώνου οι πόλεις δεσμεύονται να αντιμετωπίσουν τους εξής πέντε τομείς περιβαλλοντικής διαχείρισης:

- Βελτίωση της ποιότητας του αέρα,
- Βελτίωση της ποιότητας των υδάτινων σωμάτων και της αποτελεσματικότητας της χρήσης νερού,
- Ενίσχυση της φύσης και της βιοποικιλότητας,
- Προώθηση της κυκλικής οικονομίας και βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων
- Μείωση της ηχορύπανσης

¹²⁰environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/green-city-accord, (ανάκτηση 13-12-2022).

Μεταξύ των εκατό πόλεων συμπεριλαμβάνονται στη λίστα των πόλεων που συνυπογράφουν το σύμφωνο οι εξής πέντε ελληνικές πόλεις: Άγιοι Ανάργυροι-Καματερό, Φυλή, Κοζάνη, Αργοστόλι, Νίκαια-Ρέντης.

Εικόνα 3. Οι πέντε τομείς δράσης-Green City Accord

5.4. Η Υγίης Πόλη

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) ξεκίνησε το 1984το πρόγραμμα των υγιών πόλεων σύμφωνα με το οποίο η πόλη θεωρείται ως ένα ενιαίο σύστημα, όπου οι άνθρωποι, το φυσικό, κοινωνικό, αστικό, οικιστικό, πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον είναι αλληλένδετα και αλληλοεπηρεάζονται. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ «η υγεία των πολιτών δε θεωρείται ως έλλειψη ασθένειας αλλά ως κατάσταση της πλήρους σωματικής, πνευματικής, κοινωνικής και ψυχικής ευεξίας, επηρεάζεται από το περιβάλλον της πόλης σε όλους τους προαναφερθέντες τομείς και αυτοί με τη σειρά τους επηρεάζονται από τους ανθρώπους που ζουν στις πόλεις. Οι πόλεις αντιμετωπίζονται ως ενιαία συστήματα, ως ζωντανοί οργανισμοί»¹²¹. Το Σύμφωνο της Κοπεγχάγης επισημαίνει τον καθοριστικό ρόλο της ΤΑ στην προαγωγή της υγείας και επισημαίνει τις έξι βασικές πολιτικές για το χρονικό διάστημα 2019-2025:

- «Πυλώνας 1: **Άνθρωποι**, Επενδύοντας στους ανθρώπους που απαρτίζουν τις πόλεις μας (υγιή πρώτα χρόνια, υγιείς ηλικιωμένοι , μειωμένη ευπάθεια, ψυχική υγεία και ευεξία, έμφαση σε θέματα δημόσιας υγείας, υγιεινή

¹²¹eddyppy.gr/ti-einai-to-programma-ygieis-poleis/, (ανάκτηση 13-12-2022).

διατροφή και βάρος, μειωμένη επιβλαβής χρήση αλκοόλ, έλεγχος καπνού, ανθρώπινο κεφάλαιο, κοινωνική εμπιστοσύνη και κοινωνικό κεφάλαιο)

- Πυλώνας 2: Σχεδιασμός **αστικών χώρων** που βελτιώνουν την υγεία και την ευημερία (υγιείς θέσεις και ρυθμίσεις, υγιής πολεοδομικός σχεδιασμός, υγιής μεταφορά, χώροι πράσινου, ενέργεια και υγεία)
- Πυλώνας 3: Προώθηση δημιουργίας **μεγαλύτερης συμμετοχής** και εταιρικών σχέσεων για την υγεία και την ευημερία (αυξημένη σωματική δραστηριότητα, μετασχηματισμένη παροχή υπηρεσιών, αυξημένη παιδεία για την υγεία, πολιτισμός και υγεία)
- Πυλώνας 4: Βελτίωση της ευημερίας της κοινότητας και πρόσβαση σε **κοινά αγαθά και υπηρεσίες** (ανθεκτικότητα, υγιής στέγαση, υγεία και ευεξία ως δείκτης επιτυχίας, ηθικές επενδύσεις για την προαγωγή της υγείας, τη δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη, εμπορικοί καθοριστικοί παράγοντες της υγείας)
- Πυλώνας 5: Προώθηση **της ειρήνης και της ασφάλειας** μέσω κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς (ειρήνη μέσα από υγιή μέρη, βία και πρόληψη τραυματισμών, ανθρώπινη ασφάλεια, ασφάλεια υγείας, ψυχική υγεία και ευεξία)
- Πυλώνας 6: **Προστασία του πλανήτη** από την υποβάθμιση, μεταξύ άλλων μέσω της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής (μετριασμός και προσαρμογή της κλιματικής αλλαγής, προστατευμένη βιοποικιλότητα και μετασχηματισμένοι αστικοί τόποι, προάγοντας την υγεία και βιώσιμες δημοτικές πολιτικές, απόβλητα, νερό και αποχέτευση)».

Εικόνα 4. Οι 6 βασικές πολιτικές των υγιών πόλεων για την περίοδο 2019-2025

Η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών τον Σεπτέμβριο του 2015 έθεσε τους εξής «17 στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη στις πόλεις:

- Μηδενική Φτώχεια
- Μηδενική Πείνα
- Καλή Υγεία-Ενημερία
- Ποιοτική Εκπαίδευση
- Ισότητα των Φίλων
- Καθαρό Νερό και Αποχέτευση
- Φτηνή και Καθαρή Ενέργεια
- Αξιοπρεπής Εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη
- Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές
- Λιγότερες Ανισότητες
- Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες
- Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή
- Δράση για κλίμα
- Ζωή στο Νερό
- Ζωή στη Στεριά
- Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί
- Συνεργασία για τους στόχους»

Τα κράτη έχουν συμφωνήσει να συνεργαστούν με όλες τους τις δυνάμεις για την επίτευξη των παραπάνω στόχων έως το 2030 και να καταστήσουν σαφές σε κάθε

πολίτη για τη σημασία της ενεργής συμμετοχής όλων. Οι στόχοι αυτοί είναι οικουμενικοί για όλα τα κράτη, αναπτυγμένα και αναπτυσσόμενα.

5.5. Η Νέα πολιτική συνοχής και οι στόχοι του Ε.Σ.Π.Α. 2021-2027¹²²

Η Ευρώπη σήμερα στοχεύει να προσεγγίσει περισσότερο τους πολίτες της, να εντατικοποιήσει τη δράση της ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η ευρωπαϊκή στρατηγική οδήγησε στη διατύπωση των παρακάτω πέντε θεματικών στόχων:

- μια **Εξυπνότερη** Ευρώπη, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- μια **Πιο Πράσινη** Ευρώπη χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- μια **Πιο Συνδεδεμένη** Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα
- μια **Πιο Κοινωνική** Ευρώπη, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη
- μια Ευρώπη **Πιο Κοντά στους Πολίτες**, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

¹²² ΕΣΠΑ. 2021–2027 ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣ ΕΡΓΩΝ & ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022, ΕΕΤΑΑ., www.eetaa.gr, (ανάκτηση 2-1-2023).

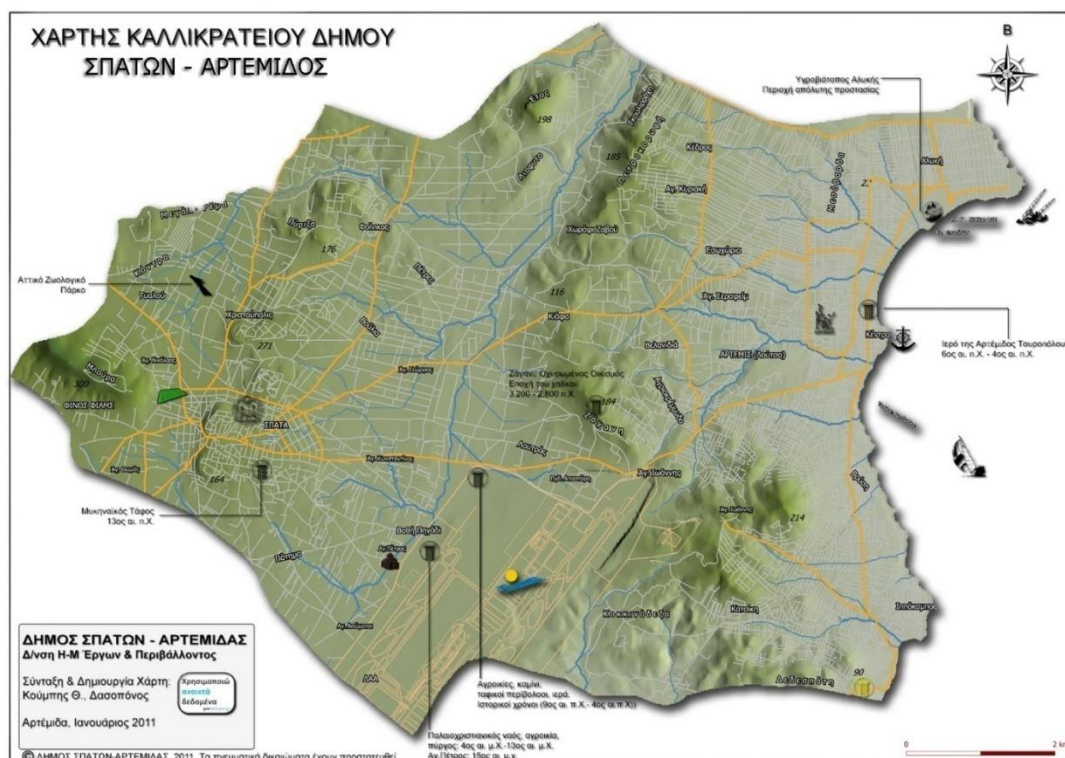
6^ο Κεφάλαιο-Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος

6.1.Παρουσίαση Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

Ο Δήμος Σπάτων - Αρτέμιδος ανήκει στην Περιφέρεια Αττικής και υπάγεται στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής που συστάθηκε με το Πρόγραμμα Καλλικράτης. Ο Δήμος προήλθε από τη συνένωση του Δήμου Σπάτων-Λούτσας και του Δήμου Αρτέμιδος. Η έκταση του καλλικρατικού Δήμου είναι 73,695 τ.χλ. και ο πληθυσμός του 33.843 κάτοικοι σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έδρα του δήμου ορίστηκαν τα Σπάτα¹²³.

Η διοικητική δομή του νέου Δήμου έχει ως εξής

- i. Δημοτική Κοινότητα Σπάτων-Λούτσας, έκτασης 52,469τ.χλ., με τους οικισμούς Σπάτα, Αγία Κυριακή, Άγιος Ιωάννης, Άγιος Νικόλαος Μπούρα, Άγιος Σεραφείμ, Βελανιδιά, Έτος Στέκα, Ήμερος Πεύκος, Νεάπολη, Φοίνικας, Χριστούπολη.
- ii. Δημοτική Κοινότητα Αρτέμιδος έκτασης 21,226 τ. χλμ., με τους οικισμούς Λούτσα, Βραυρώνα, Πράσινος Λόφος, Βελανιδέζα, Βρύση¹²⁴.

Εικόνα 4. Χάρτης Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

¹²³www.spata-artemis.gr (ανάκτηση 22-11-2022).

¹²⁴www.spata-artemis.gr (ανάκτηση 22-11-2022).

Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος εκτείνεται από την πεδιάδα των Μεσογείων έως τα παράλια του Νότιου Ευβοϊκού, περιοχή που ορίζει την κεντρική - ανατολική Αττική, ενώ διαχωρίζεται από άλλες ευρύτερες χωρικές περιοχές (βορειοανατολική Αττική, Λεκανοπέδιο, νότια και νοτιοανατολική Αττική), από τα βουνά της Πεντέλης, του Υμηττού και της Μερέντας. Το παραθαλάσσιο μέτωπο εκτείνεται σε ολόκληρη την ανατολική του πλευρά. Συνορεύει με τους δήμους Ραφήνας - Πικερμίου (βόρεια και ανατολικά), Μαρκόπουλου και Κρωπίας (νότια) και Παιανίας - Γλυκών Νερών (δυτικά). Ο Δήμος χαρακτηρίζεται ως πεδινός.¹²⁵

Από την εποχή της Τουρκοκρατίας υπάρχει στην περιοχή των Μεσογείων το χωριό Σπάτα, το οποίο αναγνωρίζεται ως Κοινότητα το 1912 και ως Δήμος το 1952. Η πόλη απέχει 21 χλμ. από την Αθήνα, ενώ η απόσταση μέχρι την Αρτέμιδα είναι περίπου 7 χλμ.

Η δημοτική κοινότητα Αρτέμιδος, έως το 1962 αποτελούσε οικισμό του Δήμου Σπάτων και ονομαζόταν «Λούτσα» και ήταν ο τόπος παραθερισμού για τους κατοίκους των Σπάτων, οι οποίοι διέθεταν χωράφια, αμπέλια ή καλύβες στην περιοχή. Η περιοχή παρέμεινε στα διοικητικά όρια των Σπάτων μέχρι το 1974, οπότε αναγνωρίστηκε ως Κοινότητα με το όνομα Αρτέμιδα.

Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος ανήκει

- Αυτοδιοικητικά: στην Περιφερειακή Ενότητα Ανατολικής Αττικής της Περιφέρειας Αττικής.

- Διοικητικά: στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής.

- Οικονομικά: στη Δ.Ο.Υ. Παλλήνης.

- Δικαστικά: στο Ειρηνοδικείο Κρωπίας.

Αρμόδιες κρατικές αρχές στην περιοχή του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος:

- Αρμόδια πυροσβεστική αρχή είναι η Διοίκηση Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Ανατολικής Αττικής με την Πυροσβεστική Υπηρεσία Κρωπίας.

- Αρμόδια δασική αρχή είναι η Διεύθυνση Δασών Ανατολικής Αττικής με το Δασαρχείο Πεντέλης.

- Αρμόδια αστυνομική αρχή η Διεύθυνση Αστυνομίας Ανατολικής Αττικής με το Αστυνομικό τμήμα και το Τμήμα Ασφάλειας Σπάτων-Αρτέμιδος που εδρεύει στα Σπάτα.

- Αρμόδια στρατιωτική αρχή είναι η Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση

¹²⁵www.spata-artemis.gr (ανάκτηση 22-11-2022).

Υποστήριξης Στρατού(περιοχή ευθύνης Αττικής).

- Αρμόδια Λιμενική αρχή είναι το Λιμεναρχείο Ραφήνας.

Στη δημοτική ενότητα Σπάτων υπάρχει ένα υποκατάστημα χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και τρία υποκαταστήματα στη δημοτική ενότητα Αρτέμιδος. Οι κάτοικοι εξυπηρετούνται κυρίως από τα ΑΤΜ που βρίσκονται σε κεντρικά σημεία των δύο πόλεων και στα εμπορικά κέντρα.

6.2.Το ευρύτερο περιβάλλον του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και οι υποδομές.

Ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» λειτουργεί από το 2001 εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και έχει αλλάξει τη φυσιογνωμία του τόπου. Το αεροδρόμιο που αποτελεί πυλώνα οικονομικής ανάπτυξης για τον Δήμο και την περιοχή των Μεσογείων γενικότερα, επεκτείνεται και αναπτύσσεται συνεχώς. Τα μεγάλα οδικά έργα, όπως η Αττική Οδός, έχουν αναβαθμίσει σημαντικά τη χωροταξική θέση του Δήμου στην Ανατολική Αττική και συνολικά στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Αττικής κι έχουν συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη του Δήμου, ειδικότερα στην αλλαγή της εικόνας της τοπικής οικονομίας.

Το οδικό δίκτυο του Δήμου καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της περιοχής και το μεγαλύτερο τμήμα του είναι ασφαλτοστρωμένο με αρκετές ελλείψεις κυρίως στην περιοχή της Αρτέμιδας. Πρόσφατα έχουν γίνει σημαντικές βελτιώσεις στον τομέα της αγροτικής οδοποιίας. Οι δυο πόλεις, Σπάτα και Αρτέμιδα, ως αποτέλεσμα της εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων και της προσέλκυσης νέων κατοίκων αντιμετωπίζουν σε συγκεκριμένα σημεία, όπως η αγορά και τα εμπορικά τους κέντρα προβλήματα κυκλοφορίας και στάθμευσης.

Η λεωφόρος Κωνσταντίνου Καραμανλή συνδέει την Αρτέμιδα με την Αθήνα μέσω της Λεωφόρου Σπάτων, η λεωφόρος Βραυρώνος με το Πόρτο Ράφτη Μαρκοπούλου και η λεωφόρος Αρτέμιδος με τη Ραφήνα. Η περιοχή εξυπηρετείται συγκοινωνιακά με τακτικά δρομολόγια του Ο.Α.Σ.Α. που συνδέει τις δύο πόλεις με τους εξής κοντινότερους σταθμούς του Μετρό και του Προαστιακού, Κάντζα-Παιανία, Παλλήνη, Δουκίσσης Πλακεντίας και Νομισματοκοπείο. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια τα δρομολόγια των λεωφορείων μειώνονται και παρόλες τις επιστολές διαμαρτυρίας του Δ.Σ. προς τον ΟΑΣΑ δεν έχει εξομαλυνθεί αυτή η δυσλειτουργία. Δεν υπάρχει σταθμός Μετρό εντός των γεωγραφικών ορίων του

Δήμου. Επίσης δεν υπάρχει απευθείας σύνδεση με το Αεροδρόμιο. Αν και το Δ.Σ. έχει αποφασίσει τη λειτουργία δημοτικής συγκοινωνίας, η απόφαση δεν έχει υλοποιηθεί.

Το λιμάνι της Ραφήνας απέχει 20 λεπτά από την έδρα του Δήμου, την πόλη των Σπάτων, από όπου δεν υπάρχει δρομολόγιο του Ο.Α.Σ.Α..

1. Υποδομές Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας

Το Κέντρο Υγείας Σπάτων εξυπηρετεί τους κατοίκους του Δήμου και των γειτονικών περιοχών. Στην Αρτέμιδα λειτουργούν Δημοτικά Ιατρεία με μόνιμο προσωπικό δύο νοσηλεύτριες. Με συμβάσεις έργου που συνάπτουν με τον Δήμο υπηρετούν ιατροί, ανάλογα με τα αιτήματα του Δήμου και τις εγκρίσεις της Αποκεντρωμένης. Επίσης στην περιοχή λειτουργούν ιδιωτικά ιατρεία και διαγνωστικά κέντρα.

2. Δημοτικές δομές προσχολικής αγωγής

1. Δημοτικός Βρεφικός & Παιδικός Σταθμός Σπάτων
2. Δύο Δημοτικοί Παιδικοί Σταθμοί στην Αρτέμιδα
3. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) Σπάτων

3. Σχολικές Μονάδες

Λειτουργούν 28 συνολικά σχολικές μονάδες. Αναλυτικότερα στη Δημοτική Ενότητα Σπάτων λειτουργούν σήμερα πέντε (5) Νηπιαγωγεία, τρία (3) Δημοτικά Σχολεία, ένα (1) Γυμνάσιο και ένα (1) Λύκειο ενώ στη Δημοτική Ενότητα Αρτέμιδος λειτουργούν επτά (7) Νηπιαγωγεία, επτά (7) Δημοτικά σχολεία, δύο (2) Γυμνάσια και δύο (2) Λύκεια.

Το σύνολο των μαθητών ανέρχεται περίπου σε 5000 κατά σχολική χρονιά για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Τα σχολεία στεγάζονται σε 16 δημοτικά κτίρια και 12 ιδιωτικά ενοικιαζόμενα κτίρια. Από τον Σεπτέμβριο του 2022 στη Δημοτική Ενότητα Σπάτων λειτουργεί το Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο Pierce (Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος).

4. Δημοτικές προνοιακές δομές

1. Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Σπάτων-2 αίθουσες
2. Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Αρτέμιδος-2 αίθουσες
3. Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων σε ιδιόκτητο υπερσύγχρονο κτήριο

4. Πρόγραμμα Βοήθεια Στο Σπίτι

Λειτουργεί η Μονάδα Ανακουφιστικής Φροντίδας «Γαλιλαία» της Ιεράς Μητρόπολης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής και ένα ιδιωτικό κέντρο ημερησίας φιλοξενίας και απασχόλησης ατόμων με ειδικές ανάγκες.

5. Πολιτιστικές Υποδομές

Η πολιτιστική υποδομή του Δήμου περιλαμβάνει πλήθος αρχαιολογικών ευρημάτων, χώρων και μνημείων, μεγάλης ή μικρότερης σημασίας. Κατά την κατασκευή του αεροδρομίου ανακαλύφθηκε οικισμός που χρονολογείται στη μετάβαση από τη νεολιθική στην πρωτοελλαδική περίοδο. Επίσης, στην περιοχή έχουν βρεθεί μυκηναϊκοί θολωτοί τάφοι με πλούσια ευρήματα (14ος - 13ος αιώνας). Τα πιο σημαντικά είναι: το Ιερό της Ταυροπόλου Αρτέμιδας, εκκλησίες με ιστορικό ενδιαφέρον όπως, ο Ιερός Ναός «Αποστόλων Πέτρου και Παύλου» του 14^{ου} αιώνα των πρώιμων μεταβυζαντινών χρόνων, ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου του 15^{ου}-16^{ου} αιώνα, το Ιερό Προσκύνημα της «Αναστάσεως Χριστού» στα Σπάτα, το Μετόχι Βουρβά, αξιόλογο μνημείο της νεότερης ιστορίας, η αρχαιολογική έκθεση στο «Ελ. Βενιζέλος και το αρχαιολογικό μουσείο Βραυρώνας. Από πλευράς Δήμου λειτουργούν το Πνευματικό Κέντρο «Χρήστος Μπέκας», το Υπαίθριο Θέατρο στη Δεξαμενή Σπάτων, η Δημοτική Μουσική Σχολή και το Πολιτιστικό Κέντρο Αρτέμιδας. Επίσης δραστηριοποιούνται πολλοί εξωραϊστικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι.

Το ιστορικό πέτρινο διατηρητέο κτήριο του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Σπάτων αναπαλαιώνεται και εξοπλίζεται κατάλληλα ώστε να λειτουργήσει ως χώρος πολιτισμού με στόχο να στεγάσει Λαογραφικό Μουσείο, Δημοτική Βιβλιοθήκη και πολιτιστικούς συλλόγους.

6. Αθλητικές Υποδομές

Στον Δήμο Σπάτων - Αρτέμιδος λειτουργούν οι ακόλουθες αθλητικές εγκαταστάσεις:

- Το Δημοτικό στάδιο Σπάτων «Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ», το οποίο κατασκευάστηκε το 1970 και περιλαμβάνει: α) Γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα που φιλοξενεί ομάδες Δ' εθνικής κατηγορίας, ακαδημίες ποδοσφαίρου κ.α., β) στίβο με ελαστικό ταρτάν 6 και 8 διαδρομών. Φιλοξενεί γυμναστικούς συλλόγους, διαδημοτικές αθλητικές συναντήσεις και δημότες, γ) γήπεδα ποδοσφαίρου 5X5 που φιλοξενούν τις ακαδημίες ποδοσφαίρου, παλαίμαχους, διάφορες ομάδες και πολίτες και δ) κλειστό γυμναστήριο που κατασκευάστηκε το 2005 και φιλοξενεί τις ομάδες και τις ακαδημίες του μπάσκετ, του βόλεϊ, το πρόγραμμα Άθληση και Γυναίκα κ.α..

- Το αθλητικό πάρκο Χριστούπολης, το οποίο κατασκευάστηκε το 1998 και διαθέτει: α. γήπεδο ποδοσφαίρου 5X5, β. γήπεδο μπάσκετ και γ.3 γήπεδα αντισφαίρισης. Υλοποιούνταν προγράμματα μαζικού αθλητισμού, το αθλητικό καλοκαιρινό πρόγραμμα για παιδιά, φιλικές συναντήσεις ομάδων κ.α.. Δυστυχώς δε λειτουργεί λόγω πολεοδομικών παραβάσεων.

- Οι αθλητικές εγκαταστάσεις Δεξαμενής που κατασκευάστηκαν το 2009 με γήπεδα τένις, μπάσκετ και βόλεϊ.

- Το αθλητικό πάρκο Μαζαρέκο, υπό κατασκευή από το 2006, που προβλέπεται να διαθέτει κλειστό γήπεδο αντισφαίρισης, μπάσκετ, χάντμπολ και ίσως κολυμβητήριο 2.500 θέσεων.

- Το γήπεδο Αρτέμιδος, το οποίο ανήκει στην Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου, ανακατασκευάστηκε το 2019 και περιλαμβάνει γήπεδα ποδοσφαίρου και μπάσκετ.

- Το δημοτικό γυμναστήριο - κέντρο νεότητας Αρτέμιδος, που ιδρύθηκε το 2003 σε μισθωμένο χώρο, με δύο κλειστές αίθουσες ενόργανης άθλησης.

- Το ναυταθλητικό κέντρο Αρτέμιδος που περιλαμβάνει ένα λιμενίσκο μικρών σκαφών, μια αίθουσα εντευκτηρίου και δύο γήπεδα μπάσκετ. Δυστυχώς ο λιμενίσκος παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα στατικότητας που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν άμεσα λόγω πολεοδομικών παραβάσεων.

- Το κεντρικό προπονητικό κέντρο της Α.Ε.Κ, της ιστορικής ποδοσφαιρικής επαγγελματικής ομάδας.

7.Τουρισμός

Ο Δήμος Σπάτων – Αρτέμιδος, κυρίως η δημοτική κοινότητα Αρτέμιδος, αποτελούσε περιοχή παραθεριστικής κατοικίας. Η λουτρόπολης της Λούτσας ήταν πάντα γνωστός καλοκαιρινός προορισμός για τους κατοίκους της πρωτεύουσας. Τους καλοκαιρινούς μήνες εξακολουθεί να δέχεται πολλούς επισκέπτες για θαλάσσιο μπάνιο και αναψυχή, οι σχετικές εγκαταστάσεις όμως είναι ελλιπείς. Την παραλία της Αρτέμιδος επισκέπτονται ερασιτέχνες κυρίως αθλητές ιστιοσανίδας και ιστιοπλοΐας για να απολαύσουν το αγαπημένο τους σπορ. Ενώ το κλίμα είναι πρόσφορο για τα παραπάνω αθλήματα, εντούτοις ο Δήμος δεν έχει προχωρήσει σε κάποιες δράσεις ή στην κατασκευή υποδομών για να αυξήσει την προσέλευση των αθλητών και ταυτόχρονα να επωφεληθεί οικονομικά.

Η λειτουργία του μεγαλύτερου αεροδρομίου της χώρας και του εκπωτικού χωριού εντός των ορίων του Δήμου, παράλληλα με την αύξηση του τουρισμού στη χώρα μας, οδήγησε στην εκτόξευση της βραχυπρόθεσμης μίσθωσης ακινήτων και στις δύο δημοτικές κοινότητες. Ο Δήμος ουσιαστικά λειτουργεί ως τουριστικός προορισμός ευκαιριακού χαρακτήρα χωρίς αναπτυξιακό σχεδιασμό για την προώθηση κάποιου συγκεκριμένου είδους τουρισμού ή δράσεων για την προσέλκυση ή διευκόλυνση επισκεπτών.

Επίσης αν και στην περιοχή υπήρχαν πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα, δεν έχει δημιουργηθεί κάποιο μουσείο ή πολιτιστικό κέντρο, όπου καταγράφεται η πλούσια ιστορία του τόπου. Σύμφωνα με πηγές του Δήμου, που αναφέρονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «Έχει πραγματοποιηθεί καταγραφή και τεκμηρίωση των αρχαιοτήτων και των μνημείων στην ελληνική και αγγλική γλώσσα και έχει δημιουργηθεί και δημοσιευτεί ηλεκτρονικός χάρτης αρχαιοτήτων και των θέσεων αυτών».

6.3.Όραμα

Σύμφωνα με το επιχειρησιακό πρόγραμμα,¹²⁶ για τον Δήμο Σπάτων - Αρτέμιδος «η βασική στρατηγική επιλογή της Δημοτικής Αρχής είναι η ανάδειξη του Δήμου σε επιχειρηματικό, παραγωγικό, τουριστικό, πολιτιστικό, αθλητικό κέντρο και ταυτόχρονα πόλη ανοιχτή, λειτουργική και ελκυστική με αναβαθμισμένη ποιότητα ζωής για τους πολίτες. Μια πόλη, η οποία θα δημιουργεί ικανοποιητικά εισοδήματα και

¹²⁶Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος 2014-2019, Απόφαση 154/2015 Δ.Σ. Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος.

θέσεις εργασίας, θα προσφέρει υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και διαβίωσης στους κατοίκους του και θα διαθέτει ένα πλέγμα κοινωνικής προστασίας για τον πληθυσμό της και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες.

Οι Κατευθυντήριες Αρχές, στις οποίες βασίζεται ο Δήμος Σπάτων - Αρτέμιδος, για την εκπλήρωση της αποστολής της και την επίτευξη του Οράματος του είναι οι εξής:

- Η κινητοποίηση τοπικών παραγωγικών πόρων και δυνατοτήτων.
- Η βελτίωση των υποδομών στο οικιστικό περιβάλλον.
- Η δημιουργία περιβάλλοντος ανάπτυξης του τουρισμού (υποδομές, προβολή πλεονεκτημάτων της πόλης).
- Η υιοθέτηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την τοπική ανάπτυξη, αξιοποίηση νέων ευκαιριών.
- Η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών.
- Η ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και διαλόγου με τους τοπικούς φορείς.
- Η αξιοποίηση των τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
- Η ισόρροπη ανάπτυξη των οικισμών του Δήμου και των Δημοτικών διαμερισμάτων.
- Η διαφάνεια και χρηστή διαχείριση.
- Η κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη.
- Η ανταπόκριση στις ανάγκες και στα αιτήματα των πολιτών.
- Η ισότιμη εξυπηρέτηση όλων των κατοίκων χωρίς διακρίσεις».

6.4. Τα Όργανα Διοίκησης & το Οργανόγραμμα Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος λειτουργεί βάσει του υφιστάμενου Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) που έχει εγκριθεί με την απόφαση 35114/31947/11 του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, (ΦΕΚ 2314 Β', 17-10-2011) και έχει τροποποιηθεί με τα ΦΕΚ 1792/Β'/2012, 2614/Β'/2012, 4565/Β'/2016, 3299/Β'/2017, 2256/Β'/2017. Ο Οργανισμός συντάχθηκε λαμβάνοντας υπόψη τις αρμοδιότητες που μεταφέρθηκαν και τις λειτουργίες που καθιερώθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3852/2010. Όσον αφορά τη μεθοδολογία εκπόνησής του, ακολουθήθηκαν οι προδιαγραφές των πρότυπων οργανισμών του Υπουργείου Εσωτερικών και της Ελληνικής Εταιρείας Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης.

Ο Δήμος Σπάτων – Αρτέμιδος έχει συστήσει τα παρακάτω Νομικά Πρόσωπα και έχει εκχωρήσει σε αυτά συγκεκριμένες αρμοδιότητες:

1. Ν.Π.Δ.Δ. «Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Σπάτων – Αρτέμιδος -Η ΑΡΤΕΜΙΣ» ΦΕΚ 1299 Β/16-6-2011
2. Ν.Π.Δ.Δ. «Οργανισμός Παιδείας, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος -Ο ΞΕΝΟΦΩΝ» . ΦΕΚ 1326 Β/16-6-201

Το ΝΠΔΔ «Η ΑΡΤΕΜΙΣ» ασχολείται με την προσφορά υπηρεσιών άθλησης προς τους πολίτες. Οι αρμοδιότητες πολιτισμού, όπως διοργάνωση εκδηλώσεων πολιτιστικού χαρακτήρα και λειτουργία δημοτικής μουσικής σχολής, ασκούνται από το ΝΠΔΔ «Ο ΞΕΝΟΦΩΝ». Επίσης έχουν συσταθεί και λειτουργούν με τη μορφή Νομικών Προσώπων οι Σχολικές Επιτροπές Πρωτοβάθμιας και η Δημοτική Επιτροπή Παιδείας.

Τα όργανα διοίκησης του Δήμου σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο είναι ο Δήμαρχος, το Δ.Σ. και τα Συμβούλια των Δημοτικών Κοινοτήτων Σπάτων και Αρτέμιδος που εκλέγονται άμεσα με μυστική ψηφοφορία.

6.4.1.Δήμαρχος

Ο Δήμαρχος εκλέγεται με δημοκρατικές εκλογές που του εξασφαλίζουν την λαϊκή νομιμοποίηση κατά τη διάρκεια της θητείας του. Προϊσταται των υπαλλήλων και του διοικητικού μηχανισμού, έχοντας επιτελικό ρόλο. Μέσω των αποφάσεων του Δ.Σ. υλοποιεί το πρόγραμμα της δημοτικής αρχής, της οποίας ηγείται. Ειδικότερα, όπως προβλέπεται από τον Καλλικράτη «ο δήμαρχος¹²⁷ :

α) Εκπροσωπεί τον δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.

β) Εκτελεί τις αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου, της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.

γ) Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της εκτελεστικής επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της.

δ) Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του δήμου εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για το διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.

¹²⁷Βλέπε άρθρο 58 του Ν.3852/10.

ε) Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης.

στ) Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο δήμος.

ζ) Εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του δήμου.

η) Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας.

θ) Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του δημοτικού συμβουλίου, υπαλλήλους του δήμου, υπαλλήλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.

ι) Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του δήμου σε μέλη του δημοτικού συμβουλίου».

Ο Δήμαρχος είναι ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης, ο οποίος επέλεξε τους συνεργάτες του καταρτίζοντας το ψηφοδέλιό του, δίνοντας την ευκαιρία στους δημότες του να επιλέξουν τους δημοτικούς συμβούλους που θεωρούν άξιους να τους εκπροσωπήσουν. Ο Δήμαρχος, ως ηγέτης με επιτελικό ρόλο, συντονίζει τους εκλεγμένους δημοτικούς συμβούλους της παράταξής του, δίνει κατευθύνσεις, εκπληρώνει τα καθήκοντα που αναφέρθηκαν παραπάνω, ορίζει τους αντιδημάρχους που θεωρεί καταλληλότερους για τη υλοποίηση των στρατηγικών του στόχων, στους οποίους εκχωρεί τις αρμοδιότητες που επιλέγει. Πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στη δικαιότερη και αντικειμενικότερη τοποθέτηση των συνεργατών του σε τιμητικές και έμμισθες θέσεις χωρίς να παρασύρεται από συναισθηματισμούς, παρασκηνιακές ίντριγκες ή ιδιοτελή συμφέροντα. Εύλογο είναι ότι οι στενοί του συνεργάτες θα χαίρουν σεβασμού και εμπιστοσύνης και θα μπορούν να συνεργάζονται γόνιμα με εκείνον. Όμως ο Δήμαρχος οφείλει να κρατά τις ισορροπίες, να υπολογίζει τα μέλη της παράταξης που τον οδήγησαν στην εκλογή δίνοντας έμφαση στη συνοχή της παράταξής του, να επικοινωνεί εποικοδομητικά σε τακτική βάση μαζί τους, να τους ενημερώνει για τα τεκταινόμενα στον Δήμο, όπως τα προβλήματα, τις δυσκολίες, τα προγραμματισμένα έργα και να ακούει τη γνώμη τους και τις απόψεις τους.

Ας μη λησμονούμε ότι ο Δήμαρχος είναι ο επικεφαλής και προϊστάμενος του προσωπικού του Δήμου, που ο ίδιος δεν επέλεξε αλλά είναι υποχρεωμένος να συνεργαστεί. Οι διευρυμένες αρμοδιότητες των Δήμων για να ασκηθούν απαιτούν πολυπληθές και εξειδικευμένο προσωπικό. Δυστυχώς στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος, όπως συμβαίνει στους περισσότερους ελληνικούς δήμους, λόγω των μνημονίων, οι υπηρεσίες είναι υποστελεχωμένες. Απαιτείται λοιπόν μεγάλη σπουδή στην ορθή κατανομή του προσωπικού και αгаστή συνεργασία μεταξύ των υπαλλήλων και της αιρετής διοίκησης για το συμφέρον του Δήμου. Ο Δήμαρχος έχει φυσικά το δικαίωμα να προσλάβει τους μετακλητούς υπαλλήλους για το χρονικό διάστημα της θητείας του, τον γενικό γραμματέα και τους ειδικούς συνεργάτες του για τη διευκόλυνση του έργου του.

Ο Δήμαρχος λαμβάνει αντιμισθία για να απασχολείται αποκλειστικά στα καθήκοντά του για να μην απαιτείται να ασκεί άλλες εργασίες για τον βιοπορισμό του. Υποχρέωσή του εξάλλου είναι η μόνιμη διαμονή του εντός των ορίων του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και απαγορεύεται η απουσία του για περισσότερες από τριάντα ημέρες. Αν υφίσταται ειδικός λόγος απουσίας, το Δ.Σ. μπορεί να αποφασίσει για ειδική άδεια έως τρεις μήνες.

6.4.2. Αντιδήμαρχοι

Οι Αντιδήμαρχοι επικουρούν το Δήμαρχο, στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος είναι επτά δημοτικοί σύμβουλοι εκλεγμένοι με την παράταξη του Δημάρχου, εκ των οποίων οι δύο είναι άμισθοι. Ο Καλλικράτης μεταξύ άλλων προβλέπει ότι *«Αντιδήμαρχοι είναι¹²⁸ οι δημοτικοί σύμβουλοι που ορίζει ο δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην και κατά τόπο. Οι κατά τόπον αρμοδιότητες ασκούνται στα όρια μιας ή περισσότερων δημοτικών κοινοτήτων. Η μεταβίβαση αρμοδιότητας στους αντιδημάρχους γίνεται με έκδοση διοικητικής πράξης από το δήμαρχο, η οποία έχει κανονιστικό χαρακτήρα. Με την έκδοση της απόφασης του δημάρχου, ο αντιδήμαρχος είναι αποκλειστικώς αρμόδιος για την άσκησή της και για την έκδοση των πράξεων που προβλέπονται, ο δε δήμαρχος δεν μπορεί να εκδώσει εκείνος πράξη αντί του αντιδημάρχου»*.

Ο ρόλος των αντιδημάρχων είναι καθοριστικός για την επίτευξη των προγραμματικών στόχων του Δημάρχου, κυρίως στους καλλικρατικούς δήμους που

¹²⁸Βλέπε άρθρο 59,παρ. 1,του Ν.3852/10.

κλήθηκαν να συνεργαστούν δύο ή περισσότεροι δήμοι, πολλές φορές χωρίς τη θέλησή τους. Για παράδειγμα οι τοπικοί αντιδήμαρχοι των Σπάτων και της Αρτέμιδος αντίστοιχα καλούνται να διαχειριστούν τα ζητήματα της δημοτικής τους ενότητας, να στέκονται δίπλα στους δημότες και να δρουν άμεσα συνδράμοντας στη διαχείριση των τοπικών προβλημάτων. Επίσης λόγω των συνεχώς αυξανόμενων διευρυμένων και ποικίλων αρμοδιοτήτων των Δήμων η κατανομή των αρμοδιοτήτων στους αντιδημάρχους καθίσταται απαραίτητη για τον συντονισμό, την εποπτεία και την επαρκή άσκηση των αρμοδιοτήτων.

Ο Δήμαρχος πρέπει να επιλέξει με προσοχή τους αντιδημάρχους του όχι μόνο με πολιτικές σκοπιμότητες αλλά βάσει της προσωπικότητας, των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ενδιαφερόντων τους κ.α. Επίσης και η κατανομή των αρμοδιοτήτων στις αντιδημαρχίες επηρεάζει την επαρκή άσκησή τους.

6.4.3. Εκτελεστική Επιτροπή

Σύμφωνα με τον Καλλικράτη «σε όλους τους Δήμους ¹²⁹ που έχουν περισσότερους από έναν αντιδήμαρχο συνίσταται Εκτελεστική Επιτροπή, το συλλογικό συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο του Δήμου, το οποίο παρακολουθεί την εφαρμογή της δημοτικής πολιτικής σε όλους τους τομείς καθώς και την εφαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου του δήμου, του μεσοχρόνιου, ετήσιου και πενταετούς προγράμματος δράσης. Μέλη της Επιτροπής είναι ο δήμαρχος, ο οποίος είναι και πρόεδρος της και οι οριζόμενοι από αυτόν αντιδήμαρχοι με εισηγητικές και συντονιστικές αρμοδιότητες. Η εκτελεστική επιτροπή ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Παρακολουθεί την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ..
- β) Συντονίζει την κατάρτιση και παρακολουθεί την εκτέλεση του επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο και εισηγείται στο Δ.Σ..
- γ) Καταρτίζει και εισηγείται στο Δ.Σ. το τεχνικό πρόγραμμα του δήμου και έχει την ευθύνη της υλοποίησής του.
- δ) Συγκεντρώνει και αξιολογεί τις προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την κατάρτιση του προϋπολογισμού και εισηγείται το προσχέδιο του προϋπολογισμού και το ετήσιο πρόγραμμα δράσης προς την Ο.Ε..
- ε) Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού.

¹²⁹Βλέπε άρθρο 62, παρ. 6, του Ν.3852/10.

Εισηγείται στο Δ.Σ. τα σχέδια:

i) Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας,

ii) Κανονισμού μέτρησης και αξιολόγησης της απόδοσης των δημοτικών υπηρεσιών κατά την ισχύουσα νομοθεσία.

ζ) Εισηγείται στο Δ.Σ. το Σχέδιο Χάρτας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων δημοτών και κατοίκων και μεριμνά για την έκδοση, ενημέρωση και διακίνηση του Οδηγού του Δημότη.

η) Εισηγείται το σχέδιο του κανονισμού πληροφόρησης των πολιτών και του κανονισμού διαβούλευσης.

θ) Εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της περιφέρειας και του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

ι) Παρακολουθεί, αξιολογεί και συντονίζει τη δράση των νομικών προσώπων και υπηρεσιών του δήμου και ενημερώνει σχετικά το Δ.Σ.»

Η Εκτελεστική Επιτροπή αποτελεί το κατεξοχήν συλλογικό όργανο διοίκησης του Δήμου. Δε συνεδριάζει δημόσια και ακολουθεί τις κατευθύνσεις του προέδρου της, του Δημάρχου, ο οποίος ενημερώνεται από τους αντιδημάρχους του σχετικά με τις αρμοδιότητες που τους έχει εκχωρήσει.

6.4.4.Οικονομική Επιτροπή

Σε όλους τους Δήμους λειτουργεί η Οικονομική Επιτροπή¹³⁰, η οποία «αποτελεί όργανο συλλογικό παρακολούθησης και ελέγχου της οικονομικής λειτουργίας του Δήμου με διετή θητεία,¹³¹ αποτελούμενη από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο ακόμη αντιδημάρχους ως μέλη οριζόμενα από το δήμαρχο και από τέσσερα μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και είκοσι επτά μέλη, έξι μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε μέλη και οκτώ μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε μέλη. Τα μη οριζόμενα μέλη των επιτροπών εκλέγονται από το Δ.Σ.. Από τα εκλεγόμενα μέλη των επιτροπών, τουλάχιστον ένα μέλος στις επταμελείς, δύο μέλη στις εννεαμελείς και τρία μέλη στις ενδεκαμελείς επιτροπές προέρχονται υποχρεωτικά από την παράταξη με την οποία εξελέγη ο δήμαρχος.» Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος η Ο.Ε. είναι 9μελής και αποτελείται από τον Δήμαρχο, ο

¹³⁰Βλέπε άρθρο 72,παρ.6 του Ν. 3852/10.

¹³¹Βλέπε άρθρο 74,παρ.6 του Ν. 3852/10, άρθρο 36 του Ν. 4765/2021.

οποίος είναι και πρόεδρός της, τέσσερις αντιδημάρχους, δύο δημοτικούς συμβούλους της συμπολίτευσης και δύο της μείζονος αντιπολίτευσης.

Για τις νέες δημοτικές αρχές που θα εκλεγούν στις εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου 2023 η θητεία της Ο.Ε. θα είναι ετήσια και το Δ.Σ. θα εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου κάθε έτους τα αιρετά μέλη της Ο.Ε..¹³²

Σύμφωνα με τον Καλλικράτη «*Η Ο.Ε. έχει τις ακόλουθες αποφασιστικές, ελεγκτικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες:*

α) Καταρτίζει και δημοσιεύει με πράξη του Προέδρου της, τον κανονισμό λειτουργίας της.

β) Συντάσσει και εισηγείται το σχέδιο του προϋπολογισμού και ελέγχει την πρόοδο υλοποίησής του. Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το Δ.Σ., στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του Δήμου. Η έκθεση αυτή, στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του Δήμου.

γ) Εγκρίνει τον απολογισμό του Δήμου.

δ) Εισηγείται στο Δ.Σ. το πολυετές σχέδιο αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του δήμου και έχει την ευθύνη και την αποφασιστική αρμοδιότητα για την υλοποίησή του.

ε) Αποφασίζει για την κατάρτιση των όρων, τη σύνταξη των διακηρύξεων, τη διεξαγωγή και κατακύρωση κάθε μορφής δημοπρασιών και διαγωνισμών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν σε έργα, μελέτες, προμήθειες και υπηρεσίες, καθώς και τη συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του Δήμου ή δημοσίους υπαλλήλους.

στ) Ασκεί καθήκοντα αναθέτουσας αρχής κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, πλην των περιπτώσεων απευθείας ανάθεσης που υπάγονται στην αρμοδιότητα του δημάρχου¹³³ και αποφασίζει για την έγκριση και παραλαβή των πάσης φύσεως μελετών του δήμου¹³⁴.

¹³²Βλέπε άρθρα 32 & 37, παρ.1 του Ν. 5013/23.

¹³³Βλέπε άρθρο 44, Ν. 4412/2016.

¹³⁴Βλέπε άρθρο 189 του ν. 4412/2016.

ζ) Αποφασίζει για την υποβολή προτάσεων εκ μέρους του δήμου για τη χρηματοδότηση ή επιχορήγηση δράσεων, προγραμμάτων και αντίστοιχων έργων από εθνικούς πόρους, πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οποιουδήποτε άλλου φορέα και αποφασίζει, όπου απαιτείται, για την αποδοχή χρηματοδότησης ή επιδότησης ή επιχορήγησης πράξεων που εντάσσονται στα πάσης φύσεως αναπτυξιακά προγράμματα ή προγράμματα επιχορήγησης.

η) Αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές και αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και για την παραίτηση από αυτά πλην των περιπτώσεων δικών που αφορούν στον προσδιορισμό ή τη μετατροπή της εργασιακής σχέσης μεταξύ των εργαζομένων και του Δήμου, στις οποίες η άσκηση ενδίκων μέσων είναι υποχρεωτική. Επίσης αποφασίζει τον συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο ποσό έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, πλέον ΦΠΑ, για μεγαλύτερο ποσό αποφασίζει το Δ.Σ..

θ) Αποφασίζει για: i. Τη μετακίνηση και την έγκριση της αποζημίωσης των δαπανών μετακίνησης του δημάρχου, των αντιδημάρχων και των δημοτικών συμβούλων, εκτός της έδρας του δήμου για εκτέλεση υπηρεσίας., ii. Την καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης, σε ιδιώτες μέλη επιτροπών ή ομάδων εργασίας ή ομάδων διοίκησης έργου, που συγκροτούνται από την Εκτελεστική Επιτροπή ή τον δήμαρχο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους.

ι) Αξιολογεί και μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διαπραγματεύεται με αυτά τον καθορισμό των όρων δανειοδότησης και υποβάλλει σχετική εισήγηση προς το Δ.Σ..

ια) Εισηγείται στο Δ.Σ. τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του δήμου.

ιβ) Αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου, αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της, είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων, τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία¹³⁵.

¹³⁵Βλέπε άρθρο 281 Ν. 3463/2006.

ιγ) Αποφασίζει για: *i. Τη διευκόλυνση οφειλετών για ποσά άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ ,ii. την παραχώρηση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων προς τις κοινωφελείς επιχειρήσεις,*

ιδ) Αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών προς τον Δήμο.

ιε) Αποφασίζει για την αποδοχή πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεων, επιχορηγήσεων, συμπεριλαμβανομένων κατανομών Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, επιδοτήσεων, δωρεών προς τον δήμο και αποφάσεων ένταξης πράξεών του σε αναπτυξιακά προγράμματα, καθώς και για την παροχή δεσμευτικής εισήγησης αναμόρφωσης του προϋπολογισμού.

ιστ) Αποφασίζει για το σύνολο των αρμοδιοτήτων του Δήμου¹³⁶.

Το Δ.Σ. εξάλλου για ιδιαίτερα σοβαρά θέματα μπορεί με ειδική αιτιολογία και με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του να αποφασίζει ότι θα ασκήσει το ίδιο τις ανωτέρω αρμοδιότητες¹³⁷. Επιπλέον η Ο.Ε. μπορεί με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα αρμοδιότητάς της στο Δ.Σ¹³⁸.

6.4.5.Δημοτικό Συμβούλιο

Το Δ.Σ. συγκροτείται αναλόγως του πληθυσμού κάθε δήμου και προκύπτει μετά από δημοκρατικές αυτοδιοικητικές εκλογές, όπου εκφράζεται η λαϊκή βούληση. Οι δημότες αποφασίζουν άμεσα με την ψήφο τους με σταυρό προτίμησης την αιρετή διοίκηση που θα τους εκπροσωπεί και οι εκλεγέντες δημοτικοί σύμβουλοι, άτομα που χαίρουν εκτιμήσεως από το εκλογικό σώμα που τους επέλεξε, διαθέτουν άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση. Το Δ.Σ. είναι το ανώτερο βουλευόμενο όργανο του Δήμου και έχει τη γενική αποφασιστική αρμοδιότητα, αποφασίζει για όλα τα θέματα που δεν ανατίθενται ρητά σε άλλο όργανο του Δήμου. Το Δ.Σ. εγκρίνει τα κάθε είδους προγράμματα του Δήμου και ελέγχει την υλοποίησή τους. Οι αρμοδιότητες που ασκεί το Δ.Σ. είναι σημαντικότερες καθώς μέσω των

¹³⁶Βλέπε άρθρο 14, παρ. 10 του Ν.4332/15.

¹³⁷Βλέπε άρθρο 31, παρ. 2 του Ν.5013/23.

¹³⁸Βλέπε άρθρο 31, παρ. 4 του Ν.5013/23.

αποφάσεών του θα εξαρτηθεί και η τοπική, οικονομική, επιχειρηματική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη του Δήμου.

Οι αρμοδιότητες του Δημοτικού Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 65 του Ν. 3852/10 «είναι οι παρακάτω:

1. Το Δ.Σ. αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν τον δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το Δ.Σ. μεταβίβασε σε επιτροπή του.
2. Το Δ.Σ. εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.
3. Ορίζει του φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές. Το σχέδιο της οικονομικής επιτροπής και οι εναλλακτικές προτάσεις κατατίθενται από τους επικεφαλής των παρατάξεων και το Δ.Σ. με ψηφοφορία εγκρίνει την πρόταση.
4. Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του Επιτροπής Ποιότητας Ζωής
5. Ένα μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το Δ.Σ. αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων».

Στις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2019, όταν εφαρμόστηκε το σύστημα της απλής αναλογικής¹³⁹, σε 231 Δήμους της χώρας οι εκλεγέντες δήμαρχοι δε διέθεταν την πλειοψηφία στα δημοτικά συμβούλια. Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος εξελέγησαν 14 σύμβουλοι με τη συμπολίτευση, 14 με τη μείζονα αντιπολίτευση και 5 με τις άλλες παρατάξεις. Οι Πρόεδροι δε των Δημοτικών Ενοτήτων ανήκαν στη μείζονα αντιπολίτευση.

Θεωρήθηκε σκόπιμο από την κυβέρνηση να νομοθετήσει προς τη διευκόλυνση των νέων διοικήσεων μεταβιβάζοντας κρίσιμες αρμοδιότητες των Δ.Σ. στις Ο.Ε. των Δήμων¹⁴⁰ και αλλάζοντας τον τρόπο σύστασης της Ο.Ε. και της ΕΠΟΙΖΩ ώστε να αποφευχθεί η ακυβερνησία. Με τις παρεμβάσεις αυτές στην Ο.Ε. και την ΕΠΟΙΖΩ την πλειοψηφία διέθετε η παράταξη του Δημάρχου ανεξάρτητα αν στο Δ.Σ. αντίστοιχα υπάρχει πλειοψηφία ή όχι. Το Δ.Σ. απώλεσε το τεκμήριο της αρμοδιότητας για σημαντικότερα ζητήματα.

¹³⁹Βλέπε Ν. 4555/2018.

¹⁴⁰Βλέπε Ν. 4623/2019, 4625/2019 & Ν. 4635/2019.

Σε αυτό το σημείο τίθεται ο προβληματισμός κατά πόσο αλλοιώθηκε η βούληση του εκλογικού σώματος καθώς η σύσταση του Δ.Σ. αποτύπωνε το εκλογικό αποτέλεσμα ενώ η σύσταση της Ο.Ε. και της ΕΠΟΙΖΩ καθοριζόταν από τη βούληση του Δημάρχου. Επίσης παρατηρείτο το φαινόμενο να υπερτερεί ένα μονοπρόσωπο όργανο, ο Δήμαρχος, έναντι ενός συλλογικού οργάνου, του Δ.Σ. Με τροπολογία του το Υπουργείο Εσωτερικών επανέφερε τις κρίσιμες αρμοδιότητες από την Ο.Ε. στο Δ.Σ. κατά συμμόρφωση στην απόφαση του Σ.τ.Ε.¹⁴¹.

Με την αφαίρεση αρμοδιοτήτων από το Δ.Σ. πιστεύω ότι αποδυναμώνεται η τοπική δημοκρατία, η λαϊκή εκπροσώπηση στα τοπικά θέματα και αλλοιώνεται το εκλογικό αποτέλεσμα. Οι πολίτες επέλεξαν τους εκπροσώπους τους στο Δ.Σ., οι οποίοι μετατράπηκαν σε παρατηρητές καθώς το Δ.Σ. δεν αποφάσιζε πλέον για τις αρμοδιότητες που εκχωρήθηκαν στην Ο.Ε. Δεν είναι ορθό να θυσιάζεται η λαϊκή βούληση υπό τον φόβο της ενδεχόμενης δυσκολίας στη διακυβέρνηση των Ο.Τ.Α. χωρίς να έχουν εξαντληθεί οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας¹⁴² για την αντιμετώπιση τέτοιων δυσκολιών.

6.4.6. Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

Σε δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο από δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους συνίσταται Επιτροπή Ποιότητας Ζωής¹⁴³. Σύμφωνα με τον Καλλικράτη «πρόκειται για όργανο με αποφασιστικές και εισηγητικές αρμοδιότητες σχετικές με την ποιότητα ζωής, τη χωροταξία, την πολεοδομία και την προστασία του περιβάλλοντος του Δήμου. Κατά την άσκηση του έργου της η ΕΠΟΙΖΩ λαμβάνει ειδική μέριμνα σχετικά με το σχεδιασμό δράσεων, οι οποίες αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και εν γένει της εξυπηρέτησης ατόμων με αναπηρίες. Οι αποφάσεις της ΕΠΟΙΖΩ δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου με ευθύνη του προέδρου τους.

Η ΕΠΟΙΖΩ έχει διετή θητεία¹⁴⁴ και αποτελείται από τον δήμαρχο ή τον οριζόμενο από αυτόν αντιδήμαρχο ως πρόεδρο, από δύο ακόμη αντιδήμαρχους ως μέλη οριζόμενα από το δήμαρχο και από τέσσερα μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και είκοσι επτά μέλη, έξι μέλη, αν το συμβούλιο έχει έως και σαράντα πέντε (μέλη και

¹⁴¹Βλέπε απόφαση Σ.τ.Ε.2377/2022, Ν.5013/23, τροπολογία 6383/26-1-2023.

¹⁴²Βλέπε Ν. 2690/1999.ν

¹⁴³Βλέπε άρθρο 73 του Ν. 3852/10.

¹⁴⁴Βλέπε άρθρο 74 του Ν. 3852/10.

οκτώ μέλη, αν το συμβούλιο έχει πάνω από σαράντα πέντε μέλη. Τα μη οριζόμενα μέλη των επιτροπών εκλέγονται από το Δ.Σ.. Από τα εκλεγόμενα μέλη των επιτροπών, τουλάχιστον ένα μέλος στις επταμελείς, δύο μέλη στις εννεαμελείς και τρία μέλη στις ενδεκαμελείς επιτροπές προέρχονται υποχρεωτικά από την παράταξη με την οποία εξελέγη ο δήμαρχος. Η ΕΠΟΙΖΩ του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος είναι 7μελής αποτελούμενη από τον ορισθέντα αντιδήμαρχο, τέσσερις δημοτικούς συμβούλους της συμπολίτευσης και δύο της μείζονος αντιπολίτευσης. Για τις δημοτικές αρχές που θα προκύψουν από τις εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου 2023 η θητεία της ΕΠΟΙΖΩ θα είναι ετήσια και το Δ.Σ. θα εκλέγει μεταξύ των μελών του με μυστική ψηφοφορία την πρώτη Κυριακή του Ιανουαρίου κάθε έτους τα μέλη της Ο.Ε.¹⁴⁵».

Οι αρμοδιότητες της ΕΠΟΙΖΩ είναι μεταξύ άλλων να αποφασίζει για¹⁴⁶: «α. τη χορήγηση προέγκρισης ίδρυσης καταστημάτων και επιχειρήσεων μετά από προέλεγχο του σχετικού αιτήματος του ενδιαφερομένου, β. την ανάκληση ή την οριστική αφαίρεση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας των καταστημάτων επιχειρήσεων και λοιπών εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων αρμοδιότητας του Δήμου, γ. τη χορήγηση ή ανάκληση της άδειας παράτασης λειτουργίας μουσικής. δ. τη χορήγηση, ύστερα από γνώμη του προέδρου της οικείας δημοτικής κοινότητας, θέσεων στάθμευσης στους δικαιούχους κατοίκους, ε. τον καθορισμό ή αναπροσαρμογή των τελών, δικαιωμάτων και γενικώς των εσόδων των δημοτικών κοιμητηρίων και των ιερών ναών, στ. την παραχώρηση, κατασκευή και συντήρηση τάφων, την παραχώρηση ή παράταση του δικαιώματος χρήσης οικογενειακών τάφων και την παράταση του δικαιώματος χρήσης τάφων τριετούς ταφής.»

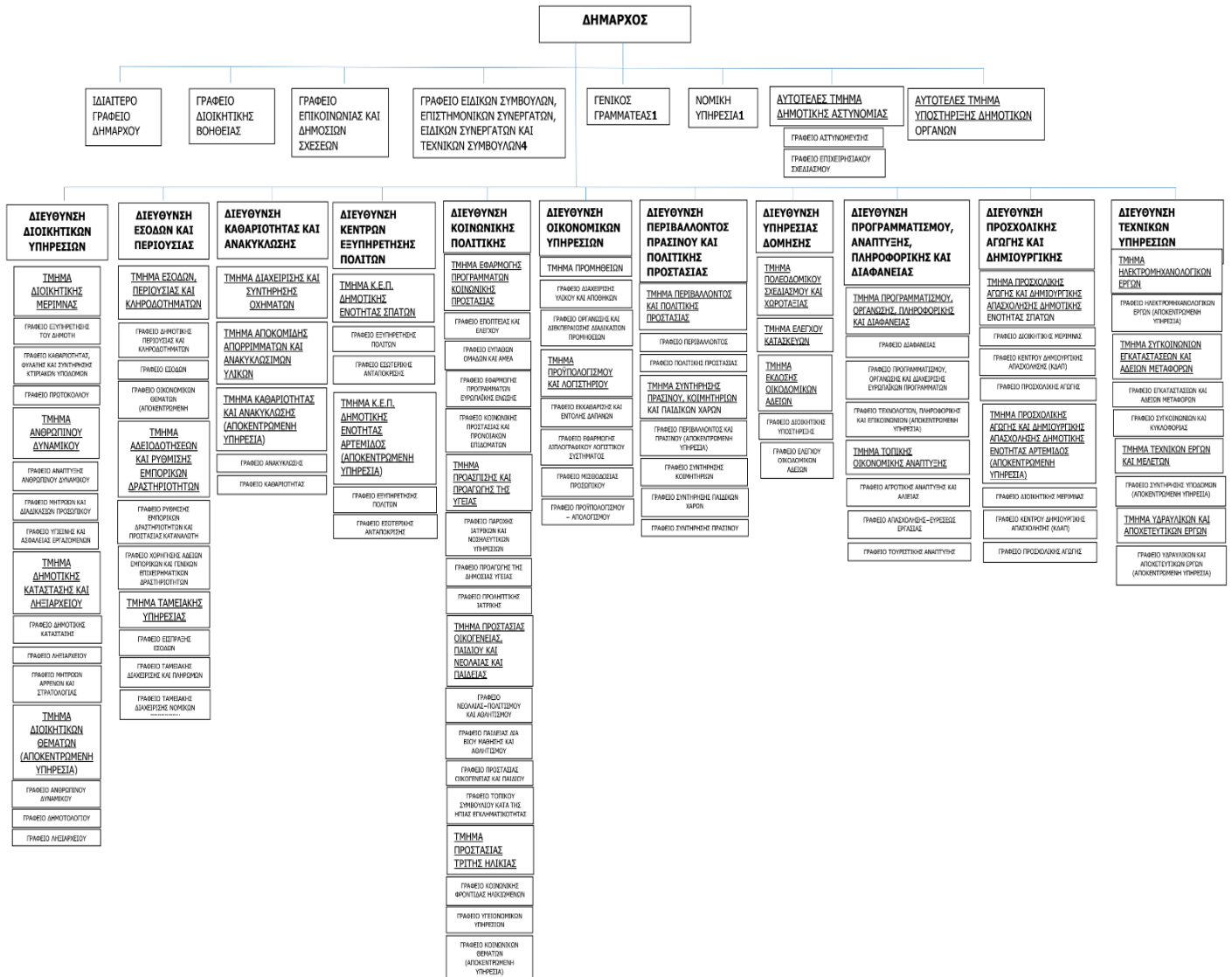
Επίσης η ΕΠΟΙΖΩ εισηγείται στο Δ.Σ. θέματα που αφορούν την κυκλοφορία για τα οποία αποφασίζει το Δ.Σ.¹⁴⁷.

¹⁴⁵Βλέπε άρθρα 32 & 37, παρ. 1 του Ν. 5013/23

¹⁴⁶Βλέπε άρθρο 73 του Ν. 3852/10.

¹⁴⁷Βλέπε άρθρο 36 του Ν.5013/23 και άρθρο 52 του Ν.2696/99

Διάγραμμα 1: Οργανόγραμμα Δήμου¹⁴⁸

¹⁴⁸ Αρχείο Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος.

Πίνακας 1: Θεματικοί τομείς ανάπτυξης-διάρθρωση υπηρεσιών

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ			ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
Περιβάλλον & Ποιότητα ζωής	Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός & Αθλητισμός	Τοπική Οικονομία & Απασχόληση	
Τεχνική Υπηρεσία	Υπηρεσία Κοινωνικής Πολιτικής	Υπηρεσία Τοπικής Ανάπτυξης	Διοικητική Υπηρεσία
Υπηρεσία Περιβάλλοντος & Συντήρησης Πρασίνου	ΝΠΔΔ Πολιτισμού, Παιδείας & Περιβάλλοντος «Ο Ξενοφών»	Υπηρεσία Αδειοδοτήσεων & Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων	Οικονομική Υπηρεσία
Υπηρεσία Πολεοδομίας	ΝΠΔΔ Αθλητικός Οργανισμός «Η Άρτεμις»		Υπηρεσία Προγραμματισμού και ΤΠΕ & Διαφάνειας
Υπηρεσία Καθαριότητας & Ανακύκλωσης			Νομική Υπηρεσία
			Υπηρεσία Υποστήριξης Δημοτικών Οργάνων
ΚΑΘΕΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ & ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕ Σ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Πίνακας 2: Η σημερινή δομή του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών¹⁴⁹

«Α) ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΟ

- 1. Γενικός Γραμματέας**
- 2. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου**
- 3. Γραφείο Ειδικών Συμβούλων, Επιστημονικών Συνεργατών, Ειδικών Συνεργατών και Τεχνικών Συμβούλων**
- 4. Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων**
- 5. Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας**
- 6. Νομική Υπηρεσία**

¹⁴⁹www.ypes.gr (ανάκτηση 2-12-2023).

7. Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης Δημοτικών Οργάνων

8. Αυτοτελές Τμήμα Δημοτικής Αστυνομίας

- Γραφείο Επιχειρησιακού Σχεδιασμού
- Γραφείο Αστυνόμευσης

B) ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών

α) Τμήμα Δημοτικής Κατάστασης και Ληξιαρχείου

- Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης
- Γραφείο Μητρώων Αρρένων και Στρατολογίας
- Γραφείο Ληξιαρχείου

β) Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού

- Γραφείο Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
- Γραφείο Μητρώων και Διαδικασιών Προσωπικού
- Γραφείο Υγιεινής και Ασφάλειας Εργαζομένων

γ) Τμήμα Διοικητικής Μέριμνας

- Γραφείο Πρωτοκόλλου
- Γραφείο Εξυπηρέτησης του Δημότη
- Γραφείο Καθαριότητας, Φύλαξης και Συντήρησης Κτιριακών Υποδομών

2. Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

α) Τμήμα Προϋπολογισμού και Λογιστηρίου

- Γραφείο Προϋπολογισμού – Απολογισμού
- Γραφείο Εκκαθάρισης και Εντολής Δαπανών
- Γραφείο Μισθοδοσίας Προσωπικού
- Γραφείο Εφαρμογής Διπλογραφικού Λογιστικού Συστήματος

β) Τμήμα Προμηθειών

- Γραφείο Οργάνωσης και Διεκπεραίωσης Διαδικασιών Προμηθειών
- Γραφείο Διαχείρισης Υλικού και Αποθηκών

3. Διεύθυνση Εσόδων και Περιουσίας

α) Τμήμα Εσόδων Περιουσίας και Κληροδοτημάτων

- Γραφείο Εσόδων

- Γραφείο Δημοτικής Περιουσίας και Κληροδοτημάτων

β) Τμήμα Ταμειακής Υπηρεσίας

- Γραφείο Ταμειακής Διαχείρισης και Πληρωμών
- Γραφείο Ταμειακής Διαχείρισης Νομικών Προσώπων
- Γραφείο Είσπραξης Εσόδων

γ) Τμήμα Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων

- Γραφείο Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων και Προστασίας Καταναλωτή
- Γραφείο Χορήγησης Αδειών Εμπορικών και Γενικών Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων

4. Διεύθυνση Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών

α) Τμήμα Κ.Ε.Π. Δημοτικής Ενότητας Σπάτων

- Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών
- Γραφείο Εσωτερικής Ανταπόκρισης

Το δεύτερο Κ.Ε.Π. (τμήμα) της Διεύθυνσης καταγράφεται στις Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες

5. Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής

α) Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων Κοινωνικής Προστασίας

- Γραφείο Κοινωνικής Προστασίας και Προνοιακών Επιδομάτων
- Γραφείο Εποπτείας και Ελέγχου
- Γραφείο Ευπαθών Ομάδων και ΑΜΕΑ
- Γραφείο Εφαρμογής Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης

β) Τμήμα Προάσπισης και Προαγωγής της Υγείας

- Γραφείο Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
- Γραφείο Παροχής Ιατρικών και Νοσηλευτικών Υπηρεσιών
- Γραφείο Προληπτικής Ιατρικής

γ) Τμήμα Προστασίας Οικογένειας, Παιδιού και Νεολαίας και Παιδείας

- Γραφείο Προστασίας Οικογένειας και Παιδιού
- Γραφείο Νεολαίας – Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Γραφείο Παιδείας - Δια Βίου Μάθησης
- Γραφείο Τοπικού Συμβουλίου κατά της Ήπιας Εγκληματικότητας

δ) Τμήμα Προστασίας Τρίτης Ηλικίας

- Γραφείο Κοινωνικής Φροντίδας Ηλικιωμένων

- Γραφείο Υγειονομικών Υπηρεσιών

6. Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης

α) Τμήμα Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης Δημοτικής Ενότητας Σπάτων

- Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας
- Γραφείο Προσχολικής Αγωγής
- Γραφείο Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ)

Το δεύτερο τμήμα της διεύθυνσης καταγράφεται στις αποκεντρωμένες υπηρεσίες

7. Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης, Πληροφορικής και Διαφάνειας

α) Τμήμα Προγραμματισμού, Οργάνωσης, Πληροφορικής και Διαφάνειας

- Γραφείο Προγραμματισμού, Οργάνωσης και Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- Γραφείο Τεχνολογιών, Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Γραφείο Διαφάνειας

β) Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης

- Γραφείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας
- Γραφείο Απασχόλησης – Ευρέσεως Εργασίας
- Γραφείο Τουριστικής Ανάπτυξης

8. Διεύθυνση Πολεοδομίας

α) Τμήμα Έκδοσης Οικοδομικών Αδειών

- Γραφείο Ελέγχου Οικοδομικών Αδειών
- Γραφείο Διοικητικής Υποστήριξης

β) Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Χωροταξίας

γ) Τμήμα Ελέγχου Κατασκευών

9. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

α) Τμήμα Τεχνικών Έργων και Μελετών

β) Τμήμα Συγκοινωνιών Εγκαταστάσεων και Αδειών Μεταφορών

- Γραφείο Συγκοινωνιών και Κυκλοφορίας
- Γραφείο Εγκαταστάσεων και Αδειών Μεταφορών

γ) Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων

δ) Τμήμα Υδραυλικών και Αποχετευτικών Έργων

10. Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Πρασίνου και Πολιτικής Προστασίας

α) Τμήμα Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας

- Γραφείο Περιβάλλοντος
- Γραφείο Πολιτικής Προστασίας

β) Τμήμα Συντήρησης Πρασίνου, Κοιμητηρίων και Παιδικών χαρών

- Γραφείο Συντήρησης Πρασίνου
- Γραφείο Συντήρησης Κοιμητηρίων
- Γραφείο Συντήρησης Παιδικών Χαρών

11. Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης

α) Τμήμα Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων Υλικών

β) Τμήμα Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

1. Τμήμα Κ.Ε.Π. Δημοτικής Ενότητας Αρτέμιδος

- Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών
- Γραφείο Εσωτερικής Ανταπόκρισης

2. Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων

- Γραφείο Δημοτολογίου
- Γραφείο Ληξιαρχείου
- Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού

3. Τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης

- Γραφείο Καθαριότητας
- Γραφείο Ανακύκλωσης

4. Τμήμα Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης Δημοτικής Ενότητας Αρτέμιδος

- Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας
- Γραφείο Προσχολικής Αγωγής
- Γραφείο Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ)

5. Γραφείο Υδραυλικών και Αποχετευτικών Έργων

6. Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων

7. Γραφείο Οικονομικών Θεμάτων

8. Γραφείο Περιβάλλοντος και Πρασίνου

9. Γραφείο Τεχνολογιών, Πληροφορικής και Επικοινωνιών

10. Γραφείο Συντήρησης Υποδομών

11. Γραφείο Κοινωνικών Θεμάτων»

Πίνακας 3: Υπηρεσίες και μονάδες

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
Γενικός Γραμματέας	1
Ιδιαίτερο γραφείο Δημάρχου	1
Νομική Υπηρεσία	1
Διευθύνσεις	11
Τμήματα	34

6.5.1. Διευθύνσεις

Οι αρμοδιότητες των Διευθύνσεων στο πλαίσιο της αποστολής του Δήμου καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις Νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

1. Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών

Η ανωτέρω διεύθυνση έχει την αρμοδιότητα του σχεδιασμού και του συντονισμού της ορθολογικής διοικητικής οργάνωσης του Δήμου και της αποτελεσματικής διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού του. Η διεύθυνση τηρεί το κεντρικό πρωτόκολλο, διακινεί την αλληλογραφία που παραλαμβάνει από τον Γενικό Γραμματέα μέσω του πρωτοκόλλου προς τις δημοτικές υπηρεσίες, παρέχει υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης στις υπόλοιπες διευθύνσεις. Παράλληλα είναι υπεύθυνη για την τήρηση των αρχείων του δημοτολογίου και του ληξιαρχείου και την παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών στους πολίτες. Επίσης είναι αρμόδια για την εγκατάσταση των υπηρεσιών στα δημοτικά καταστήματα.

2. Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση έχει την αρμοδιότητα για την ορθή διαχείριση των

οικονομικών του Δήμου. Εφαρμόζει το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα(το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο ΟΤΑ α' βαθμού¹⁵⁰) με στόχο την αποτελεσματική τήρηση των οικονομικών προγραμμάτων λειτουργίας του Δήμου. Είναι αρμόδια για την κατάρτιση και την ορθή υλοποίηση του προϋπολογισμού. Η Διεύθυνση φροντίζει για την αποτελεσματική διενέργεια των διαγωνισμών και όλων των νόμιμων διαδικασιών που για την προμήθεια υλικών και εξοπλισμού στις υπηρεσίες του Δήμου, τα οποία απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία τους. Μεριμνά για την ορθή διαχείριση των υλικών και είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία της αποθήκης του Δήμου. Επίσης είναι υπεύθυνη για τη μισθοδοσία του προσωπικού.

3. Διεύθυνση εσόδων και περιουσίας

Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για τη βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων του Δήμου για την κινητή και ακίνητη περιουσία του, τις δωρεές καθώς και για τα κληροδοτήματα. Επίσης η διεύθυνση είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του ταμείου του Δήμου και για την ταμειακή διαχείριση των Νομικών Προσώπων του Δήμου. Η Διεύθυνση έχει τις αρμοδιότητες για τη χορήγηση αδειών εμπορικών και γενικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ρυθμίζει γενικότερα θέματα εμπορικής δραστηριότητας(όροι και ωράριο λειτουργίας μουσικής, λαϊκών αγορών, εμποροπανηγύρεων, διαφημίσεων, ωράριο καταστημάτων κ.α.).

4. Διεύθυνση ΚΕΠ

Η Διεύθυνση Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.) είναι αρμόδια για την παροχή διοικητικών πληροφοριών και τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών από την υποβολή της αίτησης μέχρι την έκδοση της τελικής πράξης σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες και σύμφωνα με τον κεντρικό σχεδιασμό του Υπουργείου Εσωτερικών. Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος λειτουργούν δύο Κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών, ένα σε κάθε Δημοτική Ενότητα.

5. Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής σχεδιάζει και υλοποιεί ειδικά προγράμματα για την κοινωνική προστασία ευπαθών κοινωνικών ομάδων, τις οποίες εντοπίζει, καταγράφει και υποστηρίζει. Μεριμνά για την κινητοποίηση και αφύπνιση των πολιτών στον τομέα του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

¹⁵⁰Π.Δ. 315/1999(ΦΕΚ 302Α).

Στοχεύει στην ανάπτυξη τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης και ομάδων εθελοντών. Ελέγχει και εκδίδει άδειες στα ιδρύματα παιδικής προστασίας και περίθαλψης ηλικιωμένων ιδιωτικού δικαίου. Επιδιώκει τη δικτύωση του Δήμου με άλλους κοινωνικούς φορείς, όπως τις κοινωνικές υπηρεσίες Νοσοκομείων και άλλων δήμων, τις Μ.Κ.Ο. ,τη Μητρόπολη Μεσογαίας & Λαυρεωτικής, τις υπηρεσίες και τις δομές κοινωνικής προστασίας της Περιφέρειας και του Κράτους κ.α.. Είναι επίσης αρμόδια για την προστασία και την προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου και τη λειτουργία της εθελοντικής δανειστικής δημοτικής τράπεζας αίματος. Συγχρόνως διαθέτει την αρμοδιότητα της παιδείας και συνεργάζεται αρμοδίως για την προώθηση και τη ρύθμιση ζητημάτων της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την προώθηση της Δια Βίου Μάθησης και προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς. Λειτουργεί το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης του Δήμου.

6. Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης

Η λειτουργία των Δημοτικών Βρεφικών και Παιδικών Σταθμών στις δύο δημοτικές κοινότητες καθώς και του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης(ΚΔΑΠ) αποτελεί την αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης. Οι παιδαγωγοί παρέχουν ενιαία προσχολική αγωγή, σχεδιάζουν και υλοποιούν σύγχρονα παιδαγωγικά προγράμματα, μεριμνούν για την ψυχοσωματική και ψυχοκινητική εξέλιξη των βρεφών και των νηπίων σε ένα καθαρό και ασφαλές περιβάλλον, παρακολουθούν την υγεία και τη διατροφή τους. Συνεργάζονται με ειδικούς επιστήμονες, ιατρούς, ψυχολόγους, διατροφολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές, γυμναστές, θεατρολόγους, εικαστικούς κ.α.. Παρέχεται ποιοτική σίτιση με γεύματα που παρασκευάζονται στους σταθμούς. Διατηρούν σταθερή συχνή επικοινωνία με τους γονείς και κηδεμόνες. Στη Διεύθυνση υπάγεται διοικητικά το αποκεντρωμένο Τμήμα Προσχολικής Ηλικίας Αρτέμιδος.

7. Διεύθυνση Προγραμματισμού, Ανάπτυξης, Πληροφορικής και Διαφάνειας

Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την υποστήριξη των οργάνων διοίκησης, των υπηρεσιών και των νομικών προσώπων του Δήμου κατά τις διαδικασίες σύνταξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των Επιχειρησιακών

Προγραμμάτων και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης, την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και απόδοσης των υπηρεσιών. Επίσης είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της ένταξης των πολιτικών ισότητας των φύλων στις τοπικές πολιτικές. Ακόμη η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την ανάπτυξη, εγκατάσταση, λειτουργία και συντήρηση των συστημάτων Τεχνολογιών, Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.). Το Τμήμα Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης είναι αρμόδιο για την προστασία και ανάπτυξη της φυτικής και ζωικής παραγωγής και της αλιείας. Μεριμνά επίσης για την υποστήριξη του αγροτικού κόσμου, για τη βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και για την προώθηση της απασχόλησης και την εφαρμογή ενεργειών τουριστικής ανάπτυξης.

8. Διεύθυνση Πολεοδομίας -Υπηρεσία Δόμησης

Η Διεύθυνση έχει την αρμοδιότητα για την εφαρμογή του πολεοδομικού σχεδιασμού και της χωροταξίας, τηρεί το ισχύον Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο και εισηγείται τροποποιήσεις. Είναι υπεύθυνη για την έκδοση και τον έλεγχο εφαρμογής των οικοδομικών αδειών και τον έλεγχο των αυθαίρετων και επικίνδυνων κατασκευών.

9. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για τη μελέτη, εκτέλεση και συντήρηση των κάθε είδους τεχνικών έργων του Δήμου, με στόχο την έγκαιρη, οικονομική και άριστη από επιστημονικής απόψεως πραγματοποίησή τους. Συντάσσει το Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμου. Συγχρόνως η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την εξασφάλιση βελτιωμένων συνθηκών ασφαλούς μετακίνησης και κυκλοφορίας των δημοτών και των οχημάτων τους, καθώς και για τον έλεγχο εγκαταστάσεων, την έκδοση αδειών εγκαταστάσεων κυρίως στον τομέα των μεταφορών. Είναι υπεύθυνη για τα ηλεκτρομηχανολογικά έργα και για την ύδρευση και την αποχέτευση.

10. Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Πράσινου και Πολιτικής Προστασίας

Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την προστασία και αναβάθμιση του τοπικού φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, με τη λήψη των καταλλήλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τη συντήρηση των χώρων πρασίνου, παιδικών χαρών, κοιμητηρίων. Η Διεύθυνση

έχει την αρμοδιότητα της Πολιτικής Προστασίας.

11. Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης

Η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την εξασφάλιση της αποκομιδής και της μεταφοράς των απορριμμάτων, της χωριστής αποκομιδής και μεταφοράς των ανακυκλώσιμων υλικών, την εξασφάλιση της καθαριότητας των κοινοχρήστων χώρων, καθώς και τη συντήρηση των οχημάτων του Δήμου. Στη Διεύθυνση υπάγεται διοικητικά το αποκεντρωμένο Τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης στην Αρτέμιδα.

6.5.2. Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες

Οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Δήμου είναι εγκατεστημένες στην έδρα της δημοτικής ενότητας Αρτέμιδος και περιλαμβάνουν τις εξής υπηρεσίες:

1. Τμήμα Κ.Ε.Π. Δημοτικής Ενότητας Αρτέμιδος
2. Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων
3. Τμήμα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης
4. Τμήμα Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης Δημοτικής Ενότητας Αρτέμιδος
5. Γραφείο Υδραυλικών και Αποχετευτικών Έργων
6. Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων
7. Γραφείο Οικονομικών Θεμάτων
8. Γραφείο Περιβάλλοντος και Πρασίνου
9. Γραφείο Τεχνολογιών, Πληροφορικής και Επικοινωνιών
10. Γραφείο Συντήρησης Υποδομών

6.5.3. Υπηρεσίες Υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο και Αυτοτελή Τμήματα

1.Γενικός Γραμματέας

Ο Γενικός Γραμματέας υποστηρίζει το Δήμαρχο στα διοικητικά του

καθήκοντα υλοποιώντας τις αρμοδιότητες που του εκχωρεί ο Δήμαρχος με απόφασή του. Οι αρμοδιότητες αυτές που περιλαμβάνουν την εποπτεία και τον έλεγχο των υπηρεσιών, αφορούν κυρίως στον συντονισμό των δημοτικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των περιοδικών στόχων και προγραμμάτων, που αποφασίζονται από τα πολιτικά όργανα του Δήμου.

2. Ιδιαίτερο γραφείο Δημάρχου

Το Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου παρέχει κάθε είδους διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη προς τον Δήμαρχο.

3. Γραφείο ειδικών συμβούλων, επιστημονικών συνεργατών, ειδικών συνεργατών και τεχνικών συμβούλων

Ασκούν καθήκοντα επιτελικά και δεν έχουν οι ίδιοι αποφασιστικές αρμοδιότητες οποιασδήποτε μορφής. Παρέχουν συμβουλές και διατυπώνουν εξειδικευμένες γνώμες, για όλους τους τομείς δραστηριότητας του Δήμου.

4. Γραφείο επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων

Σχεδιάζει και εισηγείται την επικοινωνιακή πολιτική για την προώθηση των στόχων του Δήμου σχεδιάζοντας και προωθώντας την εφαρμογή των προγραμμάτων και των ενεργειών που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της επικοινωνιακής πολιτικής. Οργανώνει και υλοποιεί κάθε είδους εκδηλώσεις του Δήμου (συνέδρια, συνελεύσεις, εορτές κ.λπ.), καθώς και προγράμματα προβολής του έργου και των υπηρεσιών που παρέχει ο Δήμος. Σχεδιάζει, εισηγείται και εφαρμόζει προγράμματα ενημέρωσης των πολιτών για τις επιδιώξεις, τους στόχους και τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Δήμου με γενικό στόχο τη δραστηριοποίηση των πολιτών για την προώθηση των τοπικών συμφερόντων. Διαχειρίζεται τις σχέσεις του Δήμου με τον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και επιμελείται των δημοσιευμάτων και των δελτίων τύπου του Δήμου σύμφωνα με τις οδηγίες του Δημάρχου.

5. Νομική Υπηρεσία

Η Νομική Υπηρεσία, μέσω των δικηγόρων που υπηρετούν με έμμισθη εντολή, παρέχει νομική στήριξη προς τις υπηρεσίες του Δήμου και τα αιρετά όργανα του Δήμου για την υποστήριξη των συμφερόντων του Δήμου. Παρέχει γνωμοδοτήσεις και

νομικές συμβουλές κι εκπροσωπεί τον Δήμο ενώπιον των Δικαστικών και Διοικητικών Αρχών.

6. Αυτοτελές Τμήμα Υποστήριξης Δημοτικών Οργάνων

Το Τμήμα Υποστήριξης των Δημοτικών Οργάνων του Δήμου παρέχει διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη στα αιρετά διοικητικά όργανα του Δήμου, το Δ.Σ., την Ο.Ε., την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, την Εκτελεστική Επιτροπή.

6.5.4. Ανθρώπινο Δυναμικό

Το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου που υφίσταται μέχρι και την ημέρα της δημοσίευσης του παρόντος κειμένου. Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει το προσωπικό του Δήμου ανά εκπαιδευτική βαθμίδα και είδος εργασιακής σύμβασης. Ακολουθεί πίνακας με τις μονάδες, τον τύπο των μονάδων του Ο.Ε.Υ., τις προβλεπόμενες θέσεις και τον αριθμό των υπηρετούντων υπαλλήλων και το οργανόγραμμα του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος σύμφωνα με τον επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Πίνακας 4. Οργανωτικές μονάδες Ο.Ε.Υ.-Προσωπικό

Όνομασία Μονάδας	Κωδικός	Τύπος Μονάδας	Θέσεις	Υπηρετούντες Υπάλληλοι
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	519416	ΤΜΗΜΑ	10	9
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	162268	ΤΜΗΜΑ	5	5
ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	425043	ΓΡΑΦΕΙΟ	0	
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	174568	ΓΡΑΦΕΙΟ	0	
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ, ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ	533635	ΓΡΑΦΕΙΟ	0	

Όνομασία Μονάδας	Κωδικός	Τύπος Μονάδας	Θέσεις	Υπηρετούντες Υπάλληλοι
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ				
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	704438	ΓΡΑΦΕΙΟ	0	
1 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	375655	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	2	1
ΤΜΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	632925	ΤΜΗΜΑ	6	4
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΗΞΙΑΡΧΕΙΟΥ	319664	ΤΜΗΜΑ	9	9
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ	434847	ΤΜΗΜΑ	12	10
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ	745212	ΤΜΗΜΑ	3	3
2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	590458	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	160133	ΤΜΗΜΑ	3	3
ΤΜΗΜΑ ΕΣΟΔΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ	755106	ΤΜΗΜΑ	9	7
ΤΜΗΜΑ ΤΑΜΕΙΑΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	174742	ΤΜΗΜΑ	11	9
3 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	888668	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	55	42
ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΙΔΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	282928	ΤΜΗΜΑ	20	19

Όνομασία Μονάδας	Κωδικός	Τύπος Μονάδας	Θέσεις	Υπηρετούντες Υπάλληλοι
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ	404355	ΤΜΗΜΑ	58	49
ΤΜΗΜΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ	466524	ΤΜΗΜΑ	20	18
4 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ	758478	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	0	0
ΤΜΗΜΑ Κ.Ε.Π ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	463997	ΤΜΗΜΑ	5	5
ΤΜΗΜΑ Κ.Ε.Π. ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΤΩΝ	859152	ΤΜΗΜΑ	4	4
5 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	516840	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	2	1
ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	991926	ΤΜΗΜΑ	2	1
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	518937	ΤΜΗΜΑ	6	3
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	431183	ΤΜΗΜΑ	3	3
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	795102	ΤΜΗΜΑ	9	9
6 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	163039	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	337039	ΤΜΗΜΑ	8	7
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ	824509	ΤΜΗΜΑ	5	5
7 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	660311	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	1	1

Όνομασία Μονάδας	Κωδικός	Τύπος Μονάδας	Θέσεις	Υπηρετούντες Υπάλληλοι
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ				
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	778789	ΤΜΗΜΑ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΧΑΡΩΝ	144913	ΤΜΗΜΑ	16	8
8 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ	874276	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ	984153	ΤΜΗΜΑ	6	4
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	662026	ΤΜΗΜΑ	1	1
9 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	618909	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	8	8
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	112715	ΤΜΗΜΑ	10	6

Όνομασία Μονάδας	Κωδικός	Τύπος Μονάδας	Θέσεις	Υπηρετούντες Υπάλληλοι
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΣΠΑΤΩΝ	861741	ΤΜΗΜΑ	9	6
10 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	265577	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	10	9
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	246101	ΤΜΗΜΑ	7	7
ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	519425	ΤΜΗΜΑ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ	106456	ΤΜΗΜΑ	9	5
ΤΜΗΜΑ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	361977	ΤΜΗΜΑ	30	24
11 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΟΜΗΣΗΣ	759736	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	1	1
ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ	100763	ΤΜΗΜΑ	2	2
ΤΜΗΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	846711	ΤΜΗΜΑ	2	2
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ	860487	ΤΜΗΜΑ	4	4
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ	100688	ΓΡΑΦΕΙΟ	0	0
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	927788	ΓΡΑΦΕΙΟ	2	2

6.6. Τα νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δίκαιου (ΝΠΔΔ) του Δήμου

6.6.1. Αθλητικός οργανισμός Δήμου Σπάτων – Αρτέμιδος «Η ΑΡΤΕΜΙΣ»

Σκοπός του ΝΠΔΔ είναι η ανάπτυξη του αθλητισμού στον Δήμο Σπάτων – Αρτέμιδος με τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων, των σχολικών μονάδων και την ενεργό συμμετοχή των δημοτών. Περιλαμβάνει τους Τομείς Αθλητισμού και Νέας Γενιάς και σχεδιάζει, εισηγείται και μεριμνά για την εφαρμογή πολιτικών, προγραμμάτων και δράσεων για την προώθηση του τοπικού αθλητισμού και την παροχή δυνατοτήτων άθλησης στους κατοίκους. Περιλαμβάνονται πολιτικές προγράμματα και δράσεις, όπως:

- Συντήρηση και διαχείριση αθλητικών εγκαταστάσεων δημοτικά γυμναστήρια, αθλητικά κέντρα και δημοτικοί χώροι άθλησης: Δημοτικό Στάδιο «Δ. Δημητρίου», Κλειστό Γυμναστήριο, Αθλητικό Πάρκο Χριστούπολης, Αθλητικοί Χώροι Σχολείων, Αθλητικό Πάρκο Δεξαμενής, Δημοτικό Στάδιο, Σκεπαστός Αθλητικός χώρος Άγ. Σεραφείμ (υπό κατασκευή), Ναυταθλητικό Κέντρο – Λιμάνι.
- Προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ενίσχυσης του μαζικού αθλητισμού, του σχολικού αθλητισμού, του σωματειακού αθλητισμού και διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.
- Άσκηση εποπτείας επί των Εθνικών Αθλητικών Κέντρων, που καθορίζονται με διυπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
- Πολιτισμού και Τουρισμού.
- Μεριμνά για την οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων που απευθύνονται στους νέους και συμμετέχει στους σχεδιασμούς και τα προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς.
- Συνεργάζεται με τα αθλητικά σωματεία και τους φορείς για την ανάπτυξη του αγωνιστικού σωματειακού αθλητισμού.

Η απόφαση σύστασης του ΝΠΔΔ δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1326τ.Β'/2011

Πίνακας 5. Ανθρώπινο δυναμικό ΝΠΔΔ «Η ΑΡΤΕΜΙΣ»

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ		ΣΥΝΟΛΟ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ			
ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΔΙΚΑΙΟΥ		ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ	ΔΙΚΑΙΟΥ					
ΑΟΡΙΣΤΟΥ	ΧΡΟΝΟΥ	4	3		1	

ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ				
ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ	6	1		5
ΣΥΝΟΛΑ	10	4	1	5

6.6.2.Οργανισμός Παιδείας, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Δήμου Σπάτων–Αρτέμιδος «Ο ΞΕΝΟΦΩΝ»

Σκοπός του Ν.Π.Δ.Δ. είναι η ανάπτυξη πολιτιστικών, μορφωτικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων με τη συνεργασία και την κινητοποίηση όλων των τοπικών πολιτιστικών φορέων, των σχολείων και την ενεργό συμμετοχή των δημοτών. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Ν.Π.Δ.Δ. ακολουθεί τη δημοτική περίοδο και λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Η απόφαση σύστασης του ΝΠΔΔ δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 1299, τ. Β΄/11.

Πίνακας 6. Ανθρώπινο δυναμικό ΝΠΔΔ «Ο ΞΕΝΟΦΩΝ»

ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ			
		ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ					
ΑΟΡΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ	6	1	1	3	1
ΣΥΝΟΛΑ	6	1	1	3	1

6.6.3. Σχολική επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων- Αρτέμιδος

Το ΝΠΔΔ «**Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος**» έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα για τα νηπιαγωγεία και τα δημοτικά σχολεία.

Η σχολική επιτροπή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αρμόδια για να καλύψει τις δαπάνες λειτουργίας των σχολείων μέσω των πιστώσεων που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας τους (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.). Επίσης μεριμνά ώστε να εκτελεστούν έργα για επισκευές και συντηρήσεις. Συνεργάζεται και εισηγείται τις ανάγκες προς τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής σχετικά με τον εφοδιασμό από τις Κτιριακές Υποδομές με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Παιδείας με βιβλία. Επίσης είναι υπεύθυνη για τα σχολικά κυλικεία και τη διαχείριση των εσόδων τους. Τέλος λαμβάνει κάθε μέτρο που κρίνεται αναγκαίο για τη διοικητική υποστήριξη των σχολείων.

Σύμφωνα με τον Καλλικράτη «Το Νομικό Πρόσωπο διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από έντεκα(11) μέλη, ως εξής:

– Έξι (6) αιρετούς με τους αναπληρωτές τους, στους οποίους περιλαμβάνονται, ο Δήμαρχος, Δημοτικοί σύμβουλοι και σύμβουλοι Δημοτικών Κοινοτήτων, εκ των οποίων τουλάχιστον δύο ορίζονται από τη μειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση που η μειοψηφία δεν ορίσει συμβούλους, δημότες ή κατοίκους, ή εκείνοι που έχουν ορισθεί παραιτηθούν, χωρίς να αντικατασταθούν, μετέχουν σύμβουλοι, δημότες ή κάτοικοι που ορίζονται από την πλειοψηφία.(παρ.16 του άρθρου 20 του Ν.3731/08, ΦΕΚ-263Α/23-12-08).

– Τρεις(3) διευθυντές, εκ των πέντε αρχαιότερων, των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τους αναπληρωτές τους.

– Έναν(1) εκπρόσωπο της αντίστοιχης ένωσης γονέων και στην περίπτωση που δεν υπάρχει ένωση γονέων, ένας εκπρόσωπος των υφιστάμενων συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, κατά προτεραιότητα μεγέθους σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με τον αναπληρωτή του.

– Έναν(1) δημότη ή κάτοικο με εμπειρία στον χώρο της εκπαίδευσης με τον

αναπληρωτή του. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί τη θητεία του Δημοτικού Συμβουλίου και λήγει με την εγκατάσταση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Κατά τις συνεδριάσεις της Σχολικής Επιτροπής, όταν συζητούνται θέματα τα οποία αφορούν συγκεκριμένη σχολική μονάδα, καλείται ο οικείος διευθυντής σχολικής μονάδας, ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου. Πόροι του Ν.Π.Δ.Δ. είναι:

α) η ετήσια τακτική επιχορήγηση από τους ΚΑΠ,

β) η ετήσια τακτική επιχορήγηση του Δήμου και η τυχόν έκτακτη επιχορήγηση το ύψος της οποίας διαμορφώνεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες που οδηγούν στην καταβολή της έκτακτης επιχορήγησης,

γ) πρόσοδοι της σχολικής περιουσίας,

δ) εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων,

ε) κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες,

στ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Περιουσία της σχολικής επιτροπής είναι η κινητή και ακίνητη περιουσία των σχολικών επιτροπών της παραγράφου 1, καθώς και κάθε άλλη κινητή ή ακίνητη περιουσία που τυχόν αποκτηθεί ή αφιερωθεί στο νομικό πρόσωπο.»

6.6.4. Σχολική επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

Το ΝΠΔΔ «Σχολική Επιτροπή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Δήμου Σπάτων– Αρτέμιδος» έχει τις ίδιες ευθύνες και την αρμοδιότητες, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω για τη σχολική επιτροπή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα Γυμνάσια και τα Λύκεια.

Το Νομικό Πρόσωπο διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από έντεκα(11) μέλη, όπως αναφέρθηκε παραπάνω για την πρωτοβάθμια.

Η θητεία των μελών των Διοικητικών Συμβουλίων ακολουθεί τη θητεία του Δ.Σ. Για ειδικά ζητήματα που αντιμετωπίζει συγκεκριμένο σχολείο, κατά τη συνεδρίαση της Σχολικής Επιτροπής παρίσταται ο διευθυντής του με δικαίωμα ψήφου.

Πόροι του Ν.Π.Δ.Δ. είναι: α) η ετήσια τακτική επιχορήγηση από τους ΚΑΠ, β) η ετήσια τακτική επιχορήγηση του Δήμου και έκτακτη επιχορήγηση το ύψος της οποίας διαμορφώνεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες που οδηγούν στην καταβολή αυτής γ) πρόσοδοι της σχολικής περιουσίας, δ) εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, ε) κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομικές και κληροδοσίες, στ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

6.7. Δημοτική Επιτροπή Παιδείας

Σύμφωνα με τον Ν.1566/85 «σε κάθε δήμο¹⁵¹ λειτουργεί δημοτική επιτροπή παιδείας, η οποία αποτελείται από:

α) τον δήμαρχο ή δημοτικό σύμβουλο που ορίζεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ως πρόεδρο,

β) εκπρόσωπο της ένωσης γονέων των μαθητών,

γ) έναν διευθυντή σχολείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ο οποίος ορίζεται από τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,

δ) ένα διευθυντή σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου υπάρχει, που ορίζεται από τον προϊστάμενο της διεύθυνσης ή του γραφείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

ε) εκπροσώπους των παραγωγικών τάξεων, όπου υπάρχουν, που ορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβούλου των οποίων ο αριθμός δεν μπορεί να υπερβεί τους δύο,

στ) από έναν εκπρόσωπο των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εκπαιδευτικών, αν υπάρχει.

Η Δ.Ε.Π ασκεί τις εξής αρμοδιότητες:

-Εισηγείται στο δήμαρχο και στο δημοτικό συμβούλιο θέματα σχετικά με την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την κατανομή των πιστώσεων για λειτουργικές δαπάνες των σχολείων, την ίδρυση, κατάργηση και συγχώνευση σχολείων και παρακολουθεί την ανέγερση των

¹⁵¹βλέπε παρ.1 του άρθρου 50 του Ν.1566/85.

σχολικών κτιρίων, την επισκευή και συντήρησή του καθώς και το έργο των σχολικών επιτροπών.

-Συντάσσει με βάση τις προτάσεις των σχολικών επιτροπών πρόταση προς τον οικείο δήμο για το ύψος των δαπανών που απαιτούνται για τις λειτουργικές ανάγκες των σχολικών μονάδων της περιοχής τους.

-Εγκρίνει τις αποφάσεις των σχολικών επιτροπών που αναφέρονται στην προμήθεια συμπληρωματικών ειδών εξοπλισμού και εποπτικών μέσω των σχολείων¹⁵².

-Εισηγείται προς τον οικείο δήμο την έγκριση των απολογισμών και ισολογισμών των σχολικών επιτροπών, καθώς και για τον κάθε είδους διοικητικό ή διαχειριστικό έλεγχο των επιτροπών αυτών».

¹⁵²Βλέπε παρ. 3 του άρθρου 42 του Ν. 1566/1985.

Κεφάλαιο 7^ο Αξιολόγηση της διοικητικής οργάνωσης του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

7.1. Αξιολόγηση της άσκησης των αρμοδιοτήτων

7.1.1. Οι αρμοδιότητες της καθαριότητας

Οι βασικές εργασίες περιορίζονται στην αποκομιδή των απορριμμάτων, τη συλλογή ογκωδών αντικειμένων, την αποκομιδή ανακυκλώσιμων υλικών και τον καθαρισμό δρόμων, κοινόχρηστων χώρων, παραλιών. Αξιοποιούνται συστήματα GPS για την καταγραφή δρομολογίων και κάδων και η διαχείριση των οχημάτων ως προς την κατανάλωση καυσίμων και την καταμέτρηση των απορριμμάτων γίνεται μηχανογραφικά.

Στον τομέα της ανακύκλωσης συσκευασιών ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος έχει χαμηλά ποσοστά απόδοσης σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ανακύκλωσης Περιφέρειας Αττικής¹⁵³. Συγκεκριμένα το ποσοστό του Δήμου για τη διαλογή των ανακυκλώσιμων στην πηγή ανέρχεται στο 5,2% ενώ στην πρώτη θέση βρίσκεται ο Δήμος Βριλησίων με ποσοστό 18,9 % με το μέσο όρο των Δήμων της Αττικής να βρίσκεται στο 9,5%. Σημειώνεται η έλλειψη κάδων ανακύκλωσης και στις δύο δημοτικές ενότητες.

Στον τομέα αποκομιδής κλαδιών και ξερών χόρτων η υπηρεσία δυσκολεύεται να ανταποκριθεί με συνέπεια να προχωρά ο δήμος στη σύναψη σύμβασης με ιδιώτη για την αποκομιδή κλαδιών. Έχει προταθεί η προμήθεια ειδικού οχήματος (αρπάγη) και μηχανήματος για τον θρυμματισμό κλαδιών και ξυλωδών υπολειμμάτων για τη μείωση του όγκου τους. Τα θρυμματισμένα προϊόντα κλάδευσης θα διατίθενται σε αδειοδοτημένες μονάδες κομποστοποίησης για να αξιοποιηθούν ως εδαφοβελτιωτικό. Το κόστος διαχείρισης και διάθεσης των προϊόντων κλάδευσης θα μειωθεί σημαντικά και θα αποφευχθεί ο κίνδυνος συσσώρευσης κλαδιών από την εναπόθεσή τους σε πεζοδρόμια, οικόπεδα, οδόστρωμα ή σε χώρους του Δήμου αποτρέποντας την απειλή πυρκαγιάς.

Σε πολλές ευρωπαϊκές και ελληνικές πόλεις εξάλλου έχουν εγκατασταθεί οι λεγόμενοι έξυπνοι κάδοι απορριμμάτων που διαθέτουν σύστημα τηλεματικής παρακολούθησης της πληρότητάς τους. Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος δεν διαπιστώσαμε να έχει αξιοποιηθεί η σχετική τεχνολογία. Επίσης σε πλατείες και κεντρικά σημεία των δύο πόλεων του καλλικρατικού δήμου δεν έχει πραγματοποιηθεί

¹⁵³www.recycleattica.gr, (ανάκτηση στις 16-1-2023).

καμία υπογειοποίηση κάδου και συχνά, ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες, οι κάδοι υπερχειλίζουν από τα απορρίμματα.

Η έκταση του Δήμου, η διάχυτη οικιστική ανάπτυξη και η αυξημένη κίνηση το καλοκαίρι αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά και το κόστος των υπηρεσιών καθαριότητας. Στην Ανατολική Αττική δεν υπάρχουν ΧΥΤΑ και ο Δήμος χρησιμοποιεί τον ΧΥΤΑ της Φυλής και ένα προσωρινό σταθμό μεταφόρτωσης που λειτουργεί σε χώρο του Δήμου, που όχι μόνο δεν πληροί τις προϋποθέσεις λειτουργίας, αλλά προκαλεί περιβαλλοντική επιβάρυνση.

Τα λειτουργικά προβλήματα που πρέπει να προβληματίζουν την υπηρεσία αφορούν τις ανάγκες ανανέωσης του υφιστάμενου εξοπλισμού, την οριοθέτηση των κάδων, τους χώρους των αμαξοστάσιων, τη δημιουργία οργανωμένου χώρου μεταφόρτωσης αλλά και τη σωστή κατανομή του προσωπικού. Κατά την επιτόπια έρευνά μας παρατηρήσαμε ότι, ενώ στο οργανόγραμμα φαίνεται ότι υπηρετούν στη Διεύθυνση Καθαριότητας ικανός αριθμός υπαλλήλων, στην πραγματικότητα οι μάχιμοι υπάλληλοι που ασκούν τα καθήκοντα για τα οποία έχουν προσληφθεί, είναι αρκετά λιγότεροι. Αυτό συμβαίνει γιατί ή κάποιοι υπάλληλοι έχουν προβλήματα υγείας και έχουν ελάφρυνση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή λείπουν με μακροχρόνια αναρρωτική άδεια, καθώς οι εξετάσεις και οι γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών καθυστερούν σημαντικά, ή ασκούν αλλότρια καθήκοντα και δεν υπηρετούν στην καθαριότητα αλλά σε διοικητικές θέσεις. Επομένως, ενώ στον Ο.Ε.Υ. παρουσιάζεται η συγκεκριμένη διεύθυνση ότι είναι επαρκώς στελεχωμένη, τελικά το προσωπικό δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες.

7.1.2.Οι αρμοδιότητες της ύδρευσης και της αποχέτευσης.

Οι βασικές εργασίες της υπηρεσίας αφορούν τη συντήρηση, την επισκευή και τη διαχείριση του δικτύου και των λοιπών εγκαταστάσεων, την τοποθέτηση και αντικατάσταση υδρομέτρων, τις καταμετρήσεις κ.α.. Σε μεγάλο βαθμό έχει επιτευχθεί η αντικατάσταση των παλαιών υδρομέτρων με νέου τύπου συσκευές. Τα σύγχρονα υδρόμετρα διαθέτουν πομπό και συνδέονται μέσω bluetooth με τον δέκτη των καταμετρητών δημοτικών υπαλλήλων, οι οποίοι με τη βοήθεια του smartphone καταγράφουν την ένδειξη της κατανάλωσης και ανατρέχουν στο ιστορικό λογαριασμού κάθε καταναλωτή. Το σύστημα προέβλεπε τη σύνδεσή του με το κεντρικό πληροφοριακό σύστημα του Δήμου, όπου θα μπορούσε υπάλληλος να ελέγχει το σύνολο των υδρομέτρων του δήμου. Αυτό ακόμη δεν είναι δυνατό λόγω

ασυμβατότητας των πληροφοριακών συστημάτων. Δυστυχώς η έκδοση των λογαριασμών της ύδρευσης καθυστερεί σημαντικά, πρόβλημα που θα είχε επιλυθεί τα εν λόγω πληροφοριακά συστήματα ήταν συμβατά.

Η προσφορά και το κόστος της ύδρευσης εξαρτάται από τη μεγάλη έκταση του Δήμου, την άναρχη και αυθαίρετη σε μεγάλο βαθμό οικιστική ανάπτυξη, την αυξημένη τουριστική κίνηση, κυρίως το καλοκαίρι και την παλαιότητα του δικτύου. Απαιτείται εκπόνηση συνολικής μελέτης διαχείρισης των υδατικών πόρων του Δήμου.

Επισημαίνεται τέλος η παντελής έλλειψη δικτύου αποχέτευσης στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος και Κέντρου Επεξεργασίας Λυμάτων όπως και το μικρό δίκτυο όμβριων. Οι κάτοικοι και οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αναγκάζονται να χρησιμοποιούν βυτία για τη μεταφορά των λυμάτων με το ανάλογο κόστος. Δυστυχώς έχει παρατηρηθεί η μόλυνση της θάλασσας από λύματα παραθαλάσσιων ακινήτων. Επίσης παρατηρείται το φαινόμενο να μολύνονται δρόμοι της πόλης από λύματα που παράνομα αποδεσμεύονται από κατοικίες ή επιχειρήσεις λόγω υπερχείλισης βόθρων.

7.1.3.Οι αρμοδιότητες του ηλεκτροφωτισμού

Οι βασικές εργασίες αφορούν τη συντήρηση ηλεκτροφωτισμού οδών και υπαίθριων χώρων και τη συντήρηση ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων των σχολείων, των δημοτικών κτιρίων, των πολιτιστικών και αθλητικών εγκαταστάσεων. Με απόφασή του στις 9-7-2020 το Δ.Σ. του Δήμου αποφάσισε την εκχώρηση των ανταποδοτικών τελών ηλεκτροφωτισμού σε ανάδοχο για 12 έτη προκειμένου να αντικατασταθούν 11.500 φωτιστικά σώματα δημοτικού φωτισμού από αντίστοιχα τύπου LED με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας κατά 72%. Επίσης προβλέπεται η παροχή μιας σειράς από έξυπνες εφαρμογές για τους δημότες όλης της πόλης όπως: σύστημα τηλεελέγχου – τηλεδιαχείρισης – ελέγχου ενέργειας, smart parking μέσω mobileapp, σημεία ελεύθερης πρόσβασης wifi για δημότες / επιχειρήσεις. Δυστυχώς οι παραπάνω δράσεις, σύμφωνα με πληροφορίες από την αρμόδια υπηρεσία, δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμη.

7.1.4.Οι αρμοδιότητες της πολεοδομίας

Οι βασικές εργασίες αφορούν την έκδοση οικοδομικών αδειών και όποια άλλη υπηρεσία σχετίζεται με αυτές, τους ελέγχους σε κτίρια και κατασκευές με βάση

τη νομοθεσία, την εξυπηρέτηση των πολιτών και την εφαρμογή των διαφορετικών σταδίων του πολεοδομικού σχεδιασμού. Αξιοποιούνται συστήματα GIS και η εφαρμογή e-rododomia..Η περιοχή του Δήμου δεν έχει ολοκληρώσει ακόμα την πολεοδομική της μορφή και αυτό επηρεάζει σημαντικά τον όγκο και την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Ασκούνται όλες σχεδόν οι αρμοδιότητες, υπάρχουσες και νέες. Τα λειτουργικά προβλήματα αφορούν τις ελλείψεις σε εξοπλισμό και σε ειδικευμένο προσωπικό.

7.1.5.Οι αρμοδιότητες των υποδομών και των μεταφορών

Οι βασικές εργασίες αφορούν τις μελέτες και κατασκευές των δημοτικών έργων και κτιρίων, όπως και τη διαχείριση της κυκλοφορίας με σύνταξη μελετών, σημάνσεις, κ.α.

7.1.6.Η αρμοδιότητα των κοιμητηρίων

Ασκείται σε μέτριο βαθμό από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών ως προς τις συντηρήσεις, τη Διεύθυνση Καθαριότητας για την καθαριότητα των χώρων και τη Διεύθυνση Εσόδων-Περιουσίας ως προς την οικονομική διαχείριση. Οι βασικές εργασίες αφορούν την χορήγηση αδειών, την είσπραξη τελών και δικαιωμάτων και τις συντηρήσεις. Τα λειτουργικά προβλήματα αφορούν τις ελλείψεις σε προσωπικό, εξοπλισμό και εγκαταστάσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα στα νεκροταφεία δεν υπηρετούν υπάλληλοι που έχουν κάποια σχέση εργασίας με τον Δήμο, αν και προβλέπονται οι θέσεις τους στο οργανόγραμμα, αλλά ιδιώτες, οι οποίοι πληρώνονται άτυπα από τους συγγενείς των θανόντων.

Τα προβλήματα οργάνωσης είναι επίσης σημαντικά, αφού οι παρεχόμενες υπηρεσίες δεν καλύπτουν τις ανάγκες των κατοίκων. Δεν υπάρχει η δυνατότητα αγοράς οικογενειακών τάφων πλέον. Παρόλο που τα δύο Κοιμητήρια του Δήμου βρίσκονται εκτός του κεντρικού αστικού ιστού κι έχει αποφασιστεί η επέκτασή τους, δεν έχει υλοποιηθεί η απόφαση αυτή. Επίσης στο Κοιμητήριο Σπάτων δεν υφίσταται κυλικείο που θα εξυπηρετούσε τους δημότες και θα αποτελούσε πηγή εσόδων για τον Δήμο.

7.1.7.Οι αρμοδιότητες του περιβάλλοντος, πρασίνου και πολιτικής προστασίας

Οι βασικές εργασίες εντάσσονται στη συντήρηση, δημιουργία πρασίνου σε κοινόχρηστους χώρους, περιποίηση των παιδικών χαρών και στις δράσεις πολιτικής

προστασίας. Οι πλημμύρες στη Μάνδρα και η πυρκαγιά στο Μάτι με συνέπεια τον άδικο θάνατο τόσων ανυποψίαστων συμπολιτών μας επιβεβαίωσε με τραγικό τρόπο τη σημαντική υποστελέχωση και τις ελλείψεις σε εξοπλισμό και εγκαταστάσεις στους Ο.Τ.Α., όπως και στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος. Είναι απαράδεκτο και εξαιρετικά επικίνδυνο να προβλέπεται μόνο μία οργανική θέση εργασίας και να υπηρετεί ένας υπάλληλος μόλις στο Τμήμα Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας.

7.1.8 Οι αρμοδιότητες της τοπικής ανάπτυξης

Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος, όπου τα τελευταία χρόνια, μετά τη λειτουργία του Διεθνούς Αερολιμένα και των Εμπορικών Κέντρων, έχουν πραγματοποιηθεί κοσμογονικές αλλαγές και μεταβολές στον τομέα της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας προτεραιότητα του Δήμου θα έπρεπε να προωθηθεί η τοπική ανάπτυξη. Παρατηρούμε όμως ότι στο αντίστοιχο τμήμα του Δήμου που ανήκει στη Διεύθυνση Προγραμματισμού, υπηρετεί μόνο ένας υπάλληλος, ο προϊστάμενος του τμήματος, χωρίς υφιστάμενο. Το θέμα που κυρίως απασχολεί το τμήμα είναι η διαχείριση των αδέσποτων ζώων χωρίς να ασκείται ικανοποιητικά η αρμοδιότητα της τοπικής ανάπτυξης, τομέας κομβικός για το μέλλον και την ανάπτυξη της περιοχής.

7.2. Συμπεράσματα σχετικά με την άσκηση αρμοδιοτήτων από τον Δήμο

Σε γενικές γραμμές ασκούνται με επάρκεια οι αρμοδιότητες που έχουν εκχωρηθεί στον Δήμο. Παρατηρούνται επικαλύψεις με τα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου. Επικαλύψεις επίσης σημειώνονται κατά τον προγραμματισμό και κατασκευή βασικών υποδομών στην Ανατολική Αττική μεταξύ Δήμου, Περιφέρειας και αντίστοιχων Υπουργείων με συνέπεια να καθυστερούν να υλοποιηθούν δημοτικά έργα και να αυξάνεται το κόστος κατασκευής.

7.3. Εκτίμηση του Εύρους Εποπτείας

Στον Ο.Ε.Υ. του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος προβλέπονται 11 Διευθύνσεις, 34 Τμήματα και 385 θέσεις υπαλλήλων δημοσίου δικαίου, ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Το εύρος ελέγχου παρουσιάζει ποικιλία, αφού κάποιες διευθύνσεις παρουσιάζουν μεγάλο εύρος ελέγχου και άλλες μικρότερο.

Σύμφωνα με τη Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών στον Δήμο υπηρετούν 309 υπάλληλοι μόνιμοι, αορίστου χρόνου και με έμμισθη εντολή, δηλαδή

διαπιστώνεται ότι υπάρχουν 70 κενές θέσεις στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας. Εφόσον ο Δήμος αποτελείται από 11 Διευθύνσεις και 34 Τμήματα και οι υπάλληλοι που υπηρετούν ανέρχονται σε 307, θα έπρεπε κάθε διεύθυνση να αποτελείται από 3 τμήματα και σε κάθε τμήμα να υπηρετούν 9-10 υπάλληλοι. Εντοπίζονται όμως μεγάλες αποκλίσεις στο εύρος εποπτείας των Διευθύνσεων ή των Τμημάτων, καθώς υπάρχουν Τμήματα με έναν προϊστάμενο και κανέναν ή έναν ή δύο υπαλλήλους και Διευθύνσεις με υπερβολικά διαφοροποιημένο προσωπικό.

Συγκεκριμένα στα τμήματα της Διεύθυνσης Καθαριότητας και Ανακύκλωσης υπηρετούν 19, 49 και 18 υπάλληλοι ενώ στα τμήματα Πολιτικής Προστασίας, Τοπικής Οικονομικής Ανάπτυξης, Εφαρμογής Προγραμμάτων Κοινωνικής Προστασίας και Συγκοινωνιών και Εγκαταστάσεων υπηρετεί ένας υπάλληλος, δηλαδή ο τμηματάρχης. Αυτή η μεγάλη απόκλιση και ο μεγάλος αριθμός υπηρετούντων υπαλλήλων στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης δικαιολογείται από το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη Διεύθυνση η πλειοψηφία των υπηρετούντων υπαλλήλων της ανήκουν στους κλάδους Υ.Ε. Εργατών Καθαριότητας ή Δ.Ε. Οδηγών με αντικείμενο της εργασίας τους την αποκομιδή των απορριμμάτων και τον καθαρισμό της πόλης. Έτσι λόγω της φύσης της εργασίας απαιτείται μεγάλος αριθμός εργαζομένων για να φέρουν σε πέρας το έργο τους χωρίς παράλληλα να χρειάζονται πολλοί προϊστάμενοι. Σημαντικό και βοηθητικό για την υπηρεσία είναι το γεγονός ότι υπηρετούν στην ίδια Διεύθυνση επιστάτες και επόπτες καθαριότητας που ελέγχουν σε καθημερινή βάση την καθαριότητα της πόλης στα σημεία που τους έχει ορίσει ο Προϊστάμενός τους. Επομένως το εύρος εποπτείας στη συγκεκριμένη Διεύθυνση είναι μεγάλο, δικαιολογείται από τη φύση και τις παραμέτρους της εργασίας αλλά οι Προϊστάμενοι πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί μήπως δημιουργηθούν υποομάδες με τάσεις αυτονομίας των υφισταμένων και τελικά χαθεί ο κεντρικός έλεγχος.

Στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης παρατηρούμε επίσης ότι υπηρετούν 51 υπάλληλοι, οι οποίοι ανήκουν στη Διεύθυνση και όχι σε τμήμα της Διεύθυνσης και διατίθενται ανάλογα με τις ανάγκες των τμημάτων. Οι συγκεκριμένοι υπάλληλοι δέχονται εντολές από τον διευθυντή και από τους δύο προϊσταμένους, ανάλογα με το τμήμα που διατίθενται κάθε φορά. Αυτή η πρακτική προκαλεί σύγχυση στους υπαλλήλους εφόσον δε γνωρίζουν καθημερινά πού θα εργαστούν, δεν έχουν μια σταθερή βάση και μια σταθερή συνεργασία με έναν προϊστάμενο που να τους υποδεικνύει τα καθήκοντά τους και τη μεθοδολογία της

εργασίας τους, Οι υφιστάμενοι τελικά αδυνατούν να κατανοήσουν τον ρόλο τους και οι προϊστάμενοι δεν μπορούν να τους αξιολογήσουν επαρκώς.

Σοβαρό θέμα από την άλλη πλευρά προκύπτει το πρόβλημα των υποστελεχωμένων τμημάτων. Δεν είναι λογικό να υπηρετεί μόνο ο προϊστάμενος και κανείς υφιστάμενος υπάλληλος σε τέσσερα τμήματα του Δήμου (1/0), ενώ σε άλλα δύο τμήματα υπηρετεί μόνο ένας υφιστάμενος υπάλληλος(1/1) και σε πέντε τμήματα δύο υφιστάμενοι(1/2). Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι στον Δήμο απασχολείται πλήθος υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ΟΑΕΔ κ.α.. Μεγάλο μέρος των υπαλλήλων αυτών καλύπτουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες του Οργανισμού. Για παράδειγμα οι μόνιμοι υπάλληλοι που υπηρετούν στους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς είναι 16 ενώ οι συμβασιούχοι ξεπερνούν τους 45. Οι μόνιμοι υπάλληλοι των παιδικών σταθμών σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα αιτήματα εισαγωγής των βρεφών και νηπίων και μεγάλος αριθμός αιτήσεων δεν ικανοποιείται παρόλη τη συμβολή των υπαλλήλων Ι.Δ.Ο.Χ. μέσω των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων. Το θέμα που προκύπτει πρέπει να αντιμετωπισθεί άμεσα δεδομένου ότι η περιοχή συνεχώς αναπτύσσεται και ο πληθυσμός της αυξάνεται.

Στο Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων Κοινωνικής Προστασίας σύμφωνα με τον Ο.Ε.Υ. εξάλλου υπηρετεί ένας μόνιμος υπάλληλος και 20 συμβασιούχοι μέσω του Διευρυμένου Κέντρου Κοινότητας, του Κοινωνικού Παντοπωλείου και του ΟΑΕΔ. Οι αυξημένες κοινωνικές ανάγκες λόγω της οικονομικής και υγειονομικής κρίσης από τη μια μεριά καθιστούν απαραίτητη τη διατήρηση του παραπάνω τμήματος στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής, αλλά από την άλλη πλευρά δεν είναι εφικτό να λειτουργεί τμήμα διεύθυνσης χωρίς υφιστάμενο υπάλληλο. Οι εποχιακοί υπάλληλοι εναλλάσσονται και εκτελούν βοηθητικές εργασίες, δεν αξιολογούνται για την εργασία που προσφέρουν και δε φέρουν ουσιαστικά και τυπικά ευθύνη καθώς δεν έχουν δικαίωμα υπογραφής. Για αυτούς τους λόγους οφείλει η διοίκηση να στελεχώσει τα τμήματα με το κατάλληλο μόνιμο προσωπικό. Αν αυτό δεν καταστεί δυνατό, πρέπει να συρρικνωθούν τα τμήματα με ομοειδή αντικείμενα.

Στα τμήματα της Διεύθυνσης Υπηρεσίας Δόμησης το εύρος εποπτείας είναι μικρό, τα δύο τμήματα στελεχώνουν ο Προϊστάμενος και ένας υφιστάμενος υπάλληλος και στο τρίτο τμήμα ο Προϊστάμενος και τρεις υφιστάμενοι υπάλληλοι. Καλό είναι να εξεταστεί αν τα τμήματα αυτά πρέπει να είναι ανεξάρτητα ή να ενταχθούν σε μεγαλύτερη μονάδα.

7.4. Εκτίμηση της Ενότητας Κατευθύνσεως

Μελετώντας τον Ο.Ε.Υ, τις αρμοδιότητες και το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου παρατηρούμε ότι σε γενικές γραμμές ακολουθείται η ενότητα της κατεύθυνσης, αφού ομοειδείς δραστηριότητες με τον ίδιο στόχο έχουν υπαχθεί κάτω από την ίδια διοίκηση-διεύθυνση για να αποφευχθεί επικάλυψη αρμοδιοτήτων. Για παράδειγμα η Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής ασκεί την αρμοδιότητα εφαρμογής πολιτικών ή συμμετοχής σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και νηπιακής ηλικίας με την ίδρυση και λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών. Η μέριμνα για την προστασία των βρεφών και των νηπίων, η διευκόλυνση των εργαζομένων γονέων και η κατ' επέκταση προστασία της απασχόλησης ασκούνται αποκλειστικά από τη Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής. Ο προϊστάμενος της διεύθυνσης βάσει των στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος είναι υπεύθυνος να κατευθύνει, να κινητοποιεί και να ελέγχει τους υφισταμένους του για την επίτευξη του σκοπού της υπηρεσίας του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η ενότητα της κατεύθυνσης τηρείται καθώς ένας διαχειριστής, ο προϊστάμενος, διαχειρίζεται μέσα σε μια δομή, την υπηρεσία του, το σχέδιο δράσης και καλείται να συντονίσει και να φέρει σε πέρας το έργο. Το ίδιο ισχύει για τη Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών που έχει επιφορτιστεί το σύνολο του διοικητικού έργου του Δήμου, τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, την τήρηση των καταλόγων δημοτικής κατάστασης, του ληξιαρχείου κ.τ.λ. Στις περισσότερες διευθύνσεις του Δήμου, τις διευθύνσεις Κοινωνικής Πολιτικής, Υπηρεσιών Δόμησης, Τεχνικών Υπηρεσιών κ.λ.π., ένας προϊστάμενος διαχειρίζεται και συντονίζει τις δραστηριότητες που έχουν τον ίδιο στόχο απόδοσης.

Στον τομέα των οικονομικών όμως παρατηρούμε την ύπαρξη δύο Διευθύνσεων, τη Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και τη Διεύθυνση Εσόδων και Περιουσίας. Σε αυτό το σημείο δεν τηρείται η αρχή της ενότητας της κατευθύνσεως λόγω της διάσπασης του ενιαίου αντικείμενου της οικονομικής λειτουργίας.

Στον χώρο της παιδείας επίσης παρατηρούμε ότι δεν εφαρμόζεται αυτή η αρχή. Συγκεκριμένα το Τμήμα Προστασίας Οικογένειας, Παιδιού, Νεολαίας και Παιδείας έχει ως αρμοδιότητα τα θέματα Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης. Στον Ο.Ε.Υ του «Οργανισμού Παιδείας, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος Ο ΞΕΝΟΦΩΝ» αναφέρεται ότι παραπάνω Οργανισμός ασκεί την αρμοδιότητα των θεμάτων παιδείας

του Δήμου. Επίσης οι σχολικές επιτροπές είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και ασκούν τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες που ορίζονται από τον Καλλικράτη και τον Κλεισθένη. Συνεπώς υπεύθυνοι για τον συντονισμό της άσκησης της αρμοδιότητας της παιδείας είναι τέσσερα πρόσωπα μέσω των παραπάνω τεσσάρων οργανωσιακών δομών του Δήμου. Είναι λογικό να δημιουργείται σύγχυση και να παρατηρούνται καθυστερήσεις στην επίτευξη του στόχου λόγω της πολυαρχίας. Το ίδιο συμβαίνει στο Τμήμα Περιβάλλοντος, το οποίο είναι αρμόδιο για την εκπόνηση και την εφαρμογή σχεδίων δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος, αρμοδιότητα την οποία επίσης ασκεί βάσει του Ο.Ε.Υ. του ο «ΞΕΝΟΦΩΝ».

7.5. Εκτίμηση των Κριτηρίων Τμηματοποίησης

Το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα οργάνωσης κατά τόπο σύμφωνα με το κριτήριο οργάνωσης κατά τόπο ή κατά γεωγραφική περιοχή. Ο Δήμος Σπάτων-Αρτέμιδος, όπως όλοι οι Δήμοι, έχει οργανωθεί κατά τόπο για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των κατοίκων-δημοτών της συγκεκριμένης περιοχής.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Ο.Ε.Υ. οι Υπηρεσίες του Δήμου έχουν τμηματοποιηθεί κατά λειτουργία, δηλαδή Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, Κοινωνικής Πολιτικής, Προσχολικής Αγωγής Τεχνικών Υπηρεσιών, Υπηρεσιών Δόμησης, Καθαριότητας κ.λ.π. Το οργανόγραμμα του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος που παρουσιάζει την επίσημη δομή του και τα στρώματα διοίκησης, εμφανίζεται πολύπλοκο και δαιδαλώδες λόγω του μεγάλου αριθμού οργανικών μονάδων, Διευθύνσεων και Τμημάτων, που υπερβαίνει αναλογικά τις απαιτήσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων και τον αριθμό του προσωπικού. Υπάρχουν υπηρεσίες με περιορισμένο αντικείμενο, με δραστηριότητες που δε σχετίζονται μεταξύ τους και με αρμοδιότητες που δεν ασκούνται πλέον.

Για παράδειγμα στη Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Πολιτικής Προστασίας και Πρασίνου δεν είναι λειτουργικό η καίρια αρμοδιότητα της Πολιτικής Προστασίας να συνυπάρχει σε τμήμα με την αρμοδιότητα του Περιβάλλοντος. Μάλιστα σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν.4662/2020 στους Δήμους συστήνεται Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας, υπαγόμενο απευθείας στον Δήμαρχο. Προφανώς μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές στο Μάτι και τη Μάνδρα ο νομοθέτης επεσήμανε τις

στρεβλώσεις και τις ελλείψεις στους Δήμους της χώρας και τους υποχρέωσε να τροποποιήσουν τους Ο.Ε.Υ. προς αυτή την κατεύθυνση.

Στο έτερο τμήμα της παραπάνω Διεύθυνσης με αρμοδιότητες τη συντήρηση του Πρασίνου, των Κοιμητηρίων και των Παιδικών Χαρών εντοπίζεται ότι οι δραστηριότητές του θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν με δραστηριότητες άλλων τμημάτων. Μελετώντας τις αρμοδιότητες του Δήμου παρατηρούμε ότι στον τομέα του περιβάλλοντος ανήκουν η αποκομιδή των απορριμμάτων, η διαχείριση των αποβλήτων, η δημιουργία πράσινων σημείων, η εκπόνηση μελετών και σχεδίων για την προστασία του περιβάλλοντος κ.α. Οι αρμοδιότητες σχετικά με συντήρηση των κοιμητηρίων και του πρασίνου είναι ομοειδείς με την αποκομιδή των απορριμμάτων και θα μπορούσαν να ασκηθούν σε επίπεδο τμήματος ή γραφείου από την Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης. Τη συντήρηση των παιδικών χαρών επιτελούν εξειδικευμένοι τεχνίτες, τους οποίους διαθέτει η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων.

Στον τομέα των αρμοδιοτήτων Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης προβλέπεται η εφαρμογή πολιτικών ή η συμμετοχή σε δράσεις που αποσκοπούν στην υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής, νηπιακής και παιδικής ηλικίας, της τρίτης ηλικίας και των ευπαθών ομάδων. Τις αρμοδιότητες αυτές ασκεί ο Δήμος μέσω δύο διευθύνσεων, της Διεύθυνσης Προσχολικής Αγωγής και της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής.

Η παραπάνω κατάτμηση δεν είναι λειτουργική αν συνεκτιμηθούν τα εξής:

1. Συντάσσονται από κοινού μελέτες για την προμήθεια τροφίμων για τους παιδικούς σταθμούς, τα Κ.Α.Π.Η., το Κ.Η.Φ.Ι. και το Κοινωνικό Παντοπωλείο και ανάλογα με τις ανάγκες οι δομές καλύπτουν η μία την άλλη σε τρόφιμα.
2. Οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής ήδη συνεργάζονται εποικοδομητικά με τους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς στηρίζοντας τους παιδαγωγούς και τους γονείς με εβδομαδιαίες επισκέψεις και διοργάνωση κοινών δράσεων βάσει των καθηκόντων τους. Οργανώνονται επίσης προγράμματα συναισθηματικής ενδυνάμωσης από τους ψυχολόγους για την υποστήριξη των νηπίων.
3. Η Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής δε διαθέτει διοικητικούς υπαλλήλους.

Στον τομέα Παιδείας, Αθλητισμού και Πολιτισμού οι συναφείς αρμοδιότητες ασκούνται από τα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου και από το Τμήμα Προστασίας Οικογένειας, Παιδιού, Νεολαίας και Παιδείας. Ο κατακερματισμός αυτός δε φαίνεται είναι λειτουργικός και βοηθητικός αλλά αντίθετα δημιουργεί και προβλήματα

επικαλύψεων αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα Νομικά Πρόσωπα και τις Υπηρεσίες του Δήμου.

Στον Δήμο Σπάτων-Αρτέμιδος παρατηρούμε και τμηματοποίηση βάσει του γεωγραφικού κριτηρίου. Ως έδρα του Δήμου έχει οριστεί η πόλη των Σπάτων. Οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες που εξυπηρετούν την Αρτέμιδα είναι το ΚΕΠ Αρτέμιδος, το Τμήμα Αποκομιδής και Ανακύκλωσης με έδρα την Αρτέμιδα και το Τμήμα Προσχολικής Αγωγής Αρτέμιδος. Τα τμήματα αυτά είναι απαραίτητα για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών δεδομένου ότι ο πληθυσμός στην πόλη της Αρτέμιδας αυξάνεται και το καλοκαίρι η πόλη δέχεται επισκέπτες στο παραλιακό μέτωπο. Την Αρτέμιδα έχει ως έδρα το Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων της Διεύθυνσης Διοικητικών Υπηρεσιών. Στο παρελθόν τα αρχεία του Δημοτολογίου και του Ληξιαρχείου Αρτέμιδος βρίσκονταν στο Δημοτικό Κατάστημα Αρτέμιδος, όπου απευθύνονταν οι δημότες για την έκδοση πιστοποιητικών ή για τη δήλωση γεννήσεων, γάμων κ.α. Μετά τη συνένωση των δύο Δήμων, την εφαρμογή του Εθνικού Δημοτολογίου, τη λειτουργία των ΚΕΠ και τελευταία τη δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικών μέσω του διαδικτύου το συγκεκριμένο τμήμα δεν ασκεί κάποια αρμοδιότητα και πρέπει να καταργηθεί.

Κεφάλαιο 8°. Συμπεράσματα και Προτάσεις Βελτίωσης για την Αποτελεσματικότερη Λειτουργία του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

8.1. Γενικά Συμπεράσματα

Μελετώντας το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος διαπιστώνουμε ότι έχουν τεθεί σημαντικοί και μεγάλοπνοοι στόχοι. Σε πολλούς τομείς όμως είναι απαραίτητο να διερευνηθεί η κατάλληλη μεθοδολογία και να καθοριστούν οι απαραίτητες διαδικασίες ώστε να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Παρατηρούμε ότι οι υπηρεσίες του Δήμου ασκούν μεν τις βασικές αρμοδιότητες, διεκπεραιωτικά δε τις περισσότερες φορές. Για να εξελιχθεί ο Δήμος όμως σε ένα σύγχρονο, αποτελεσματικό, αποδοτικό οργανισμό που θα προσφέρει ποιοτικές υπηρεσίες προς τους πολίτες και θα προσελκύσει νέους κατοίκους και επιχειρήσεις, πρέπει να δώσει μεγάλη προσοχή στον αναπτυξιακό σχεδιασμό του, την εφαρμογή και την υλοποίησή του. Τα πρότυπα της έξυπνης, πράσινης και υγιούς πόλης που αναλύθηκαν παραπάνω και έχουν εφαρμοστεί επιτυχώς παγκοσμίως φαίνεται να μη λαμβάνονται υπόψη στη σύνταξη του Ο.Ε.Υ.

8.2. Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής¹⁵⁴

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα είναι τα εξής:

1. Το φυσικό περιβάλλον του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος: το παραθαλάσσιο μέτωπο, η εκτεταμένη αμμώδης ακτογραμμή, οι ατελείωτες παραλίες, τα πεντακάθαρα θαλάσσια ύδατα, η προστατευόμενη περιοχή υδροβιότοπου "Αλυκή", οι ιδανικές ανεμολογικές συνθήκες για ναυταθλητισμό, το ήπιο μεσογειακό κλίμα, ο ιστορικός εύφορος κάμπος των Μεσογείων με τα αμπέλια, τις ελιές, τις αμυγδαλιές, τις φιστικιές και τα οπωροκηπευτικά, τα παραδοσιακά οινοποιεία και ελαιοτριβεία.

2. Η χωροταξική θέση του Δήμου που απέχει μόλις 20 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα, στο κέντρο των μεγάλων, περιφερειακής και εθνικής σημασίας, υποδομών, την Αττική οδό, το Λιμάνι της Ραφήνας, το Διεθνές Αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος». Επίσης εντός των διοικητικών ορίων του δήμου λειτουργούν το Αττικό Ζωολογικό Πάρκο, το εκπτωτικό χωριό Designer Outlet Athens, το μεγαλύτερο υπαίθριο εμπορικό κέντρο στην Ελλάδα Smart Park. Πρόσφατα δε ξεκίνησε η ανοικοδόμηση ενός νέου σύγχρονου εμπορικού κέντρου, του Retail Park.

¹⁵⁴Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος 2014-2019, Απόφαση 154/2015 Δ.Σ. Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος.

Τα σημαντικότερα προβλήματα έχουν ως εξής:

1. Η απαξίωση της γεωργικής καλλιέργειας, η τάση προς την αστικοποίηση λόγω των αυξανόμενων αναγκών για στέγαση, η άναρχη οικιστική ανάπτυξη, η εκτός σχεδίου αυθαίρετη δόμηση, οι ελλείψεις στον πολεοδομικό σχεδιασμό, οι καθυστερήσεις στην προώθηση πράξεων εφαρμογής, την τροποποίηση χρήσεων γης, και ολοκλήρωσης κυκλοφοριακών μελετών.

2. Η ελλιπής διαχείριση των αποβλήτων, τα χαμηλά ποσοστά ανακύκλωσης, η απουσία ολοκληρωμένου σχεδιασμού στον τομέα αποκομιδής των απορριμμάτων.

3. Η ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου, το ελλιπές δίκτυο όμβριων και το πεπαλαιωμένο δίκτυο ύδρευσης.

4. Η ανεπαρκής συγκοινωνιακή σύνδεση της περιοχής με την πρωτεύουσα, τα μειωμένα δρομολόγια του ΟΑΣΑ, η μη σύνδεση της πόλης των Σπάτων με το Αεροδρόμιο και η μη λειτουργία της δημοτικής συγκοινωνίας, που με απόφαση του Δ.Σ. έχει ιδρυθεί.

5. Η εξαιρετικά μειωμένη επιχειρηματική δραστηριότητα στον αστικό ιστό, κυρίως στη δημοτική ενότητα Σπάτων, όπου στην κεντρική λεωφόρο τα περισσότερα ακίνητα με χρήση για εμπορικά καταστήματα δεν είναι μισθωμένα και παραμένουν κλειστά.

6. Η κατάρρευση και η απαξίωση του δημοτικού λιμενίσκου Αρτέμιδος, το οποίο, αν ήταν κατασκευασμένο με τις απαιτούμενες τεχνικές προδιαγραφές, θα μπορούσε να εξελιχθεί σε μια σύγχρονη μαρίνα, που θα απέφερε σημαντικό οικονομικό όφελος στον Δήμο. Το Αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» απέχει μόλις 15 λεπτά από τον λιμενίσκο. Μπορούμε να αντιληφθούμε το κέρδος για την αναβάθμιση της περιοχής από την ενδεχόμενη κατασκευή μαρίνας.

8.3. Προτάσεις για την τροποποίηση του ΟΕΥ του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος

Ο Ο.Ε.Υ του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος εγκρίθηκε το 2011 και από τότε ισχύει με ελάχιστες τροποποιήσεις. Μετά τη συνένωση των δύο δήμων το προσωπικό εντάχθηκε στη νέα οργανωτική δομή βάσει του θεσμικού πλαισίου που διέπει την οργάνωση και λειτουργία των Ο.Τ.Α. Ας μη λησμονούμε ότι η περίοδος σύνταξης των Ο.Ε.Υ. συνέπεσε χρονικά με τη δημοσιονομική κρίση, τα μνημόνια, τη διαθεσιμότητα, την εφεδρεία, την απόλυση δημοτικών υπαλλήλων, την κατάργηση της δημοτικής αστυνομίας με συνέπεια την ανασφάλεια και την αγωνία των

υπαλλήλων και την αντίστοιχη άσκηση πίεσης από την πλευρά τους. Η αρμόδια επιτροπή σύνταξης του Ο.Ε.Υ. έδωσε έμφαση στην ομαλή ένταξη του υφισταμένου προσωπικού των δύο δημοτικών ενοτήτων και στη διασφάλιση των θέσεων εργασίας τους. Ο αριθμός και οι κλάδοι των εργαζομένων καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό τη μορφή και τη διάρθρωση του Ο.Ε.Υ.

Η πρώτη προσπάθεια σύνταξης και εφαρμογής του Ο.Ε.Υ. του καλλικρατικού Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος που ακολούθησε τις ανάγκες του ανομοιογενούς προσωπικού ήταν αρχικά επιτυχής. Ο Δήμος, όπως όλη η χώρα, αντιμετώπιζε σοβαρά οικονομικά προβλήματα, τα οποία σε γενικές γραμμές αντιμετωπίστηκαν και ο Δήμος κατάφερε να ξεπεράσει τις οικονομικές δυσκολίες του. Από την άλλη πλευρά όμως κατά την εφαρμογή του Ο.Ε.Υ. εντοπίστηκαν αδυναμίες, επικαλύψεις μεταξύ των οργανωτικών δομών εντός και εκτός του Δήμου κι έλλειψη ευελιξίας.

Ενώ ο Ο.Ε.Υ. ανταποκρίθηκε σε πρώτη φάση στις ανάγκες της συνένωσης των δύο δήμων, στη συνέχεια έπρεπε να είχε αναθεωρηθεί στοχεύοντας στην περαιτέρω ανάπτυξή του και λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Δήμου, τα σημαντικά προβλήματα, τις ελλείψεις στην παροχή υπηρεσιών στους δημότες αλλά και τα πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες εξέλιξής του. Έχουν ήδη συμπληρωθεί 13 έτη από την ίδρυση του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος, έχει διαμορφωθεί πλέον η φυσιογνωμία του, έχουν εντοπιστεί τα οργανωτικά προβλήματα και οι δυσχέρειες που παρουσιάζονται. Οι αυστηροί περιορισμοί προσλήψεων υπαλλήλων ως αποτέλεσμα των μνημονίων, οι συνταξιοδοτήσεις, η κινητικότητα, η μείωση του προσωπικού και η αύξηση του πληθυσμού του Δήμου διαφοροποιούν τις ανάγκες λειτουργίες και καθιστούν αναγκαία την τροποποίηση του υφισταμένου Ο.Ε.Υ.

Μελετώντας στο επίσημο site του Δήμου τη διαύγεια και συγκεκριμένα τις αποφάσεις Δημάρχου σχετικά με τις μετακινήσεις του προσωπικού εντοπίζεται πληθώρα αλλεπάλληλων μετακινήσεων διοικητικών υπαλλήλων από Διεύθυνση σε Διεύθυνση, από Τμήμα σε Τμήμα και από τον Δήμο στα Νομικά Πρόσωπά του υποδηλώνοντας από τη μια μεριά την έλλειψη προσωπικού και την υποστελέχωση των υπηρεσιών και από την άλλη πλευρά την προσπάθεια της διοίκησης να ενισχύσει τα τμήματα ανάλογα με τις τρέχουσες ανάγκες. Ακόμη έχουν εντοπιστεί αρκετές μετατάξεις υπαλλήλων του Δήμου σε άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου μέσω της κινητικότητας παρόλο που οι περισσότεροι από τους υπαλλήλους είναι μόνιμοι κάτοικοι του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος. Η τάση μεγάλου αριθμού υπαλλήλων να

επιδιώκουν και να αναζητούν τη μετακίνησή τους ίσως οφείλεται στον φόρτο εργασίας, τα οργανωτικά προβλήματα της υπηρεσίας, τα πολλαπλά και διαφορετικά καθήκοντα που ασκούν, την καθημερινή πίεση και το άγχος που βιώνουν. Θα ήταν ενδιαφέρουσα η έρευνα και η αναζήτηση των αιτιών της τάσης αυτής.

Σημειώνεται επίσης ότι οι τελευταίες κρίσεις προϊσταμένων από το αρμόδιο υπηρεσιακό συμβούλιο πραγματοποιήθηκαν το 2014. Τα τελευταία εννέα έτη μετά τις αποχωρήσεις λόγω συνταξιοδότησης, παραίτησης ή μετάταξης των κριθέντων προϊσταμένων η τοποθέτηση των αναπληρωτών πραγματοποιείται με απόφαση δημάρχου. Δεδομένου ότι η υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού έχει μεταβληθεί από το 2014, θεωρείται απαραίτητη η αναθεώρηση του Ο.Ε.Υ. όχι μόνο ως προς την οργανωτική δομή αλλά και ως προς τη στελέχωση των δομών και των προϊσταμένων αυτών.

Ο νέος σχεδιασμός πρέπει να ξεκινήσει ωστόσο από τις ανάγκες του Οργανισμού και όχι των υπαλλήλων του, όπως ανορθόδοξα και για τους λόγους που αναφέρθηκαν συνέβη το 2011. Μετά τη λεπτομερή μελέτη του οργανογράμματος, των αρμοδιοτήτων και της αποστολής του Δήμου σε συνδυασμό με την εφαρμογή της αρχής ενότητας της κατεύθυνσεως, του εύρους εποπτείας και των κριτηρίων εντοπίστηκαν οι αδυναμίες που περιγράφηκαν παραπάνω. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος προτείνονται οι παρακάτω τροποποιήσεις στον ΟΕΥ:

- Συγχώνευση της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών με τη Διεύθυνση Εσόδων, Περιουσίας και Κληροδοτημάτων. Η ύπαρξη δύο διαφορετικών διευθύνσεων δε λειτουργεί προς το συμφέρον του Δήμου. Τα στελέχη αυτών των δύο υπηρεσιών οφείλουν να συνεργάζονται στενά καθώς ασχολούνται με κοινό αντικείμενο, την οικονομική λειτουργία του Δήμου που πρέπει να έχει συνέχεια. Επίσης μεγάλη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην καταγραφή και την αξιοποίηση της ακίνητης δημοτικής περιουσίας όπως και στη λειτουργία των Κοιμητηρίων. Θα μπορούσε εξάλλου το Τμήμα Περιουσίας, Κληροδοτημάτων και Κοιμητηρίων να είναι αυτοτελές υπό την εποπτεία του Δημάρχου για εύλογο χρονικό διάστημα προκειμένου να τακτοποιηθούν εκκρεμότητες δεκαετιών..
- Συγχώνευση της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής με τη Διεύθυνση Προσχολικής Αγωγής και Δημιουργικής Απασχόλησης. Η νέα Διεύθυνση που θα προκύψει, θα είναι ισχυρότερη και θα βοηθηθούν διοικητικά οι δημοτικοί

βρεφονηπιακοί σταθμοί. Θα παραμείνουν τα δύο τμήματα των βρεφονηπιακών σταθμών, ένα για κάθε δημοτική ενότητα. Επίσης θα παραμείνουν τα τμήματα Κοινωνικής Πρόνοιας και Διοίκησης, Υγείας και Δημοτικών Ιατρείων, Προστασίας Οικογένειας και Παιδιού και Προστασίας Τρίτης Ηλικίας. Το Τμήμα Προαγωγής Υγείας όπως και το Τμήμα Προστασίας Οικογένειας και Παιδιού θα μεριμνούν για τη σωματική και ψυχική υγεία των νηπίων και των οικογενειών τους. Το Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας εκτός των άλλων θα ενισχύει τις ευάλωτες οικογένειες των νηπίων. Η συνεργασία των τμημάτων εντός της ίδιας διεύθυνσης θα είναι αμεσότερη και κατά συνέπεια αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη προς το όφελος των δημοτών.

- Συγχώνευση των Τμημάτων της Διεύθυνσης Υπηρεσίας Δόμησης σε ένα τμήμα ενταγμένο στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών, στην οποία επίσης υπηρετούν πολιτικοί μηχανικοί και τοπογράφοι μηχανικοί με παράλληλη κατάργηση της Διεύθυνσης Υπηρεσίας Δόμησης. Οι μηχανικοί της νέας διεύθυνσης θα συνεργάζονται δημιουργικά και εκπονούν από κοινού τις μελέτες για την ευόδωση των τεχνικών έργων και την επιτάχυνση των εντάξεων στο σχέδιο πόλης.
- Κατάργηση της Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Πρασίνου και Πολιτικής Προστασίας, η οποία είναι υποστελεχωμένη και δεν μπορεί να σταθεί ως ξεχωριστή διεύθυνση, λαμβάνοντας υπόψη μας ότι ο Δήμος υποχρεούται βάσει νομοθεσίας να συστήσει Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας. Επίσης για το Τμήμα Προστασίας Περιβάλλοντος και Πρασίνου προτείνεται η ένταξή του στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης. Η συγκεκριμένη διεύθυνση διαθέτει πολυπληθές προσωπικό και μηχανολογικό εξοπλισμό που θα μπορούσε να διαθέσει στο παραπάνω τμήμα.
- Κατάργηση των δύο Ν.Π.Δ.Δ. «Ο Ξενοφών» και «Η Άρτεμις» και ενσωμάτωσή τους στον Δήμο. Τα δύο Νομικά Πρόσωπα επιχορηγούνται από τον Δήμο για να λειτουργήσουν, δε διαθέτουν επαρκές ανθρώπινο δυναμικό με συνέπεια να δαπανούν οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους του Δήμου. Συνεργάζονται με εξωτερικούς συνεργάτες λόγω της έλλειψης προσωπικού, τους οποίους δε θα χρειάζονταν αν ανήκαν στον Δήμο. Για παράδειγμα η μισθοδοσία δίνεται σε εξωτερικό συνεργάτη ενώ στον Δήμο το Λογιστήριο είναι υπεύθυνο σε συνεργασία με το Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού.

- Δημιουργία Διεύθυνσης Πολιτισμού, Αθλητισμού, Παιδείας και Νεολαίας, στην οποία προστίθενται οι αρμοδιότητες που σήμερα ασκούνται από τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής στον τομέα της Παιδείας και της Δια Βίου Μάθησης. Στη νέα διεύθυνση απορροφάται το προσωπικό των Νομικών Προσώπων. Μέριμνα πρέπει να ληφθεί ώστε οι γραμματείς των Επιτροπών Παιδείας και Δ.Ε.Π. να ανήκουν στο τμήμα με την αρμοδιότητα της παιδείας ώστε να υπάρχει συνεργασία. Το πρόβλημα της σχολικής στέγης που ταλανίζει τον Δήμο τις τελευταίες δύο δεκαετίες απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό και όχι αποσπασματικές κινήσεις.
- Δημιουργία ξεχωριστού Τμήματος Ανακύκλωσης στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης ώστε να υπάρξει συντονισμός με στόχο την αύξηση των ποσοστών στην ανακύκλωση και τη μείωση του όγκου των απορριμμάτων και την επανάχρησή τους.
- Σύσταση Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, Διαφάνειας και Ποιότητας.
- Κατάργηση του Τμήματος Διοικητικών Θεμάτων με έδρα την Αρτέμιδα.
- Κατάργηση των Αποκεντρωμένων Γραφείων στην Δ.Ε. Αρτέμιδος, τα οποία φαίνονται μεν στο οργανόγραμμα αλλά δε λειτουργούν και δε διαθέτουν προσωπικό.
- Τέλος και πιο σημαντικό ενίσχυση και αναβάθμιση της Διεύθυνσης Προγραμματισμού καθώς στον ισχύοντα ΟΕΥ δεν έχει ληφθεί υπόψη ο υπερτοπικός χαρακτήρας του Δήμου και οι αντίστοιχες δράσεις που θα οδηγήσουν στην περαιτέρω ανάπτυξή του. Ο επιτελικός ρόλος της Διεύθυνσης Προγραμματισμού συνίσταται στον συντονισμό και τη συνεργασία όλων των διευθύνσεων ώστε να συντάσσεται ο αναπτυξιακός σχεδιασμός λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς και ευρωπαϊκές τάσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Θεωρώ ότι στην παραπάνω διεύθυνση πρέπει να προστεθούν θέσεις υπαλλήλων με ειδικές γνώσεις, οι οποίοι μέσω δημόσιας διαβούλευσης και της έγκρισης του δημοτικού συμβουλίου, θα προσδιορίσουν τον χαρακτήρα, θα χαράξουν τις προτεραιότητες της σύγχρονης πόλης του Δήμου Σπάτων-Αρτέμιδος και θα περιγράψουν τη μεθοδολογία υλοποίησης των στόχων που θα έχουν τεθεί. Μόνο με ορθό σχεδιασμό μπορούμε να οδηγηθούμε στην έξυπνη, πράσινη, υγιή πόλη του μέλλοντος. Αυτές οι νέες θέσεις εργασίας μπορούν να καλυφθούν μέσω του συστήματος κινητικότητας.

Με τις παραπάνω παρεμβάσεις αντιμετωπίζεται η πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων με τη δημιουργία εύρωστων οργανωτικών μονάδων με περισσότερους υπαλλήλους. Σε ένα λιτό, ευέλικτο και ταυτόχρονα αποτελεσματικό οργανισμό ομαδοποιούνται και συγχωνεύονται λειτουργίες με συγγενή αντικείμενα, εξοικονομούνται πόροι και με ορθολογικό τρόπο οργάνωσης ο Δήμος θα στοχεύσει στη μέγιστη αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα στην προσπάθειά του να πραγματοποιήσει τους στόχους που έχει θέσει για την εξυπηρέτηση των δημοτών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εκπόνηση του έργου της τροποποίησης του οργανογράμματος του Δήμου είναι εξαιρετικά δύσκολη καθώς οι υπάλληλοι έχουν συνηθίσει να εργάζονται με την υπάρχουσα οργανωτική δομή και είναι λογικό να υπάρξουν αντιστάσεις και δημιουργηθούν προστριβές. Η κατάργηση των Ν.Π. εξάλλου θα προκαλέσει πολιτικούς τριγμούς καθώς στερεί από τους αιρετούς θέσεις σε δύο διοικητικά συμβούλια, κάποιες από τις οποίες είναι έμμισθες. Επίσης οι υπάλληλοι των Ν.Π. έχουν συνηθίσει σε ένα πιο ευέλικτο από τον Δήμο πλαίσιο και ίσως αντιδράσουν σε αυτή την αλλαγή της οργανωτικής δομής, αν και στο παρελθόν, κατά τα δύσκολα χρόνια των μνημονίων οι υπάλληλοι των Ν.Π. επιζητούσαν την ένταξή τους στον Δήμο για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας τους.

Το συμφέρον του Δήμου όμως πρέπει να υπερισχύσει των ατομικών, πολιτικών ή συντεχνιακών συμφερόντων. Η διοίκηση οφείλει να θέσει ως προτεραιότητα να προχωρήσουν άμεσα οι απαραίτητες τροποποιήσεις και να αναθεωρηθεί ο Ο.Ε.Υ. του Δήμου ώστε η διοικητική του οργάνωση να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες. Βέβαια η αναθεώρηση του Ο.Ε.Υ. από μόνη της δε θα λύσει τα προβλήματα ούτε θα οδηγήσει τον Δήμο στην ανάπτυξη. Το επόμενο στοίχημα που πρέπει να κερδηθεί είναι η πιστή εφαρμογή του, να μην τοποθετούνται υπάλληλοι σε άλλες θέσεις από αυτές που προβλέπει το οργανόγραμμα του Δήμου και ο Ο.Ε.Υ. ή να μετακινούνται σε Ν.Π. ή άλλοι να ασκούν αλλότρια καθήκοντα ή να τοποθετούνται σε θέσεις προϊσταμένων με αποφάσεις Δημάρχου και όχι με αντικειμενικά κριτήρια από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο, όπως η νομοθεσία επιβάλλει.

Στην Ελλάδα έχουν ωριμάσει οι συνθήκες και πάγιο αίτημα του συνόλου των πολιτών αποτελεί ο εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης με τη χρήση της τεχνογνωσίας από τον ιδιωτικό τομέα και η διαφάνεια των διαδικασιών. Δεν αρκεί λοιπόν μόνο ο ευέλικτος και σύγχρονος Ο.Ε.Υ. αλλά και η ορθή εφαρμογή του από την αιρετή διοίκηση και το τακτικό προσωπικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καρκατσούλης Π., *Το κράτος σε μετάβαση. Από τη διοικητική μεταρρύθμιση και το νέο δημόσιο μανάτζμεντ στη διακυβέρνηση*, εκδόσεις Ι. Σιδέρης, Αθήνα 2004
- Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου Δ. *Η διοικητική οργάνωση του κράτους (Από άποψη Διοικητικού Δικαίου και Διοικητικής Επιστήμης)*, Θεσσαλονίκη, 2002
- Κόρσος Δ., *Διοικητικό Δίκαιο: Γενικό Μέρος, Γ Έκδοση, 2005, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα*
- Κτιστάκης Ν., *Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη*, Αθήνα 2009, εκδόσεις Παπαζήση
- Λιγωμένου Α., «*Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη και στις Λειτουργίες του Μανάτζμεντ*», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2019, έκδοση της ΠΕΔΚΜ
- Μακροδημήτρης Α., *Διοικητική Επιστήμη ΙΙ, Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων, Ε έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2013, Εκδόσεις Σάκκουλα*
- Μακροδημήτρης Α. & Πραβίτα Μ.-Η., *Δημόσια Διοίκηση, Στοιχεία διοικητικής οργάνωσης, 5^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012*
- Μπαμπαλιούτας Λ., *Το Σύγχρονο Θεσμικό Πλαίσιο της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης, τόμος Α, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021*
- Παγκάκης Γ, *Οργάνωση και Διοίκηση του Περιφερειακού Προγραμματισμού*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1990
- Παπαχατζής Γ., *Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα Διοικητικού Δικαίου*, 7^η Έκδοση, 1991
- Πετράκος Γ. & Ψυχάρης Γ., *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Κριτική, Αθήνα 2004
- Ράικος Α., *Η γενική θεωρία της τοπικής αυτοδιοίκησης*, Ε.Δ.Δ.Δ., 1967
- Σπηλιωτόπουλος Ε., *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1999
- Τζέμος Β., *Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013
- Τσέκου Θ.Ν., *Το μεθοδολογικό πλαίσιο και τα εργαλεία οργανωτικής ανάλυσης και σχεδιασμού: Εφαρμογή στον χώρο της υγείας*, σ. 5, Δημοσιευμένο σε Κοντιάδης Ξ. Κ. Σουλιώτης(Επιμ.), *Θεσμοί και Πολιτικές Υγείας*, Αθήνα 2010, Εκδόσεις Παπαζήση.

Φαναριώτης Π., *Δημόσια Διοίκηση, Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση*, Εκδόσεις Σταμούλης, 1999

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arnold Roger, *Εισαγωγική στην Οικονομική*, Έβδομη Έκδοση, Επίκεντρο, Αθήνα 2005

Schermerhorn J, *Εισαγωγή στο Management*, ελληνική έκδοση, Αθήνα 2012, εκδόσεις Πασχαλίδη

Simon H.A., D.W. Smithburg & V. A. Thompson, *Public Administration*, New York: Albert A. Knopf, 1950

Yin R., *Case Study Research: Design and Methods*. California 2009, Sage Publications

ΑΡΘΡΑ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Γκέκας Ράλλης-Μήτσου Κατερίνα, *Καλλικράτης: η Ευρωπαϊκή Τοπική Αυτοδιοίκηση*, συγκριτικά στοιχεία και πολιτικές, διαθέσιμο σε: www.eetaa.gr/ekdoseis/pdf/140.pdf, Ανάκτηση 17-1-2023

ΕΣΠΑ. 2021–2027 ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ & ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022, ΕΕΤΑΑ., www.eetaa.gr, Ανάκτηση 2-1-2023

Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, *Φορολογική Αποκέντρωση & ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ Α΄ βαθμού στην Ελλάδα*, ΚΕΔΕ, 2020, www.ita.org.gr, Ανάκτηση 10-1-2023

Καρκατσούλης Π., *Η Διακυβέρνηση ως περιεχόμενο και διαδικασία λήψης απόφασης για τις δημόσιες υποθέσεις*, <https://www.contiades.com/wp-content/uploads/2008/02/karkatsoulis.pdf>, ανάκτηση 17-1-2023

Μακρής Ι, *Οι Αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως Δομή Τοπικής Δράσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, www.ita.org.gr/el/images/meletes.pdf, (Ανάκτηση 23-11-2022).

Μακρυδημήτρης Α., *Θεωρητικά παραδείγματα και οργανωτικές συνιστώσες στη διαδικασία των αποφάσεων*, ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/7428.

- Μοχιάνακης Κ., *Πλαίσιο πολιτικής για τον Βιώσιμο και Ανθεκτικό Ψηφιακό Μετασχηματισμό των Τοπικών Κοινωνιών*, 30-10-2022, www.citybranding.gr/2022/06/blog-post.html, ανάκτηση στις 6-12-2022.
- Πολίτης Κ., «*Ανάπτυξη και Τοπική Αυτοδιοίκηση*»: Βασικές παραδοχές για το στρατηγικό σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων των Ο.Τ.Α., Ιούλιος 2021, www.ita.org.gr/el/index.php/e-periodiko/272-anartyksi-kai-topiki-aftodioikisi-vasikes-paradoxes, Ανάκτηση 10-12-2022
- Συρακούλη Κλ., *Η ταυτότητα του τόπου ως εργαλείο στρατηγικής στους Δήμους*, Αυτοδιοικητικές Ψηφιακές Διαδρομές: Το e-περιοδικό του ΙΤΑ και της ΚΕΔΕ, ανάκτηση 9-12-2022
- Χαραλαμπίδης Ι., Λαχανά Ζ., Θεοχαροπούλου Χ., Βογιατζής Ν., *ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ*, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Μάρτιος 2022, www.ita.org.gr, Ανάκτηση 6-12-2022
- Χλέπας Κ.Ν., *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη Μετά-κορωνοϊό Εποχή*, 2021, www.dianeosis.org.gr, Ανάκτηση 28-11-2022.
- Giffinger, R., *Smart cities Ranking of European medium-sized cities*, October 2007, 13– [https://doi.org/10.1016/S0264-2751\(98\)00050-X](https://doi.org/10.1016/S0264-2751(98)00050-X), Ανάκτηση 12-12-2022
- ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_el#latest, Ανάκτηση 12-12-2022
- environment.ec.europa.eu/topics/urban-environment/green-city-accord, Ανάκτηση 13-12-2022
- eddyppy.gr/ti-einai-to-programma-ygieis-poleis/, ανάκτηση 13-12-2022
- www.athensvoice.gr/epikairota/politiki-oikonomia/771504/to-epiteliko-kai-to-apokenomeno-kratos/, ανάκτηση 17-1-2023
- www.consilium.europa.eu/el/policies/green-deal, Ανάκτηση 13-12-2022
- www.myota.gr/2022/12/12/%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CE%B2%CE%BF%CF%83%CF%84%CF%8E%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CF%85%CF%80%CE%BD%CE%B7/, (Ανάκτηση 12-12-2022).
- el.economy-pedia.com/11036003-smart-city, (Ανάκτηση 12-12-2022).
- www.athensvoice.gr/epikairota/politiki-oikonomia/771504/to-epiteliko-kai-to-apokenomeno-kratos/, (Ανάκτηση 17-1-2023).

Ιστοσελίδες

www.trt.net.tr

www.spata-artemis.gr

www.ypes.gr

www.karagilanis.gr

www.europa.eu

www.kede.gr

www.un.org

www.who.org

www.eody.gr

www.dimosnet.gr

www.nomoteleia.gr

Νόμοι

Σύνταγμα της Ελλάδας

ΒΔ 17-5/1959

Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων- Ν.3463/06

Ν 582/1968

Ν. 2971/2001

Ν.3463/2006

Ν. 4111/2013

Ν.4172/2013

Ν.4270/2014

N. 3584/2007
N.3852/2010
N. 4412/2016
N.455520/18
N.4688/2020
N 4674/2020
N. 4692/2020
N. 4765/2021
N. 4770/2021
10471/10-2-2021 έγγραφο Υπουργείου Εσωτερικών
ΚΥΑ 3113.11/46794/20
ΚΥΑ 34574/05.07.2018 (ΦΕΚ 2942/20.07.2018, τεύχος Β)
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 42/Α'/25-2-2020
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 90/Α'/ 01/05/2020
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 56/Α'/14/03/2020
Π.Ν.Π. /ΦΕΚ75/Α'/30-03-2020
Π.Ν.Π. /ΦΕΚ 55/Α'/11-03-2020
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 64/Α'/20-3-20
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 84/Α'/ 13-4-20
Π.Ν.Π./ΦΕΚ 90/Α'/ 22-8-20
108/2019 εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών
312/20 εγκύκλιος Υπουργείου Εσωτερικών
N. 1850/1989, αρ. 4 παρ. 3 Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.
ΦΕΚ 2970, τ. Β' 4/10/2014

Παρεμβάσεις Συνηγόρου του Πολίτη

Αριθμ. πρωτ. Γρ. Συν. 38, 27-3-2020 έγγραφο Συνηγόρου του Πολίτη

Αριθμ. πρωτ. Γρ. Συν. 70, 27-4-2020 έγγραφο Συνηγόρου του Πολίτη

Ομιλία

Ψυχάρης Γιάννης, Δήμος Αθηναίων, Europe Direct of Athens, 'Πολιτική συνοχής της Ε.Ε.-οφέλη για την Ελλάδα', Πέμπτη 28 Ιανουαρίου 2021, youtu.be/R4Bo6QTkTIk

